

Regeringskansliets årsbok **2004**

GSKANSLIET

REGERINGSKANSLIET

Regeringskansliets årsbok 2004

Regeringskansliet består av statsministerns kansli, Statsrådsberedningen, nio departement och Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Regeringskansliet är huvudsakligen lokaliserat till Södra Klara-området i centrala Stockholm, det vill säga kvarteren kring Drottninggatans södra del, från Tegelbacken i väster till Gustav Adolfs torg i öster.

Regeringskansliets årsbok för 2004 har producerats av Regeringskansliets förvaltningsavdelning på uppdrag av statsministern.

Årsboken produceras i en lättläst version och som DAISY. Det finns även en engelsk sammanfattning.

Mer information om Regeringskansliet finns på www.regeringen.se

De olika departementen har bidragit med fakta och underlagsmaterial och svarar själva för urvalet.

Redaktion: Information Rosenbad, Carmilla Floyd

Projektledning: Sirpa Franzén, Information Rosenbad, och Håkan Nyberg, förvaltningschefens stab.

Produktion: Regeringskansliet, april 2005

Grafisk formgivning: Fidelity Stockholm AB

Illustration: Susanne Engman/Woo

Foto: Frida Hedberg förutom Tomas Oneborg/Scanpix s. 95 överst till höger;

Annette Friberg/Scanpix s. 100; Henrik Montgomery, Niklas Larsson/

Pressens bild s. 104; Pawel Flato s. 112–113.

Tryck: EO Print, Stockholm 2005

ISSN: 1404-479x

ISBN: 91-975444-3-4

Förord

AVSIKTEN MED ÅRSBOKEN är att informera om Regeringskansliets arbete. Det är en redovisning av några av de händelser som har präglat året som gått och en presentation av vilka vi är som arbetar här.

Den ekonomiska utvecklingen har under året som gått varit mycket positiv. Till följd av en internationell vändning i konjunkturen samt en klok och ansvarsfull inhemsk politik blev tillväxten under år 2004 mycket stark. Inflationen är stabilt låg liksom räntorna. Överskotten i bytesbalansen är stora, produktiviteten i näringslivet omfattande och överskottet i de offentliga finanserna vidmakthålls.

Fortfarande dröjer sig arbetslösheten kvar. Människors vilja till arbete är nationens viktigaste tillgång. Omfattande insatser för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten presenterades i budgeten för år 2005.

Växande resurser förs nu över från staten till kommuner och landsting för att öka kvaliteten i skola, vård och omsorg. Omställningen för att genomföra det gröna folkhemmet drivs vidare. Insatser för att minska ohälsan i arbetslivet har presenterats och sjuöskats. Arbetet för ökad integration av våra invandrade svenskar utvecklas. Ett konstruktivt samarbete mellan den socialdemokratiska regeringen, Vänsterpartiet och

Miljöpartiet de Gröna har fortsatt. Sverige förblir en aktiv och konstruktiv medlem av det europeiska samarbetet.

Hanteringen av den fruktansvärda flodvågskatastrofen i Asien präglade Regeringskansliets arbete under årets sista dagar. Fantastiska insatser har gjorts av Regeringskansliets anställda. Jag vill i sammanhanget också passa på att tacka alla goda krafter i det svenska samhället för de insatser som gjorts – och som fortsatt görs – för att hjälpa flodvågskatastrofens offer.

Det är min förhoppning att årets årsbok kan medverka till ökad insikt om hur Regeringskansliet fungerar. Har du frågor som inte besvaras här, eller som du vill veta mer om, är du välkommen att höra av dig till Regeringskansliet. Besök gärna vår webbplats, www.regeringen.se

Göran Persson

PS. Glöm inte bort att ta chansen att påverka utvecklingen av kommande årsböcker genom att svara på frågorna i läsarundersökningen som finns i boken.

Innehåll

Förord	3	Kapitel 5 Regeringskansliets interna utvecklingsarbete	84
Kapitel 1 Vad är Regeringskansliet?	6	Bildgalleri: statsråd i regeringen 2004	88
Kapitel 2 Statsrådsberedningen har ordet	12	Appendix	114
Kapitel 3 Departementens verksamhet	18	Inledning	116
Justitiedepartementet	19	Lagstiftningsprocessen	117
Utrikesdepartementet	24	Tjänstgörande i kommittéer	117
Försvarsdepartementet	30	Kommitté- och tilläggsdirektiv	117
Socialdepartementet	34	Förteckning över kommittédirektiv under 2004	118
Finansdepartementet	40	Statens offentliga utredningar och departementsserien	122
Utbildningsdepartementet	45	Förteckning över SOU och Ds under 2004	123
Jordbruksdepartementet	49	Propositioner och skrivelser	127
Kulturdepartementet	54	Förteckning över propositioner och skrivelser under 2004	128
Miljödepartementet	57	Budgetprocessen och myndighetsstyrning	133
Näringsdepartementet	61	Budgetprocessen i korthet	133
Flodvågskatastrofen den 26 december 2004	69	Statsbudgeten i sammandrag	134
Kapitel 4 Särskilda projekt och program	70	Myndighetsstyrning	136
Stockholms Internationella Forum: Att förebygga folkmord ..	72	Författningsärenden	136
Demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet 2004	75	Myndigheter med regleringsbrev	137
Projekt FLICKA	77	Förvaltningsärenden	138
Informationssatsning om samer och samisk kultur	80	Totalt antal beslutade regeringsärenden	138
Projekt mot prostitution och människohandel	82	Registrerade ärenden	138
		Internationellt arbete	139

Utlandsmyndigheter.....	139
Utlandsstationerade.....	140
Dagar med utlandstraktamente	140
Arbetsgrupper i internationella organ utanför EU	141
Förvaltningskommittéer i kommissionen.....	141
Faktapromemorior	142
Arbetsdagar i rådsarbetsgrupper	142
Arbetsgrupper i andra EU-institutioner.....	143
Extern kommunikation.....	144
Interpellationssvar till riksdagen.....	144
Frågesvar till riksdagen.....	145
Brevsvar.....	145
Resdagar i Sverige	146
Särskilda projekt och program	147
Internt utvecklingsarbete med mera	150
Tjänstgörande per personalgrupp.....	150
Andel kvinnor	151
Medelålder och anställningstid	151
Tjänstgörande departement.....	151
Personalrörlighet.....	152
Föräldraledighet och vård av barn.....	152
Jämställda löner	152
Sjukfrånvaro	153
Attitydundersökning.....	153
Regeringskansliets utgifter	154

Kontakt	156
----------------------	------------

Webbguide.....	157
-----------------------	------------

KAPITEL 1

Vad är Regeringskansliet?

All offentlig makt utgår från folket. Folket väljer riksdagen och partiernas mandat i riksdagen ger underlag för bildandet av regeringen. Till sin hjälp har regeringen 4 600 tjänstemän och politiskt anställda i Regeringskansliet och dess kommittéer. Regeringskansliet bestod under 2004 av Statsrådsberedningen, tio departement och Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

SEDAN 1997 ÄR Statsrådsberedningen, departementen och Förvaltningsavdelningen en myndighet: Regeringskansliet. Regeringskansliets uppdrag är att stödja regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik.

Regeringen fattar kollektiva beslut. Det betyder att regeringen, under de regeringsammansåttningsråden som äger rum varje vecka, fattar gemensamma beslut i alla regeringsärenden. På så vis ges alla statsråd möjlighet att påverka de beslut som regeringen fattar och regeringen ansvarar tillsammans för samtliga regeringsbeslut.

Regeringens kollektiva beslutsfattande kräver ett gott samarbete mellan departementen under beredningen av besluten. Bildandet av myndigheten Regeringskansliet var ytterligare ett steg mot ökad samordning och flexibilitet i verksamheten.

Hur är Regeringskansliet organiserat?

Regeringskansliet är regeringens stab. Myndigheten leds av statsministern, vilket innebär att statsministern är såväl regeringschef som chef över myndigheten Regeringskansliet. Statsministern är inte ensam om att ha en dubbel roll. Många statsråd är både regeringsledamöter och departementschefer.

I Statsrådsberedningen finns dessutom en förvaltningschef som ansvarar för Regeringskansliets styrning i förvaltningsfrågor och departementsövergripande administrativa frågor.

I varje departements ledning finns en till tre ministrar, varav en är departementschef. Varje statsråd har en stab av politiskt tillsatta tjänstemän, till exempel statssekreterare, politiskt sakkunniga och pressekreterare. Totalt uppgår antalet politiskt tillsatta statsråd

och tjänstemän i Regeringskansliet till knappt 200, av Regeringskansliets drygt 4 600 medarbetare.

Vad gör tjänstemännen på Regeringskansliet?

Det stora flertalet av Regeringskansliets anställda är inte politiskt tillsatta utan har kvar sina tjänster vid ett eventuellt regeringsskifte. Att arbeta inom Regeringskansliet ställer därför höga krav på att kunna analysera ett problem från olika perspektiv, att kunna hitta alternativa lösningar och att följa den politiska debatten. Samtidigt måste tjänstemännen kunna framföra sakliga invändningar mot olika förslag.

Tjänstemännens uppgift är att bereda ärenden åt regeringen. Ärendena kan delas in i sju huvudgrupper som förekommer på samtliga departement. De sju huvudgrupperna är:

Lagstiftning

Det är tjänstemännens uppgift att bearbeta politiska initiativ, inleda utredningar, utforma direktiv och beslutsunderlag inför beslut om att tillsätta kommittéer. De ska även ta emot betänkanden och remissbehandla dem, bereda lagrådsremisser, utarbeta propositioner samt bearbeta riksdagens beslut om regeringens lagförslag.

Budgetprocessen och styrningen av de statliga myndigheterna

Regeringskansliets tjänstemän bereder och följer upp budgetförslag, utfärdar regleringsbrev, analyserar och värderar resultatrapporter, bereder särskilda direktiv för myndighetsverksamhet, medverkar i tillsättning av styrelser och verkschefer samt håller löpande kontakt med myndigheterna.

Förvaltningsärenden

Regeringskansliet är landets högsta förvaltningsmyndighet och tjänstemännen har till uppgift att bereda beslut om till exempel dispensärenden och andra partsärenden, överklaganden, anslags- och bidragsärenden samt anställningsärenden.

Internationell samverkan

Det är Regeringskansliets uppgift att bereda svenska ståndpunkter inför möten i internationella organisationer, företräda Sverige och återföra internationella överenskommelser till svensk politik. Det handlar till exempel om lagstiftning, administrativ praxis och standardisering. Sedan Sveriges inträde i EU har detta arbete inom Regeringskansliet ökat i omfattning och berör nu i hög grad samtliga departement, inte bara Utrikesdepartementet.

Extern kommunikation

Regeringskansliet bistår också regeringen när det gäller övrig extern kommunikation. Tjänstemännen

skriver underlag till svar på frågor och interpellationer från riksdagen samt post och e-post från allmänheten. De skriver även underlag till tal åt statsråden, informerar om verksamheten och håller kontakt med näringsliv och organisationer.

Särskilda projekt och program

Med särskilda projekt och program menas verksamhet av förvaltningskaraktär som bedrivs i Regeringskansliet. Det är verksamheter som pågår under begränsad tid och som inte helt passar in i någon annan myndighets uppdrag. Exempel på dessa särskilda projekt och program redovisas i kapitel 4.

Myndighetens interna stöd och utvecklingsarbete

Regeringskansliet sköter intern verksamhetsplanering, resultatrapportering, ekonomiadministration, IT, bevakning och säkerhet, arkivering, diarieföring, lokaladministration med mera.

Regeringskansliets organisation 2004

Den 1 januari 2005 omorganiserades departementen som följd av regeringsombildningen under hösten 2004. Detta beskrivs i kapitel 2. En fullständig beskrivning av departementens ansvarsområden finns på webbplatsen www.regeringen.se

- **Statsrådsberedningen** är statsministerns kansli. Leder och samordnar arbetet i Regeringskansliet och ansvarar för samordningen av den svenska EU-politiken.
- **Utrikesdepartementet** ansvarar bland annat för utrikes- och säkerhetspolitik, mänskliga rättigheter, hjälp till svenskar utomlands, global utveckling och bistånd, migrations- och asylpolitik, utrikeshandel och handelspolitik, export-, handels- och investeringsfrämjande. Till Utrikesdepartementet hör bland annat Sveriges ambassader och konsulat i utlandet, Svenska institutet, Sida, Migrationsverket och Kommerskollegium.
- **Socialdepartementet** ansvarar för hälso- och sjukvård, folkhälsa, socialförsäkring, socialtjänst, äldre-, handikapp- och barnfrågor. Till Socialdepartementet hör bland annat Socialstyrelsen, Riksförsäkringsverket, Statens folkhälsoinstitut, Handikappombudsmannen och Barnombudsmannen.
- **Justitiedepartementet** ansvarar för bland annat polisväsendet, domstolsväsendet, åklagarväsendet och kriminalvården. Departementet ansvarar även för frågor som rör demokrati, integration, nationella minoriteter, storstadspolitik, folkrörelser och idrott. Justitiedepartementet ansvarar dessutom för lagstiftningen inom områdena statsrätten och den allmänna förvaltningsrätten, processrätten, civilrätten samt straffrätten.
- **Försvarsdepartementet** ansvarar bland annat för verksamheter inom det militära och civila försvaret samt för räddningstjänst och kustbevakning. Till Försvarsdepartementet hör bland annat Försvarsmakten, Statens räddningsverk, Totalförsvarets pliktverk, Krisberedskapsmyndigheten och Statens haverikommission.
- **Finansdepartementet** ansvarar bland annat för den ekonomiska politiken, statens budget, skattepolitiken, finansmarknadsfrågor, internationellt ekonomiskt samarbete, statlig förvaltning och kommunal ekonomi. Till Finansdepartementet hör bland annat Skatteverket, Finansinspektionen och länsstyrelserna.

STATSRÅDSBEREDNINGEN

JUSTITIEDEPARTEMENTET

UTRIKESDEPARTEMENTET

FÖRSVARSDPARTEMENTET

SOCIALDEPARTEMENTET

FINANSDEPARTEMENTET

Ordningföljden vid uppräknig av Statsrådsberedningen, departementen och Förvaltningsavdelningen är den historiska enligt anciennitet; äldst först.

- **Utbildningsdepartementet** ansvarar bland annat för förskola, grund- och gymnasieskola, vuxenutbildning, universitet och högskolor, forskning och ungdomspolitik. Till Utbildningsdepartementet hör bland annat Centrala studiestödsnämnden, Högskoleverket, Skolverket och Ungdomsstyrelsen.

- **Jordbruksdepartementet** ansvarar bland annat för jordbruk, livsmedel, fiske, djurskydd, konsument-, same- och rennäringsfrågor. Till Jordbruksdepartementet hör bland annat Jordbruksverket, Livsmedelsverket, Konsumentverket och Sametinget.

- **Kulturdepartementet** ansvarar bland annat för frågor om konstarna, kulturarvet, trosamfundet och medierna. Till Kulturdepartementet hör bland annat Presstödsnämnden och statliga museer och teatrar som till exempel Moderna museet och Dramaten.

- **Miljödepartementet** ansvarar bland annat för naturvård, vatten- och luftvård, kretslopp, klimat, kemikalier och samhällsplanering. Till Miljödepartementet hör bland annat Naturvårdsverket, Statens kärnkraftsinspektion, Statens strålskyddsinstitut, Kemikalieinspektionen, Boverket och SMHI.

- **Näringsdepartementet** ansvarar bland annat för frågor som rör näringslivsutveckling, företag med statligt ägande, energi, transporter och infrastruktur, IT, regional utveckling, arbetsmarknad, arbetsliv och jämställdhet. Till Näringsdepartementet hör bland annat Nutek, Konkurrensverket, Statens energimyndighet, Vägverket, Banverket, Arbetsmarknadsstyrelsen och Arbetsmiljöverket.

- **Förvaltningsavdelningen** ansvarar för Regeringskansliets gemensamma resurser, ger service till departementen och utvecklar och samordnar administrationen. Några ansvarsområden är IT, information, ekonomi, personal, service, arkiv och bibliotek.

UTBILDNINGSDEPARTEMENTET

JORDBRUKSDEPARTEMENTET

KULTURDEPARTEMENTET

MILJÖDEPARTEMENTET

NÄRINGSDEPARTEMENTET

FÖRVALTNINGSAVDDELNINGEN

KAPITEL 2

Statsrådsberedningen har ordet

I det här kapitlet kan du läsa om delar av Statsrådsberedningens verksamhet och vissa av regeringens politiska prioriteringar under 2004.

UNDER ÅRET DOMINERADE tillväxtfrågorna det offentliga samtalet och den politiska dagordningen. Tillväxtsamtal fördes mellan regering och näringsliv för att åstadkomma ett program för ett konkurrenskraftigt, attraktivt och framtidsinriktat Sverige i god sammanhållning. Tillväxtsamtalen var ett sätt att åstadkomma samling och samförstånd kring för nationen avgörande frågor. Insikten stärktes: rättvisa och tillväxt är varandras förutsättningar.

Tillväxt kommer inte av sig själv. Grunden är sunda offentliga finanser och en välutbildad befolkning. Tillväxten påverkas av skatter, villkor och regler. Den påverkas av hur öppet samhället är mot omvärlden. Men ytterst skapas tillväxten i människors framtidstro, hos innovativa entreprenörer, i social sammanhållning och mångas arbetslust och vilja att utvecklas och spränga nya gränser.

En ansvarsfull politik de gångna åren har inneburit ett gott utgångsläge. Efter den långdragna internationella lågkonjunkturen ökade tillväxten rejält under året. Exporten ökade, investeringar och privat konsumtion växte. Bytesbalansen var stark, inflation och räntor stabilt låga. De offentliga finanserna är fortsatt starka. Den utmaning som därmed står i fokus är att se till att arbetsmarknaden följer med i uppgången.

Den breda satsningen på svensk infrastruktur inleddes under året. Bostadsbyggandet tog rejäl fart. En kraftfull satsning riktad till kommunsektorn inleddes. Personalen inom vård och omsorg ska kunna behållas också i kommuner och landsting med en kärv ekonomisk situation. Risken för arbetskraftsbrist i offentlig sektor när konjunkturen vänder uppåt ska minskas. Antalet anställda inom skola och förskola ska öka.

Regeringsförklaringen i september innehöll en kraftsamling kring tre områden:

Vård, skola och omsorg – välfärdens kärna

Förutom den kraftfulla satsningen på kommunerna införs en nationell vårdgaranti för alla behandlingar år 2005. Samtidigt påbörjas en kraftig förstärkning av den psykiatriska vården. En flerårig nationell satsning på personalen i äldreomsorgen inleds. Bostadstillägget för de sämst ställda pensionärerna höjs. En genomgripande översyn av socialförsäkringarna görs.

Barnen, barnfamiljerna och de unga – framtiden

Sverige ska leva upp till FN:s barnkonvention. Under 2006 går en miljard till reformer direkt riktade till ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Vallöftena till landets barnfamiljer ska infrias. Från och med 2006 höjs barnbidraget och flerbarnstillägget. Ett samlat handlingsprogram för att stärka ungdomars ställning i samhället presenteras.

Kampen mot arbetslösheten

Den öppna arbetslösheten ska pressas tillbaka under fyra procent. Målet är full sysselsättning. Regeringens program utgör en helhet. Åtgärder för att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten sätts in parallellt och arbetsmarknadspolitiken förstärks kraftigt.

Regeringsombildning

Regeringen ombildades den 21 oktober. Statsminister Göran Persson presenterade tre nya ministrar, fyra statsråd i den dåvarande regeringen fick nya ansvarsområden samtidigt som departementens organisation gjordes om.

Nya ministrar

De nya ministrarna i regeringen var demokrati-, storstads-, integrations- och jämställdhetsminister Jens Orback, skolminister Ibrahim Baylan och kommun- och finansmarknadsminister Sven-Erik Österberg.

Nya ansvarsområden

Fyra statsråd fick nya ansvarsområden. Vice statsminister Bosse Ringholm fick ansvar för idrottsfrågorna. Statsrådet Pär Nuder blev chef för Finansdepartementet och finansminister med ansvar för internationell ekonomi. Näringsminister och chef för Näringsdepartementet blev Thomas Östros, tidigare utbildningsminister. Statsrådet Mona Sahlin blev samhällsbyggnadsminister.

Omorganisation av departementen

Miljödepartementet ombildades till ett Miljö- och samhällsbyggnadsdepartement och tillfördes ansvar för samhällsbyggnads-, bostads- och energifrågor. Statsrådet Mona Sahlin blev chef för departementet och samhällsbyggnadsminister med ansvar för bostads- och energifrågor. Miljöminister Lena Sommestad fick fortsatt ansvar för miljöfrågorna.

Utbildnings- och Kulturdepartementen slogs ihop och Leif Pagrotsky, tidigare näringsminister, blev chef för det nya departementet och utbildnings- och kulturminister med ansvar för kultur, högre utbildning och forskning. Ansvarig för gymnasie- och grundskola blev skolminister Ibrahim Baylan.

Förändringarna i departementens organisation trädde i kraft den 1 januari 2005. En beskrivning av Regeringskansliets organisation under 2004 finns i kapitel 1.

Samordningskansliet för hållbar utveckling

Samordningskansliet för hållbar utveckling inrättades formellt i Statsrådsberedningen i slutet av 2003 men startade sin egentliga verksamhet i maj 2004. Kansliet var då bemannat med personer från några berörda departement; Utrikesdepartementet, Näringsdepartementet, Socialdepartementet, Finansdepartementet och Miljödepartementet.

Kansliets viktigaste initiala uppgift har varit att sprida kunskap om den reviderade strategin för hållbar utveckling som regeringen presenterade för riksdagen i april. Under sommaren och hösten har kansliet deltagit i cirka 100 externa möten och har nått ut till cirka 3 000 personer runt om i landet med information om regeringens hållbarhetsstrategi.

Efterfrågan från regioner, länsstyrelser, kommuner och intresseorganisationer är fortsatt stor och informationsarbetet fortsätter under 2005. Förberedelser har gjorts för att inrätta ett råd för hållbar utveckling, Hållbarhetsrådet, som är knutet till Boverket och som kommer att stödja samordningskansliet i detta arbete. Rådet ska verka för ökat erfarenhetsutbyte och samverkan mellan olika samhällsaktörer på lokal, regional och nationell nivå. Läs mer om Hållbarhetsrådet i avsnittet om Miljödepartementet i kapitel 3.

Samordningskansliet har vidare genomfört en stor utbildningsinsats för Regeringskansliets personal. Den inleddes med en »avspark« med deltagande av statsministern och ett antal statsråd. Utbildningen omfattade såväl regeringens strategi för hållbar utveckling som den nya politiken för global utveckling, vilket medförde ett nära samarbete mellan samordningskansliet och Utrikesdepartementet. Aktiviteterna har sammantaget riktats till cirka 800 personer i Regeringskansliet.

Kansliet har varit sammanhållande i arbetet med översynen av EU:s strategi för hållbar utveckling och initierat arbetet med en revidering av den svenska strategin till 2006. Det är ett arbete som i betydligt högre grad än tidigare kommer att engagera samtliga departement. Ett viktigt inslag blir att i samarbete med Statistiska centralbyrån utveckla indikatorer för att mäta tillstånd och förändring.

Learning to change our world – internationell konferens om lärande för hållbar utveckling

Ett internationellt rådslag *Learning to change our world* (Utbildning för hållbar utveckling) pågick den 4–7 maj i Göteborg. Initiativtagare till rådslaget var statsminister Göran Persson, som deltog tillsammans med statsråden Thomas Östros, Lena Sommestad och Carin Jämtin. I programmet blandades föredrag och workshoppar med studiebesök och sociala aktiviteter. Med ledorden reflektera, tänk om och förändra, uppmanades deltagarna att knyta kontakter, diskutera och hitta lösningar kring lärande för hållbar utveckling, i formell utbildning såväl som informell, i massmedierna och i det dagliga livet.

Utvidgning av EU

En historisk utvidgning av den Europeiska unionen skedde den 1 maj. Då fick EU tio nya medlemmar: Cypern, Estland, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien, Slovenien, Tjeckien och Ungern. Frågan om EU:s utvidgning har under flera år varit en av Sveriges profilfrågor i EU-arbetet. De fördelar som regeringen har framhållit är att utvidgningen gör det möjligt att bättre samarbeta kring gemensamma problem, som till exempel miljön och gränsöverskridande brottslighet.

Genom EU-medlemskapet, menar man också, kan de nya länderna utvecklas ekonomiskt och handelsmöjligheterna ökar.

Ytterligare ett historiskt beslut fattades när EU:s stats- och regeringschefer vid toppmötet i Bryssel i december 2004 enades om att inleda medlemsförhandlingar med Turkiet i oktober 2005. Vid mötet beslutades också om att inleda förhandlingar med Kroatien under 2005. Ett viktigt förbehåll var att landet måste samarbeta med krigsförbrytartribunalen i Haag.

Ett nytt fördrag för EU

Den 29 oktober undertecknade EU:s stats- och regeringschefer ett nytt konstitutionellt fördrag för EU. Målsättningen är att fördraget ska kunna träda i kraft den 1 november 2006, men dessförinnan ska samtliga 25 medlemsländer godkänna det. Den svenska regeringen anser att frågan om konstitution ska avgöras av riksdagen och man planerar att överlämna en proposition till riksdagen i september 2005. I december presenterades promemorian *Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa*, som redogör för de huvudsakliga förändringarna i förhållande till nu gällande fördrag.

Det nya fördraget består av fyra delar:

- Grundprinciper för EU, med bestämmelser om institutionerna och unionens befogenheter.
- Grundläggande mänskliga rättigheter.
- Beslutsfattande på olika politikområden.
- Slutbestämmelser, bland annat om hur fördraget ska ändras och det geografiska område som fördraget omfattar.

Regeringen beslutade i november att förlänga EU 2004-kommitténs uppdrag till slutet av 2005. EU 2004-kommittén tillsattes i april 2001 och har åtta ledamöter som är utsedda av riksdagspartierna. Kommittén har fram till nu varit inriktad på att stimulera och ge stöd åt den offentliga debatten under och omedelbart efter EU:s regeringskonferens om det nya fördraget. Förlängningen ges för att kommittén ska kunna fortsätta att bidra till den offentliga debatten om EU:s nya fördrag.

Bekämpning av terrorismen

De hot som vi tidigare såg riktas mot oss var många gånger yttre hot, riktade mot vårt land från andra länder. Den sortens hot har i det närmaste försvunnit. Samtidigt har andra, inre hot, smugit sig på. De finns i vårt eget land, i vår vardag. Med anledning av den förändrade yttre hotbilden fortsätter omställningen av det militära försvaret. I samma takt som resurser frigörs genom neddragningen av försvaret styrs resurser över till att möta inre hot. Ett treårigt program har presenterats.

Sverige deltar aktivt i det internationella samarbete som är en förutsättning för att bekämpa terrorismen.

Vid EU-toppmötet i Bryssel i mars lades en handlingsplan för kampen mot terrorism fast. Kampen mot terrorism stod högt på dagordningen under toppmötet och man kunde enas om en deklARATION som ska styra unionens arbete på området. Betoningen ligger på effektivare genomförande av fattade beslut, bättre samarbete mellan nationella myndigheter och ett högre tempo i det lagstiftningsarbete som pågår i rådet. En ny antiterroristsamordnare med placering i rådssekretariatet utsågs. Den 11 mars görs till en minnesdag för offren för terrorism i Europa.

En oberoende högnivåpanel om hot, utmaningar och förändringar presenterade i december en rapport på uppdrag av FN:s generalsekreterare Kofi Annan. Rapporten kommer att ligga till grund för de fortsatta diskussionerna om hur FN kan möta dagens och framtidens hot och utmaningar. Den är också ett led i förberedelserna inför 2005 års toppmöte om samma ämne. Regeringen välkomnar panelens förslag som dels understryker behovet av en bred strategi för att bekämpa terrorism, dels tydliggör och stärker FN:s roll. Regeringen kommer fortsatt att aktivt stödja dessa ansträngningar inom olika fora, i såväl EU som i FN och på andra sätt.

Nationaldagen 6 juni blir allmän helgdag 2005

Regeringen föreslog i propositionen *Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag* till riksdagen att nationaldagen den 6 juni ska bli allmän helgdag från och med år 2005. Samtidigt upphör annandag pingst att vara allmän helgdag. Frågan om nationaldagen som allmän helgdag har under en lång tid varit föremål för diskussion. Regeringen tillsatte i juni 2003 en utredning som i maj 2004 överlämnade betänkandet *Nationaldagen en ny helgdag*. Regeringens förhoppning är att nationaldagen ska vara ett tillfälle för alla att fira det bästa med Sverige.

KAPITEL 3

Departementens verksamhet

I det här kapitlet kan du läsa om delar av den verksamhet som präglat departementens arbete under 2004.

Justitiedepartementet

Fortsatt stora satsningar på rättssystemet och reformering av sexualbrottslagstiftningen var viktiga delar av Justitiedepartementets arbete 2004. Rättsväsendet tillfördes mer pengar, bland annat till polisen och kriminalvården. Förslagen om förändrad sexualbrottslagstiftning handlade bland annat om att utvidga bestämmelsen om våldtäkt och att förstärka skyddet för barn och ungdomar mot att utnyttjas. Under året anordnades också en konferens om patriarkalt våld, och en skrivelse om demokratipolitik tog upp frågor om medborgerligt deltagande och mänskliga rättigheter.

Sexualbrottslagstiftningen reformeras

I november överlämnade regeringen propositionen *En ny sexualbrottslagstiftning* till riksdagen med förslag till en reformerad sexualbrottslagstiftning som ska spegla vår tids syn på sexualitet och jämställdhet. Utgångspunkten är att varje människa i varje situation har rätt att bestämma över sin egen kropp och sexualitet. En vilja att inte medverka i en sexuell handling ska ovillkorligen respekteras. Lagändringarna träder i kraft den 1 april 2005.

Våldtäktsbrottet utvidgas

En förändring är att bestämmelsen om våldtäkt utvidgas, vilket innebär att fler gärningar kommer att kunna bedömas som våldtäkt. De allvarligaste fallen av sexuellt utnyttjande, till exempel situationer då någon utnyttjas som är kraftigt berusad, sover eller har funktionshinder, kommer att omfattas av våldtäktsbestämmelsen. Kravet på tvång sätts också lägre. Den nya

lagstiftningen innebär också att brottet våldtäkt ska bedömas som grovt vid så kallad gruppvåldtäkt.

Särskilda straffbestämmelser om bland annat våldtäkt mot barn och sexuellt övergrepp mot barn införs i samband med lagändringen. Tillämpningsområdet för den här typen av brott utvidgas också, genom att kravet på tvång tas bort helt. Detta görs för att förstärka skyddet för barn och ungdomar mot att utnyttjas i sexuella sammanhang, och för att markera allvaret i sexualbrott som riktar sig mot barn.

Köp av sexuella handlingar

Förbudet mot köp av sexuella handlingar av barn skärps, bland annat genom att straffmaximum för brottet höjs. Dessutom utvidgas tillämpningsområdet för bestämmelsen till att omfatta även köp av sexuella handlingar av barn som sker under andra omständigheter än sådana som utgör rena prostitutionsförhållanden.

Regeringens proposition innebär också att sexköpslagen arbetas in i brottsbalken. Tillämpningsområdet utvidgas till att omfatta även den som nyttjar en tillfällig sexuell tjänst som någon annan betalar. Koppleri-brottet kvarstår enligt den nya lagstiftningen, men det grova brottet utvidgas något. Straffmaximum för grovt koppleri höjs också från fängelse i sex till åtta år.

Den nya lagstiftningen innebär också att skyddet för barn och ungdomar mot att utnyttjas för sexuell posering skärps. En särskild straffbestämmelse som gäller utnyttjande av barn för sexuell posering införs, samtidigt som tillämpningsområdet för bestämmelsen utvidgas.

Begreppet sexuell handling införs

En viktig förändring är att begreppet sexuellt umgänge genomgående ersätts med begreppet sexuell handling i brottsbalkens sjätte kapitel. Dessutom förlängs preskriptionstiden för vissa sexualbrott mot barn genom att den börjar löpa först från barnets myndighetsålder (18 år). Bestämmelsen ska också omfatta brotten grovt utnyttjande av barn för sexuell posering och koppleri.

Straffmaximum för grovt barnpornografibrott höjs från fängelse i fyra till sex år. En annan förändring är att kravet på dubbel straffbarhet slopas för att i Sverige kunna döma för allvarliga sexualbrott mot barn under 18 år som begåtts i utlandet.

Samling mot patriarkalt våld

I december anordnade regeringen, tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna, en internationell konferens mot patriarkalt våld mot kvinnor, med fokus på våld i hederns namn. Avsikten var att uppmärksamma och stödja arbetet mot det så kallade hedersrelaterade våldet, i Sverige och internationellt. Bland deltagarna fanns såväl svenska som utländska aktörer, från enskilda länder, FN-systemet, och olika organisationer.

Det övergripande syftet var att påtala vikten av att stärka kvinnors rättigheter för att motverka och förebygga patriarkalt våld och att lyfta frågan internationellt. Förhoppningen var att ett utbyte av erfarenheter och arbetssätt kan bidra till en gränsöverskridande dialog och engagemang. Konferensen tog sikte på att föra resultatet vidare i en större process och på att aktivt bidra till det fortlöpande arbete som bedrivs inom bland annat EU, Europarådet och FN när det gäller våld mot kvinnor.

I slutdokumentet från konferensen sägs bland annat följande: »Patriarkalt våld utgör ett hot mot individens frihet och liv, mot rättvisa villkor mellan könen och mot utveckling. Det måste åtgärdas oavsett sina uttryck och på alla nivåer. Det förekommer världen över och inom alla klasser och samhällsgrupper. Det tar sig skilda uttryck men är i grunden rotat i föreställningar om manlig överhöghet/överordning och kvinnlig underordning. Det är ofta den sista utvägen för att upprätthålla existerande maktkulturer när kvinnor och flickor utmanar det faktum att de förnekas de rättigheter som pojkar och män åtnjuter genom att de föds med manligt kön.«

Stora satsningar på rättsväsendet

Regeringen fortsatte sin satsning på rättsväsendet under året och föreslog i 2004 års budgetproposition att rättsväsendet skulle tillföras 750 miljoner kronor 2005, 1 490 miljoner kronor 2006 och 2 750 miljoner kronor 2007.

Målet med satsningen är öka människors trygghet genom att säkerställa en fungerande och effektiv rättskedja, bland annat genom att ge polisen mer pengar och bättre verktyg för att utveckla verksamheten och klara upp fler brott. Polisen ska ges möjlighet att utveckla verksamheten utifrån ett långsiktigt perspektiv och med fokus på ett underrättelselett arbetssätt med brottsförebyggande syfte.

Höjd kvalitet i utredningar

Kvaliteten i brottsutredningarna ska, enligt regeringen, höjas så att fler brott kan klaras upp. Det är särskilt viktigt att fler mängdbrott och grovt gränsöverskridande brottslighet klaras upp. I 2004 års budgetproposition föreslog regeringen därför att 4 000 nya poliser ska

utbildas under regeringens innevarande mandatperiod, en ökning som medför både fler yngre poliser och en förstärkning av polisen i stort.

I budgetpropositionen slog regeringen även fast att det bästa sättet att öka tryggheten för medborgarna är att förhindra att fler brott begås. Därför är det, enligt regeringen, av central betydelse att polisens brottsförebyggande arbete utvecklas kontinuerligt. Det brottsförebyggande perspektivet måste också genomsyra tänkandet och agerandet på alla nivåer i samhället.

Kvaliteten på polisens utredningsverksamhet måste, enligt regeringen, förbättras ytterligare, så att fler brott kan klaras upp. I budgetpropositionen framhölls också vikten av att fortsätta integreringen av det internationella samarbetet i den nationella verksamheten, så att den blir en naturlig del av polisens brottsbekämpande arbete. I budgetpropositionen öronmärktes till exempel 30 miljoner kronor, fördelade på tre år, för kampen mot människohandel.

Fler kriminalvårdsplatser

I budgetpropositionen som lämnades 2004 föreslog regeringen att kriminalvården – utöver de resursförstärkningar på 650 miljoner kronor som redan tillförts kriminalvården under året för att öka tillgången på häktes- och anstaltsplatser – skulle få ytterligare 80 miljoner kronor under 2004 för att kunna hantera ett ökat antal interner. Regeringen konstaterade att det är viktigt att kriminalvården kan hantera den variation i fångpopulationens storlek och sammansättning som alltid kommer att förekomma.

De rymningar som genomfördes från kriminalvårdsanstalter i Sverige under året ledde till att regeringen gav Kriminalvårdsstyrelsen i uppdrag att ta fram

ett förslag till hur en säkerhetsanstalt ska utformas. Uppdraget redovisades i december. En särskild utredare tillsattes också för att granska rymningarna och föreslå åtgärder för att förhindra liknande händelser i framtiden.

De mål som gäller för kriminalvården är, enligt budgetpropositionen, att utdömda påföljder ska verkställas på ett säkert och humant sätt och att återfallen i brott ska minska. Den lagstiftning som styr verkställigheter av påföljder ska vara modern och utgöra ett effektivt verktyg i kriminalvårdens arbete. Regeringen har tidigare tillsatt en parlamentarisk kommitté, Kriminalvårdskommittén, med uppgift att den 1 juni 2005 lämna ett förslag till en helt ny kriminalvårdslag. Under 2004 lämnade regeringen tilläggsdirektiv som innebär att kommittén även får titta på tidpunkten för villkorlig frigivning. Under året inleddes också ett effektiviseringsarbete inom kriminalvården. Även den särskilda narkotikasatsningen fortsatte.

Ökad användning av elektronisk fotboja

I oktober lade regeringen fram propositionen *Ökad användning av intensivövervakning med elektronisk kontroll* som innehöll förslag om att, inom ramen för olika försöksverksamheter, utöka intensivövervakning med elektronisk kontroll. Fler intagna ska enligt propositionen få möjlighet att avtjäna den sista delen av straffet genom intensivövervakning med elektronisk kontroll. Även fler intagna med strafftider upp till sex månader ska erbjudas intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Skrivelse om demokratipolitik

I mars överlämnade regeringen skrivelsen *Demokratipolitik* till riksdagen. I den konstateras att demokrati förutsätter förverkligande av de mänskliga rättighet-

erna. Men samtidigt att de mänskliga rättigheterna förutsätter ett demokratiskt styrelseskick och stärks av en demokrati baserad på ett brett medborgerligt deltagande. Demokratipolitiken bör därför i fortsättningen omfatta både insatser för ett ökat och mer jämlikt medborgerligt deltagande och insatser för att främja de mänskliga rättigheterna. Skrivelsen inleds med en redovisning av den svenska demokratins utveckling efter 2002 i förhållande till propositionens mål, samt en redovisning av de åtgärder som regeringen vidtagit för att bidra till att målen uppnås. Därefter presenteras demokratipolitikens fortsatta inriktning. I demokratiskrivelsen understryker regeringen att ansvaret för att uppnå målen delas mellan en rad olika aktörer, främst de politiska partierna och aktörer på den lokala nivån.

Engagemang bör tillvaratas

I skrivelsen konstaterar regeringen att den så kallade sociala representativiteten bland förtroendevalda på lokal nivå blivit bättre, samtidigt som antalet förtroendevalda liksom antalet kommunala förtroendeuppdrag har fortsatt att minska. Under året tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté med uppdrag att motverka och förebygga hot och våld mot förtroendevalda i stat, kommun och landsting.

När det gäller medborgerligt inflytande mellan valen pekar regeringen i skrivelsen på att kommuner och landsting försöker främja detta med olika åtgärder. Studier visar också att medborgarna har ett stort intresse för att påverka politiken och samhället i stort. Regeringen konstaterar därför att en framtida utmaning är att finna former för hur detta samhällsengagemang ska kunna fångas upp.

Demokratiskrivelsen framhåller att, även om

utvecklingen går framåt när det gäller politisk jämlikhet, behövs fortfarande aktiva åtgärder för att skapa mer jämlika villkor i politiken. Till exempel krävs konkreta åtgärder som riktas till barn, ungdomar, äldre och människor med funktionshinder.

Stärkt deltagande mellan valen – en nyckelfråga

Regeringen konstaterar sammanfattningsvis i demokratiskrivelsen att demokratipolitiken bör omfatta såväl insatser för ett ökat och mer jämlikt medborgerligt deltagande som för att främja de medborgerliga rättigheterna. Regeringens politik på området har tre utgångspunkter:

- stärka förutsättningarna för deltagande,
- undanröja hinder för deltagande *och*
- skapa möjligheter för ett ökat och mer jämlikt deltagande.

I det fortsatta arbetet vill regeringen betona vikten av deltagande mellan valen. Särskilt viktigt är att finna fler och bättre former för inflytande. Ökade möjligheter att delta och påverka mellan valen ökar, enligt regeringen, sannolikheten för att människor väljer att utnyttja sin rösträtt på valdagen.

En ny åklagarorganisation

I oktober beslutade regeringen om propositionen *En ny åklagarorganisation*, med förslag till en ny åklagarorganisation. Förslaget gick ut på att den centrala förvaltningsmyndigheten Riksåklagaren och de sex regionala åklagarmyndigheterna avvecklas och bildar en ny myndighet med namnet Åklagarmyndigheten. Riksdagen godkände regeringens förslag i december och reformen träder i kraft 1 januari 2005.

Det övergripande syftet är att skapa en organisation för en hög och effektiv lagföring. Den lokala operativa åklagarverksamheten ska förstärkas samtidigt som kostnaderna för administration minskar. Dessutom vill regeringen skapa förbättrade förutsättningarna för rättslig utveckling och uppföljning.

Lagen om förbud mot diskriminering utvidgas

Propositionen *Diskriminering inom det sociala området på grund av sexuell läggning* överlämnades till riksdagen i oktober. I propositionen föreslås att diskriminering i samband med sexuell läggning ska förbjudas inom socialtjänsten med mera, socialförsäkringssystemet, arbetslöshetsförsäkringen och hälso- och sjukvården. Bakgrunden till förslaget är bland annat regeringens strävan mot att skyddet mot diskriminering ska vara så likartat som möjligt för de olika diskrimineringsgrunderna och så långtgående som är praktiskt och rättsligt möjligt. Bakgrunden till förslaget om lagändring är att lagen om förbud mot diskriminering, som trädde i kraft 2003, omfattade förbud mot diskriminering inom det sociala området på grund av etnisk tillhörighet och religion eller annan trosuppfattning, men inte på grund av sexuell läggning. Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2005.

Försäkringsavtalsrätten moderniseras

Regeringen överlämnade i maj 2004 propositionen *Ny försäkringsavtalslag* till riksdagen med ett förslag till en ny försäkringsavtalslag. Lagen är tänkt att ersätta 1927 års försäkringsavtalslag och 1980 års konsumentförsäkringslag och ska göra förhållandet mellan försäkringsbolag och andra försäkringsgivare och deras kunder tydligare. Regeringens syfte är att stärka kon-

sumentskyddet och lagen föreslås träda i kraft i januari 2006.

Den nya lagen ska omfatta de flesta former av privata försäkringar. Den ska vara tillämplig inte bara på individuell konsumentförsäkring och person- och företagsförsäkring, utan också på olika typer av kollektiva försäkringar, till exempel gruppskade- och gruppersonsförsäkring samt kollektivavtalsgrundad skade- och personförsäkring.

Den andra viktiga förändringen är att konsumentförsäkringslagens bestämmelse om rätt till försäkring utvidgas till att gälla också vid individuell personförsäkring, det vill säga liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkring. Det innebär att ett försäkringsbolag inte kan vägra någon att teckna en försäkring som bolaget normalt tillhandahåller allmänheten, om det inte finns särskilda skäl till det. Ett försäkringsbolags avslag på en sådan ansökan kan enligt den nya lagen prövas av domstol.

Den nya lagen innehåller också marknadsrättsliga bestämmelser om information, vilket bland annat innebär att information ska lämnas till kunder och försäkringstagare innan ett försäkringsavtal ingås, och därefter löpande under försäkringstiden.

Utrikesdepartementet (UD)

Flodvågskatastrofen i Asien den 26 december satte utrikesförvaltningen på svåra prov. Omkring 550 svenskar omkom i Thailand. Under årets sista dagar inleddes evakuering med flyg av tusentals svenskar i området. Personal från UD och andra myndigheter skickades till Bangkok och Phuket för att hjälpa de nödställda.

I avvaktan på att säkerhetsläget förbättras så att den svenska ambassaden i Bagdad kan öppnas på nytt utsåg regeringen Karin Roxman till ambassadör för Irak, stationerad i Amman, Jordanien. Thomas Östros utsågs till näringsminister med ansvar för utrikeshandel och exportfrämjande. Barnens situation stod i centrum för migrations- och asylopolitiken och det svenska biståndet fortsatte att öka.

Flodvågskatastrofen

Den 26 december 2004 inträffade en av de största naturkatastroferna i modern tid när en tsunami drabbade Asien. Cirka 300 000 människor omkom, varav cirka 550 från Sverige. I området befann sig omkring 20 000–30 000 svenskar, de flesta i Thailand. Den 30 december beslutade den svenska regeringen att avsätta cirka 500 miljoner kronor för stöd till de katastrof-drabbade områdena. Läs mer i det särskilda avsnittet om flodvågskatastrofen på sidan 69.

Terroristdåden i Madrid och Beslan

Regeringen fördömde terrordåden som inträffade i Madrid den 11 mars och Beslan i Tjetjenien den 3 september. I Beslan dog över 300 människor i en skola. Fler än hälften av dem var barn. Läs mer om bekämpning av terrorismen i kapitel 2.

»Den internationella terrorismen utgör ett växande hot mot allas vår säkerhet och grundläggande fri- och rättigheter. Vi får ständigt rapporter om nya ohyggliga terror-dåd. Sverige deltar aktivt i det internationella samarbetet som är en förutsättning för att bekämpa terrorismen. Respekt för de mänskliga rättigheterna och för folkrätten är avgörande för att den kampen skall bli framgångsrik.«

Utrikesdeklarationen 2004

Konflikten i Darfur

Inbördeskriget i Sudan har pågått i decennier och har utvecklats till en av världens största humanitära katastrofer. Cirka 2 miljoner människor har dött och drygt 4,5 miljoner lever som flyktingar i sitt eget land. Sverige är en av de stora givarna av humanitärt bistånd till Sudan och bidrog under året med cirka 150 miljoner kronor.

I juni antog regeringen riktlinjer för Sveriges fortsatta engagemang i Sudan, till stöd för fred, återuppbyggnad och mänskliga rättigheter. I juli beslöt regeringen också att bidra med svensk civilpolis till en förberedande FN-trupp. Sverige bidrog även med 5,7 miljoner kronor till Afrikanska unionens övervakning. Utrikesminister Laila Freivalds besökte Sudan i augusti för att diskutera fredsprocessen i Darfur med Sudans utrikesminister Mustafa Osman Ismail.

I en artikel i DN i augusti skrev utrikesminister Laila Freivalds och bistandsminister Carin Jämtin att den svenska regeringen anser att Darfur-konflikten *»har samma karaktär som ett folkmord och ska hanteras med samma allvar och brådska som ett folkmord«*.

I augusti inleddes nya fredsförhandlingar mellan Sudans regering och rebellgrupperna i Darfur. EU stöttade Afrikanska unionens ansträngningar på olika sätt och uppmanade bland annat sina medlemsländer att bidra med personal. Den svenske ambassadören Sten Rylander ingår i Afrikanska unionens medlings-team.

Kommission om massförstörelsevapen

Regeringen tog 2003 initiativ i EU till en mer aktiv politik mot massförstörelsevapen, liksom till en oberoende internationell kommission. I januari 2004 inledde kommissionen om massförstörelsevapen sitt arbete i Stockholm. Hans Blix utsågs till kommissionens ordförande. Kommissionens arbete ska resultera i en rapport 2005/06 till FN:s generalsekreterare Kofi Annan. Rapporten ska innehålla förslag till åtgärder mot farorna med massförstörelsevapen.

Återuppbyggnaden av Irak

Regeringen stöder Irak på vägen mot demokrati, stabilitet och ekonomisk återuppbyggnad. I maj tog regeringen beslut om den framtida inriktningen av det svenska utvecklingssamarbetet med Irak. Det svenska biståndet kanaliseras främst genom multilaterala organisationer, framför allt FN och Världsbankens fond IRFF (International Reconstruction Fund Facility).

En av de satsningar man vill prioritera är utbildning av poliser och jurister. Redan i december 2003 beslutade regeringen att bidra med tio svenska polisinstruktörer till ett utbildningsprogram för irakiska poliser i Amman. I juni 2004 förlängdes insatsen i ytterligare sex månader. Utbildningen följer en modell som tidigare använts i bland annat Kosovo och Östtimor.

Regeringen vill också att kunskaperna hos de många personer med irakisk bakgrund som är bosatta i Sverige ska kunna spela en roll i det framtida återuppbyggnadsarbetet i Irak.

Under året stärkte Sverige sina diplomatiska förbindelser med Irak. Förberedelser pågick för att återbemanna ambassaden i Bagdad som varit stängd sedan början av 1990-talet. I augusti utsåg regeringen Karin Roxman till ambassadör för Irak, och från september 2004 har hon arbetat från ambassaden i Amman, Jordanien. När ambassaden i Bagdad kan öppna igen beror på säkerhetsläget.

I december beslöt regeringen att bidra med drygt 13,5 miljoner kronor till en FN-fond för att etablera en särskild skyddsstyrka för FN-personal i Irak.

RESEREKOMMENDATIONER

Utrikesdepartementet utarbetar reserekommendationer som ledning för resenärer från Sverige. Reserekommendationerna gäller främst de länder och regioner som UD avråder från att besöka, det vill säga där risk föreligger för krig eller krigsliknande situationer, oroligheter, terroristattacker, naturkatastrofer med mera. Reserekommendationerna finns på regeringens webbplats www.regeringen.se.

Situationen i Mellanöstern

Utrikesminister Laila Freivalds besökte de palestinska områdena i september, och träffade bland andra president Yassir Arafat, premiärminister Ahmed Qurei och utrikesminister Nabil Shaath. Laila Freivalds gjorde även ett kort besök vid den israeliska separationsbarriären.

Utrikesminister Laila Freivalds fördömde den israeliska utomrättsliga avrättningen av ledaren för Hamas.

Samtidigt betonade hon att det internationella samfundet nu måste öka sina ansträngningar för att få parterna att inse att våldet i Mellanöstern inte kan fortsätta.

Den svenska regeringen beslutade i december 2004 att skicka valobservatörer till det palestinska presidentvalet som äger rum den 9 januari 2005. De svenska valobservatorerna ingår i EU:s gemensamma valobservatörsmission.

Europeiska unionen utvidgas

Den 1 maj utvidgades EU med tio nya medlemmar. Regeringskansliet uppmärksammade utvidgningen genom att bjuda in allmänheten till en seminarierie om EU-utvidgningens konsekvenser. Söndagen den 9 maj firades EU:s utvidgning och Europadagen i Kungsträdgården i Stockholm. Läs mer om EU-frågorna i kapitel 2.

I juni beslutade regeringen att öppna en ambassad i Nicosia på Cypern. Ambassaden drivs i samarbete med Finland. En ny ambassad öppnades också i Bratislava i Slovakien. Även den drivs i samarbete mellan Sverige och Finland.

Nytt sekretariat för Barentsregionen

Regeringen beslutade i februari att inrätta ett Barentssekretariat för att stärka det svenska arbetet med frågor som rör Barentsregionen. Arbetet bedrivs tillsammans med länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län.

Internationell konferens om patriarkalt våld

Den 7–8 december 2004 arrangerade Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet en internationell konferens i Stockholm om så kallat hedersrelaterat

våld. Läs mer om konferensen i avsnittet om Justitiedepartementet.

Svensk fri från Guantánamobasen

I juli släpptes den svenske medborgare som suttit fängslad på Guantánamobasen på Kuba i över två år. Frigivningen föregicks av många kontakter mellan USA och Sverige, såväl mellan myndigheter som på diplomatisk nivå. Utgångspunkten för det svenska agerandet var att mannen, i enlighet med vedertagna rättsprinciper, antingen skulle släppas fri eller ställas inför domstol.

En seger för det ukrainska folket

Efter tre försök vann Viktor Jusjtjenko presidentvalet i Ukraina med 52 procent av rösterna. Den tredje valomgången hölls den 26 december, sedan Ukrainas högsta domstol ogiltigtförklarade de två första valen och beordrat en ytterligare valomgång. Sverige och EU påpekade i ett tidigt skede att det förekommit allvarliga oegentligheter i samband med valen, och att det officiella resultatet inte återspeglade det ukrainska folkets vilja. Den 9 december beslöt den svenska regeringen att skicka 24 valobservatörer till Ukraina inför valet den 26 december. Beslutet fattades efter en begäran från organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE).

Barnet i centrum i asylprocessen

Alla barn som kommer till Sverige för att söka asyl, ensamma eller tillsammans med sina föräldrar, ska behandlas med respekt och mötas av ett humant och rättssäkert asylsystem. En rad reformer och förslag för barnens bästa initierades under året, bland annat:

- I september utsåg regeringen en samordnare med uppgift att förebygga att barn i asylprocessen blir apatiska. Uppdraget sträcker sig till 31 december 2006.
- I januari gav regeringen Migrationsverket i uppdrag att den utbildning i barnfrågor som pågick under 2003 skulle fortsätta 2004, så att kompetens om barn finns på samtliga enheter som utreder ärenden som omfattar barn.
- En parlamentarisk kommitté med uppdrag att se över utlänningslagen lämnade i juni sitt betänkande *Utlänningslagstiftningen i ett domstolsperspektiv*. Utredningsarbetet var ett led i arbetet med att på sikt lägga ner Utlänningsnämnden. Kommittén skulle inom ramen för sitt uppdrag rikta särskild uppmärksamhet på hur portalparagrafen i utlänningslagen om barnets bästa beaktas.
- Kommunernas möjligheter att ge asylsökande barn ett bra mottagande sågs över.
- Under hösten lade regeringen fram en lagrådsremiss som innebär att den gode mannen får ett större ansvar och ska kunna fungera som vårdnadshavare. Ett syfte med den nya lagen är att motverka att barn avviker från ett anvisat boende. Propositionen läggs fram i januari 2005.
- En interdepartemental arbetsgrupp har sett över ansvarsfördelningen mellan kommunerna och Migrationsverket för att tydliggöra fördelningen av ansvaret för att ta hand om ensamkommande barn.

Ensamkommande barn

En del barn som kommer till Sverige och söker asyl kommer utan föräldrar/vårdnadshavare. Under året kom cirka 400 ensamma barn till Sverige. Att förbättra mottagandet av dessa barn är en uppgift som regeringen

RAPPORTER OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER I VÄRLDENS LÄNDER

Som ett led i en aktiv politik för de mänskliga rättigheterna sammanställer UD varje år rapporter om situationen i enskilda länder. Rapporterna publiceras sedan 2003 på regeringens webbplats för mänskliga rättigheter, ett samarbetsprojekt mellan Justitiedepartementet och Utrikesdepartementet. Regeringens webbplats för mänskliga rättigheter är: www.manskligarattigheter.gov.se

prioriterar. Utöver myndigheternas formella ansvar, är det viktigt att lyfta fram värdet av frivilligorganisationernas kunskap, erfarenheter och engagemang när det gäller dessa barn.

Lättare att klargöra asylsökandes identitet

Då över 90 procent av de asylsökande saknar identitetshandlingar föreslog regeringen i januari en rad åtgärder för att komma till rätta med problemet. Propositionen *Åtgärder för att klargöra asylsökandes identitet* resulterade i en lag som trädde i kraft den 1 juli 2004. Med stöd av den blir det möjligt att helt eller delvis sänka dag- och bostadsersättning för en utlänning som fyllt 18 år om han eller hon inte medverkar till att klarlägga sin identitet.

Ny ordning för utlännings- och medborgarskapsärenden

I november utsågs en särskild utredare för att förbereda och vidta åtgärder för att en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden ska kunna inrättas. Utredaren fick även i uppdrag att förbereda avvecklingen av Utlänningsnämnden, som ska vara avslutad i januari 2006.

Politik för global utveckling

I september överlämnade regeringen den första resultatrapporten om *Sveriges politik för global utveckling* till riksdagen. I skrivelsen har samtliga departement gett en bild av hur politiken på deras respektive område påverkar den globala utvecklingen. Målet är att alla politikområden ska bidra till en rättvis och hållbar global utveckling.

Utvecklingssamarbetet spelar en central roll i Sveriges kontakter med omvärlden. Fyra områden prioriteras:

- konfliktförebyggande,
- kampen mot narkotika,
- hiv/aids *samt*
- sexuell och reproduktiv hälsa och kvinnors rättigheter.

Mellan 2000 och 2004 ökade det svenska biståndet från drygt 14 till 21 miljarder kronor. 2004 uppgick biståndet till 0,86 procent av BNI. Biståndet ska nå en procent av BNI till 2006.

Sverige var värd för en internationell FN-konferens om fattigdomsbekämpning i Stockholm i februari. Biståndsminister Carin Jämtin ledde överläggningarna tillsammans med chefen för FN:s utvecklingsprogram (UNDP) Mark Malloch Brown. Diskussionerna handlade främst om utvecklingsländernas behov och olika länders politik för fattigdomsbekämpning. Konferensen blev även ett forum för utbyte av idéer i arbetet med att halvera fattigdomen och uppfylla de millenniemål som världens ledare kom överens om år 2000. Bland deltagarna fanns representanter från Egyptens, Sydafrikas och Senegals regeringar, liksom representanter från EU-kommissionen och det amerikanska utrikesdepartementet.

Sveriges första millenniemålsrapport presenterades av biståndsministern i september. Syftet var att visa hur Sverige tar sitt ansvar för att bidra till att målen uppfylls. Ett annat syfte var också att få fler EU-länder engagerade i arbetet.

Ny handelsombudsman

Regeringen beslöt under året att inrätta en särskild kontaktfunktion, en handelsombudsman, under namnet *Open Trade Gate Sweden* som är placerad med ett eget kansli på Kommerskollegium, regeringens expertmyndighet för handelsfrågor. Handelsombudsmannen ska hjälpa företagare i utvecklingsländer med information och lösningar på problem som orsakats av handelsregler.

Globalt ansvar

I mars hölls en internationell konferens om utvecklingsaspekter av företags sociala ansvar. Konferensen arrangerades av UD tillsammans med Sida, Världsbanken och internationella organisationer.

Design och hjälpmedel för funktionshindrade

I samband med Paralympics arrangerade Sveriges ambassad i Athen utställningar för att marknadsföra

GLOBALT ANSVAR är ett initiativ från regeringen som presenterades i mars 2002. Syftet är att främja svenska företags arbete för mänskliga rättigheter, arbetsvillkor som uppfyller vissa grundläggande krav, en bättre miljö och bekämpande av korruption. Arbetet leds av ett sekretariat på Utrikesdepartementet, och utgångspunkten är internationella konventioner och normer som formulerats i OECD:s riktlinjer för multinationella företag och i FN:s Global Compact. Globalt ansvar anordnar seminarier och workshopar.

svensk kunskap om handikappfrågor. En utställning hade fokus på design, en annan på hjälpmedel för funktionshindrade barn.

Svédületes! Svensk-ungerska möten 2004

EU:s utvidgning öppnade för nya kunskaps- och erfarenhetsutbyten samt affärsmöjligheter för Sverige. I Ungern genomfördes under hösten satsningen *Svédületes! Svensk-ungerska möten 2004*. Ett syfte var att öka de svensk-ungerska näringslivs- och organisationskontakterna och att öka handeln mellan de båda länderna. Näringsminister Leif Pagrotsky och kronprinsessan Victoria deltog i svenska handels- och kunskapsdagar i Budapest i oktober.

Bättre liv med svenska uppfinningar

Att lyfta fram svenska varumärken, stärka svenska intressen och främja bilaterala näringslivskontakter var syftet med den främjarsatsning som genomfördes i Mexico City under hösten 2004. Navet i satsningen var utställningen *Ett bättre liv med svenska uppfinningar*.

UD – en öppen myndighet

I samband med UD:s chefsmöte i slutet av augusti fick för första gången allmänheten möjlighet att träffa samtliga svenska ambassadörer. I programmet ingick bland annat seminarier och samtal om svensk utrikespolitik. Som ytterligare ett led i att visa upp UD som en öppen och tillgänglig myndighet ordnades en informationsdag i Umeå i december i samarbete med bland andra Umeå universitet.

Försvarsdepartementet

I december behandlade riksdagen propositionen *Vårt framtida försvar* som innehåller förslag till långsiktiga och övergripande förändringar inom det svenska försvaret. Riksdagens beslut innebär att försvarsreformen fortsätter. Sverige ska gå från ett invasionsförsvar till ett högteknologiskt lättroligt insatsförsvar, som ska svara mot dagens och morgondagens hot, och i ökad utsträckning kunna användas vid internationell krishantering.

Flexibelt och integrerat

I regeringens förslag är det övergripande målet för totalförsvaret att försvara Sverige och svenska intressen.

Totalförsvaret ska:

- hantera och förebygga kriser i vår omvärld,
- hävda vår territoriella integritet,
- försvara Sverige mot väpnade angrepp *samt*
- värna civilbefolkningen och säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna i händelse av krig.

Förslaget innebär att en större del av resurserna läggs på insatsförband och mindre på administration och stödfunktioner. Försvarsmaktens beredskap ska också inriktas mot att kunna genomföra internationella insatser. Utvecklingen av militär snabbinsatsförmåga ska prioriteras. Samtidigt eftersträvas en bättre samordning mellan civila och militära myndigheter för hantering av kriser.

Ett nytt system för förbandsutbildning införs för de värnpliktiga. Dessutom ska systemet i största möjliga mån sträva efter att låta de mönstrandets motivation styra uttagningen till värnplikt.

I det nya insatsförsvaret bildas flexibla och integrerade enheter som lätt ska kunna anpassas till aktuella behov. Integrerade förband innebär att olika vapenslag samverkar i olika insatser. Sveriges insatsförband ska vara internationellt rörliga och ska kunna fungera tillsammans med förband från andra länder, oavsett om det gäller stridsinsatser, underhåll, logistik, underrättelseverksamhet eller ledning. Den här typen av samverkan kräver mycket övning – nationellt och internationellt – och förutsätter avancerade tekniska system för bland annat ledning och kommunikation.

Säkerhetspolitiska förändringar

I *Vårt framtida försvar* fastslår regeringen att mer komplexa och svårförutsägbara hot har vuxit sig starkare, samtidigt som mellanstatliga spänningar i vår omvärld minskar. Den säkerhetspolitiska situationen i Sveriges närområde sägs vara i en fortsatt positiv och dynamisk omvandling, som främst kännetecknas av EU:s utvidgning. Regeringen säger också att Sverige kan bidra till fred och säkerhet för riket, EU och vår omvärld genom att stärka förmågan att delta i internationellt fredsfrämjande arbete och krishanteringsinsatser.

Regeringen konstaterar att det militära försvaret också bör dimensioneras utifrån Sveriges vilja att upprätthålla en grundläggande försvarsförmåga och kompetens om omvärldsläget skulle förändras i framtiden. Denna anpassning till en förändrad säkerhetspolitisk verklighet gör det också möjligt för regeringen att flytta resurser från det militära försvaret för att i stället förstärka polisen och det övriga rättsväsendet.

I propositionen föreslås att försvarsbesluten överges som beslutsform. De fyraåriga försvarsbesluten ersätts av en ny beslutsprocess knuten till budgetprocessen och där beslut om försvarspolitikens inriktning fattas vart tredje eller fjärde år. Utöver detta föreslås att inriktningen anpassas löpande varje år med utgångspunkt från de nya behov som uppstår.

Ny grundorganisation för Försvarsmakten

I propositionen *Försvarsmaktens grundorganisation* lägger regeringen ett helhetsförslag som man bedömer ger de bästa långsiktiga förutsättningarna för Försvarsmakten och dess verksamhet. Ett tiotal orter i Sverige berörs av avveckling eller flyttning av förband. Regeringen föreslår därför att de särskilt utsatta regionerna ska omfattas av riktade åtgärder inom ramen för den regionala utvecklingspolitiken.

Nya behov av materiel och personal

Förändringen mot ett högteknologiskt lätttröligt insatsförsvar innebär en omfattande avveckling av materiel och personal inom försvaret. Avvecklingen är, enligt propositionen, en förutsättning för att skapa ekonomiskt och personellt utrymme för det nya försvar som successivt växer fram. Cirka 2 500 officerare och 2 500 civilanställda beräknas bli övertaliga i och med att försvarets organisation minskar.

EU:s snabbinsatsförmåga utvecklas

Propositionen *Vårt framtida försvar* innebär ett ökat internationellt fokus liksom en ökad satsning på militär snabbinsatsförmåga. Enligt propositionen kommer Sverige att leda en nordisk snabbinsatsstyrka, där även Finland, Norge och Estland ingår. Styrkan ska stå till

EU:s förfogande och kunna användas i fredsfrämjande insatser. För att koordinera de försvarsrelaterade frågorna i utvecklandet av styrkan kommer det nordiska planeringselementet Nordcaps kapacitet och regelverk att användas.

Enligt EU:s Battle Group-koncept ska de snabbinsatsstyrkor som utvecklas kunna användas i alla uppgifter som omfattas av EU-fördraget och Europeiska säkerhetsstrategin. Snabbinsatsstyrkorna ska kunna uppträda självständigt och lösa uppgifter inom alla konfliktnivåer, men i grunden är de uppbyggda för militära uppgifter och konstruerade runt en bataljonskärna med huvudsakligen stridande förband. Därtill kommer operativa och strategiska stödförband. För räddningsinsatser och katastrofhjälp finns sannolikt resurser som är bättre lämpade, vilket inte utesluter att snabbinsatsstyrkor kan användas i specifika fall då till exempel en katastrofsituation sammanfaller med en militär konflikt.

Snabbinsatskonceptet ställer stora krav på Sveriges nationella planerings- och beslutsprocess. Vid EU-ledda insatser deltar Sverige i hela besluts- och genomförandeprocessen, vilket innebär mer omfattande engagemang både politiskt och resursmässigt än som varit fallet vid FN- och Natoleda insatser. Höga krav ställs på att snabbt kunna fatta politiska beslut och på Sveriges nationella förmåga att tillhandahålla resurser på alla nivåer i en insats, från det att planeringen inleds till dess att insatsen avslutas. Arbetet med att se över de nationella beslutsprocesserna har inletts.

Samhällets säkerhet och krisberedskap

I juni ingicks avtal mellan staten och Svenska kommunförbundet om kommunernas uppgifter och

ersättning i det nya krishanteringssystemet, vilket tydliggör kommunernas viktiga roll i samhällets krishantering. Avtalet är villkorat av att riksdagen fattar beslut om författningsstöd. Utredningen om lagen om civilt försvar har tagit fram ett betänkande som bland annat innehåller förslag till författningstext med utgångspunkt från innehållet i avtalet. Beredningsarbete pågår inom Regeringskansliet och det blir slutligen riksdagen som får ta ställning till hur kommunernas roll ska komma till uttryck i krishanteringssystemet.

I februari lämnade Krisberedskapsmyndigheten (KBM) rapporten Nya villkor för samhällets beredskap. Detta gav i sin tur upphov till regeringsbeslut om att KBM ska utveckla och konkretisera förslagen i rapporten. Bland annat ska KBM analysera vilka risker och hot i fred som kräver en fredstida förstärkt förmåga. KBM ska också redovisa inom vilka samhällsområden det bör finnas en fredstida förstärkt förmåga och en strategi för hur förmågan ska uppnås. Rapporten ska även vara ett underlag för den krisberedskapsproposition som ska lämnas till riksdagen 2005.

Regeringen beslutade under året att civilpliktsutbildningen ska förändras. Den upphör helt för de 300 personer som tagits ut som räddningsmän. Däremot blir utbildning till driftstekniker kvar, vilket omfattar 120 personer.

Försvarsdepartementets civila enhet var i hög grad involverad i samband med hanteringen av flodvågskatastrofen i Asien, bland annat genom Räddningsverkets hjälpsatser. Läs mer i det särskilda avsnittet om flodvågskatastrofen på sidan 69.

Fredsfrämjande internationella insatser

I enlighet med regeringens försvarspolitik deltar

Sverige i ett antal olika internationella insatser. Dessa ärenden handläggs normalt inom Regeringskansliet, beslutas av regeringen och utförs av Försvarsmakten. Under året deltog Sverige med fredsfrämjande militära truppinsatser i Bosnien-Hercegovina, Kosovo, Afghanistan, Liberia samt Demokratiska Republiken Kongo.

Regeringen visade i 2004 års budgetproposition en avsikt att från 2005 till 2007 successivt öka anslagsposten för de fredsfrämjande truppinsatserna. För 2005 har 1,4 miljarder kronor budgeterats. För 2006 avses anslagsposten omfatta 1,5 miljarder kronor och för 2007 1,7 miljarder kronor.

Bosnien-Hercegovina

Under året har Sverige bidragit med stabsofficerare till den Nato ledda insatsen SFOR i Bosnien-Hercegovina. Efter det att Nato avslutat sin insats i december tog EU över genom att inleda sin militära insats ALTHEA. Sverige bidrog med personal till ALTHEA, och deltog där, under finsk ledning, i den norra multinationella sektorn, Multinational Task Force North. Det svenska bidraget bestod främst av personal för en logistikenhet, ett samverkans- och observationsteam (Liaison and Observation Team) samt militärpolis och stabsofficerare. Cirka 80 svenskar deltog i det svenska styrkebidraget.

Kosovo

Sverige har sedan 1999 bidragit med militära förband till Kosovo Force (KFOR) i Kosovo. Under 2004 deltog Sverige i KFOR (med ett förstärkt mekaniserat skyttekompani om cirka 330 soldater) inom ramen för Multinational Brigade Center.

Afghanistan

Sverige deltar sedan 2002 i ISAF, International Security Assistance Force, i Afghanistan. Av de cirka 90 svenskar som ingick i ISAF under 2004 var merparten förlagd till Mazar-e-Sharif i norra Afghanistan. Där bidrar Sverige med två militära observatörsteam och en pluton i en snabbinsatsstyrka. I Kabul finns även ett antal stabs-officerare med placering i ISAF:s högkvarter, andra stabsfunktioner, samt nio brandmän och en meteorolog som är knutna till Kabuls internationella flygplats. Sverige har under året även bidragit med stöd till ISAF genom ett C 130-förband (ett Herkulestransportflygplan).

Liberia

Sedan mitten av mars deltar Sverige med ett förstärkt mekaniserat skyttekompani på cirka 230 personer i UNMIL, United Nation Mission in Liberia. Det svenska förbandet ingår i den irländska bataljonen, i UNMIL:s styrkereserv. Detta innebär att det kan användas som en flexibel resurs och sättas in i hela landet till exempel våldsamma demonstrationer och upplopp.

FN-missionen i Liberia har fått ett brett, flerdimensionellt mandat, vilket har gjort det möjligt att ta ett helhetsgrepp över säkerhet, utveckling och återuppbyggnad av landet. Det svenska truppbidraget utgjorde ett viktigt bidrag till säkerheten i landet.

Demokratiska Republiken Kongo

Sverige deltog under det första halvåret med ett flygfältsförband om cirka 90 personer inom ramen för FN:s insats MONUC (United Nations Organization Mission in the Democratic Republic of Congo) i Demokratiska Republiken Kongo. Förbandets huvuduppgift var att ansvara för driften av flygplatsen i Kindu.

Observatörer

Sverige deltar dessutom med observatörer i flera av FN:s och andras insatser, till exempel i Sudan och i Mellanöstern.

SVENSKA FREDSBEVARANDE MILITÄRA TRUPPINSATSER 2004

- KFOR cirka 330 personer
- SFOR och sedan ALTHEA cirka 80 personer
- ISAF cirka 90 personer
- UNMIL cirka 230 personer
- MONUC cirka 90 personer (första halvåret)

Fördjupat EU-samarbete om skydd och beredskap

Efter terroristattacken i Madrid den 11 mars inleddes ett omfattande arbete med att förstärka räddningstjänstmekanismen, för att den ytterligare ska kunna ge stöd till medlemsländerna om en ny terroristattack skulle inträffa. Bland annat tog man fram scenarier baserade på olika möjliga terroristattacker. På basis av dessa har medlemsländerna rapporterat resurser till mekanismens databas. Arbetet fortsätter under 2005 och har fått en ytterligare betydelse med anledning av flodvågskatastrofen.

Arbetet med programmet mot CBRN-terrorism (Chemical, Biological, Radiological, Nuclear) går vidare. Under året föreslog rådsarbetsgruppen att programmet skulle omfatta även andra former av terrorism och stora katastrofer. Programmet har därför utökats och fått ett nytt namn, »solidaritetsprogrammet«. Rådet beslutade även om två års förlängning av handlingsprogrammet för samarbetet om skydd och beredskap.

Socialdepartementet

Ett brett förankrat beslut fattades om att Försäkringskassan blir ny myndighet för socialförsäkringen, som ett led i regeringens arbete för att bryta ohälsoutvecklingen och halvera sjukfrånvaron. Psykiatrisamordnaren föreslog kraftiga resursförstärkningar till den psykiatriska vården. Satsningar gjordes också för att ytterligare öka tillgänglighet och kvalitet i vården, inte minst för de äldre. Inom EU var Sverige ett av de drivande länderna i fråga om ett fördjupat hälso- och sjukvårdssamarbete mellan medlemsstaterna. EU beslutade dessutom om att en ny smittskyddsmyndighet placeras i Sverige. Riksdagen fattade beslut om regeringens proposition om medfinansieringsansvar som innebär att arbetsgivare med låg sjukfrånvaro betalar mindre medan arbetsgivare med hög sjukfrånvaro får betala mer än tidigare.

Under året låg också fokus på barnfamiljer med svag ekonomi och bättre barnperspektiv i politiken. Barnkonventionen fyllde 15 år vilket uppmärksammades på en rad olika sätt.

SOCIALFÖRSÄKRINGSSYSTEMET

Försäkringskassan blir ny myndighet för socialförsäkringen

Att bryta ohälsoutvecklingen och att halvera sjukfrånvaron är ett viktigt mål för regeringen och en av de prioriterade frågorna under mandatperioden. Detta kräver ett helhetsperspektiv och ett gemensamt förhållningssätt. En utredning av socialförsäkringens administration skedde under 2003. På hösten 2003 hölls en hearing om förslaget att inrätta en sammanhållen statlig myndighet för socialförsäkringen där

myndigheter och organisationer fick möjlighet att yttra sig om förslaget. De flesta var positiva och den bilden förstärktes under remissbehandlingen då nästan samtliga remissinstanser sade ja till förslaget. Även alla berörda arbetstagarorganisationer var positiva. Därför föreslog regeringen i samarbete med Miljöpartiet de Gröna och Vänsterpartiet i två propositioner att en ny sammanhållen statlig myndighet skulle inrättas där Riksförsäkringsverket (RFV) och försäkringskassorna skulle ingå. Målet för den nya organisationen är att skapa tydligt ledningsansvar och nationell samsyn och att medborgarna får tillgång till socialförsäkringen på lika villkor i alla delar av landet. Dessutom menar man att det behövs en stark medborgerlig insyn i verksamheten. Under 2004 inrättades därför särskilda försäkringsdelegationer på länsnivå i organisationen. I dessa ingår förtroendevalda som bland annat ska bevaka servicefrågor. Den nya myndigheten startar den 1 januari 2005.

Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro

Regeringens mål är att frånvaron från arbetslivet på grund av sjukskrivning i förhållande till 2002 ska halveras fram till 2008. Parallellt ska antalet nya aktivitets- och sjukersättningar (före detta förtidspension) minska. Ett antal åtgärder har genomförts under 2001–2004 och minskningen av sjukfrånvaron uppgår hittills till knappt 20 procent. En skillnad jämfört med tidigare är att vi i dag har fler långtidssjukskrivna och personer med aktivitets- och sjukersättning. I oktober 2004 lämnade regeringen propositionen *Drivkrafter för*

minskad sjukfrånvaro till riksdagen, som också godkände den. Det innebär att arbetsgivarna från och med den 1 januari 2005, finansierar 15 procent av sjukpenningskostnaden för sina anställda. Arbetsgivaravgiften sänks samtidigt så att förändringen blir kostnadsneutral. I systemet finns även ett fribelopp och ett högkostnadsskydd för alla arbetsgivare liksom ett särskilt högkostnadsskydd för vissa arbetstagare. Dessutom förkortas tiden som arbetsgivarna betalar sjuklön till två veckor. Tanken är att arbetsgivarna ska stimuleras till att göra systematiska, aktiva insatser för att minska sjukfrånvaron. Medfinansieringsansvaret upphör om de försäkrade beviljas rehabiliteringspenning eller kommer tillbaka till arbetet på deltid. Det nya systemet innebär att arbetsgivare med låg sjukfrånvaro betalar mindre medan arbetsgivare med hög sjukfrånvaro får betala mer än tidigare.

Propositionen togs fram av regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna.

Översyn av socialförsäkringssystemet

I september fick Anna Hedborg i uppdrag av regeringen att göra en bred och genomgripande analys av socialförsäkringssystemet. Hela processen ska ske i två steg där den här utredningen är det första steget. Grundläggande utgångspunkter är att socialförsäkringarna, liksom i dag, ska vara generella och obligatoriska och att hälsoprövning inte ska finnas. Särskilt fokus ska läggas på arbetslinjen och frågor som har sin grund i ohälsa. Socialförsäkringssystemet ska vara långsiktigt stabilt. Utredningen ska visa hur socialförsäkringen fungerar idag och hur den kan förbättras i framtiden. Tanken är också att ta fram underlag till en bred och folkbildande debatt om dagens och framtidens social-

försäkringar. Utredningen ska redovisas i november 2006.

VÅRD OCH OMSORG

Satsning på psykiatri

I oktober 2003 tillsatte regeringen en nationell psykiatrisamordnare. Anders Milton fick i uppdrag att identifiera och analysera problem samt föreslå hur man kan förbättra vård, omsorg och rehabilitering av psykiskt sjuka och psykiskt funktionshindrade. Psykiatrisamordnaren föreslog en kraftig resursförstärkning till den psykiatriska vården. Som en följd av detta föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2005 att 500 miljoner kronor under 2005, och 200 miljoner under 2006 ska gå till vård, sysselsättning och boende för personer med psykisk sjukdom och/eller psykiskt funktionshinder. En del av resurserna ska användas till att stärka samordning och samverkan mellan ansvariga huvudmän. Ambitionen är att detta ska leda till effektivare resursanvändning och bättre stöd till personer med psykiska funktionshinder.

Europeiskt samarbete utvecklar hälso- och sjukvården

Sverige är ett av de drivande länderna bakom ett fördjupat hälso- och sjukvårdssamarbete mellan medlemsstaterna på EU-nivå. Regeringen anser att EU-samarbetet på hälso- och sjukvårdsområdet i framtiden kommer att bli ett viktigt komplement till det nationella arbetet med att förbättra hälso- och sjukvårdens kvalitet, tillgänglighet och effektivitet.

Under 2003 och 2004 förde hälsoministrarna i EU intensiva diskussioner om hur man kan öka sitt utbyte. Under 2004 enades man om ett brett upplagt

arbetsprogram för att utveckla samarbetet på en rad konkreta områden. Det gäller till exempel det arbete som inletts med att skapa europeiska centrum för högspecialiserad sjukvård.

Ökad tillgänglighet och kvalitet i vården

En nationell vårdgaranti ska införas 2005, det föreslog regeringen i september 2004. Vårdgarantin ska innebära att landstingen måste erbjuda behandling senast 90 dagar efter att beslut om behandling har tagits.

I december 2004 beslutade regeringen och Landstingsförbundet om en ny Dagmaröverenskommelse för 2005. Denna är en statligt finansierad överenskommelse mellan staten och landstingen till särskilda utvecklingsprojekt för att utveckla hälso- och sjukvården. För år 2005 handlar den bland annat om förbättrad kvalitet och IT-stöd inom hälso- och sjukvård. Under 2002–2004 avsatte regeringen 3,6 miljarder kronor för att förbättra vårdens tillgänglighet. Satsningen på förbättrad tillgänglighet fortsätter under 2005 då ytterligare 1,25 miljarder kronor har anslagits i budgetpropositionen.

Kompetensstegen – satsning på kompetensutveckling i vård och omsorg om äldre

Målet för regeringen är att alla äldre med behov av vård och omsorg ska mötas av kompetent och engagerad arbetsstyrka i en väl fungerande organisation. I november tillsatte regeringen en kommitté, *Kompetensstegen*, som leds av generaldirektör Kerstin Wigzell.

Kompetensstegen är en flerårig nationell satsning för att stödja kommunernas långsiktiga kvalitets- och kompetensutvecklingsarbete inom vård och omsorg om äldre. Under åren 2005–2007 avsätts drygt en miljard

kronor till satsningen. Tanken är att genom idéer, råd och stöd inspirera och uppmuntra till utökat kvalitetsarbete genom kompetensutveckling av personalen inom vården och omsorgen om äldre. I fokus står kompetensutveckling för personalen men satsningen kommer även att omfatta andra kvalitetshöjande insatser. Kommuner som vill delta i satsningen kommer att kunna söka bidrag hos kommittén.

Kommittén har en egen webbplats:
www.kompetensstegen.se.

BARNFRÅGOR

Flicka

Projektet *FLICKA* startades i november 2003 av barn- och familjeminister Berit Andnor, som följde av den ökande kommersialiseringen och sexualiseringen av samhället. *FLICKA* vänder sig i första hand till flickor och pojkar mellan 10 och 16 år och vuxna i deras närhet, till exempel föräldrar och lärare. Bland annat vill man visa positiva motbilder och ge barn och ungdomar verktyg för att kunna se mer kritiskt på medier och reklam. Tanken är också att inspirera vuxna att ta större ansvar och lyssna till och agera utifrån flickors och pojkars erfarenheter och tankar.

Projektet avslutas den 30 juni 2005. Ungdomsstyrelsen har fått i uppdrag att utvärdera projektet. Läs mer om projektet *FLICKA* i kapitel 4.

Satsningar för barnfamiljer med svag ekonomi

Alltför många barn i Sverige lever i ekonomiskt svaga familjer, anser regeringen. I augusti presenterade en arbetsgrupp inom Regeringskansliet rapporten *Ekonomiskt utsatta barn*. Den visar att de som är mest utsatta

är barn till ensamstående föräldrar och till personer födda utomlands. Samtidigt konstateras att Sverige, liksom övriga nordiska länder, har ett mindre problem med ekonomisk utsatthet bland barn än andra utvecklade länder.

Rapporten betonar att ekonomiskt utsatta barns levnadsförhållanden påverkas av utvecklingen på många politikområden: integrationspolitik, introduktion av nyanlända invandrare, arbetsmarknadspolitik, socialtjänstpolitik, familjepolitik, folkhälsopolitik, bostadspolitik, utbildningspolitik, skattepolitik, statistik och forskning.

»Den allt överskuggande orsaken till ekonomisk utsatthet är arbetslöshet. Kampen mot arbetslöshet står därför högst på regeringens dagordning. Därutöver planerar regeringen att göra satsningar för barnfamiljer med svag ekonomi. I 2004 års vårproposition aviserar regeringen att den avser föreslå att en miljard kronor anvisas för reformer för barn år 2006. Det gäller höjt underhållsstöd, barn tillägg för studerande och förbättring av bostadsbidraget. Därutöver avser regeringen att föreslå höjningar av barnbidraget från år 2006. Regeringen har också tillsatt en särskild utredare som ska analysera socialtjänstens insatser för att förebygga och motverka att barnfamiljer blir vräkta från sin bostad.«

Ur rapporten Ekonomiskt utsatta barn

Bättre barnperspektiv i politiken

Barnpolitiken i Sverige utgår ifrån FN:s konvention om barnets rättigheter. Målet för regeringens barnpolitik är att barn och unga skall respekteras, ges möjlighet till utveckling och trygghet samt delaktighet och inflytande.

Till grund för barnpolitiken ligger en nationell strategi som antogs 1999. I januari 2004 lämnade regeringen en skrivelse till riksdagen om hur det strategiska arbetet med att förverkliga barnkonventionen i Sverige ska se ut i fortsättningen. Bland annat betonades att:

- barnperspektivet i statsbudgeten ska göras tydligare,
- riktlinjer för barnkonsekvensanalyser i utredningsarbetet ska tas fram,
- informations- och utbildningsinsatser för anställda i Regeringskansliet ska intensifieras och utvecklas *samt*
- uppföljningen av de statliga myndigheternas barnkonventionsarbete ska fördjupas.

I maj lämnade regeringen en första skrivelse till riksdagen med en beskrivning av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2004.

FOLKHÄLSA

Rökfritt på krogen

För att minska tobaksskadorna behöver man använda olika styrinstrument och genomföra olika insatser för att minska tobakskonsumtionen. Exempel på sådana instrument är lagstiftning, information och ekonomiska styrmedel. I maj beslutade riksdagen om regeringens proposition *Rökfria serveringsmiljöer*. Det innebär att från och med den 1 juni 2005 är rökning förbjuden på restauranger och andra serveringsställen utom vid servering utomhus. Restaurangerna kan inrätta särskilda rökrum. Rummen ska vara belägna och utformade så att restauranggäster inte behöver passera genom dem och personalen ska endast behöva vistas tillfälligt i rökrummen när rökning pågår.

Bred satsning för att minska alkoholskadorna

I november antog riksdagen regeringens proposition om *Alkoholpolitiska frågor*. Det innebär bland annat att förbudet mot marknadsföring av alkoholdrycker riktade till barn och ungdomar förtydligas. Reklam får inte rikta sig till eller skildra barn och ungdomar under 25 år. Det innebär också skärpta regler om utformningen av marknadsföring av alkohol till konsumenter, som exempelvis att kommersiella annonser i tidningar ska innehålla texter med information om alkoholens skadeverkningar. Regeringen redovisade också vidtagna, pågående och planerade åtgärder inom områdena alkohol och trafik, illegal alkoholhantering, förebyggande insatser, information och opinionsbildning samt fördjupat internationellt samarbete inom det alkoholförebyggande området i propositionen.

EU:s smittskyddsmyndighet placeras i Sverige

I april beslutade Europeiska rådet och Europaparlamentet om att inrätta det nya europeiska centret för förebyggande och kontroll av sjukdomar (ECDC). Centret ska placeras i Sverige. Myndighetens huvuduppgifter ska vara epidemiologisk övervakning, tidig varning och tidiga åtgärder, vetenskapliga yttranden, teknisk assistans till medlemsstaterna och tredje land samt stöd och utveckling för EU-beredskap vid hälsot. Centret kommer att verka i nära samarbete med den expertis som finns i medlemsstaterna. Under våren 2005 börjar centret fungera som en fristående myndighet.

Ny smittskyddslag

I mars antog riksdagen regeringens proposition *Ny smittskyddslag m.m.* Beslutet ger samhället möjlighet

att vidta åtgärder för att skydda befolkningen från smittsamma sjukdomar, samtidigt som den enskilde skyddas från onödigt långtgående ingrepp. Syftet med den nya smittskyddslagen, som trädde i kraft den 1 juli 2004, är att skapa bättre balans mellan befolkningens behov av skydd och den smittades integritet och rätts-säkerhet.

Extraordinära smittskyddsåtgärder

I oktober antog riksdagen regeringens proposition *Extraordinära smittskyddsåtgärder*. Den innehåller bestämmelser om extraordinära smittskyddsåtgärder som kompletterar den nya smittskyddslagen. De nya bestämmelserna handlar om hälsokontroll för personer som anländer till Sverige, karantän och avspärrning. Dessa åtgärder behövs bara om ett utbrott av en smittsam sjukdom i Sverige eller utomlands skulle bli så allvarligt att samhället snabbt behöver ingripa. De sjukdomar som omfattas av bestämmelserna är så kallade samhällsfarliga sjukdomar. I dagsläget gäller det smittkoppor och svår akut respiratorisk sjukdom (sars). Lagändringarna träder i kraft den 1 januari 2005.

MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER OCH HANDIKAPPFRÅGOR

Ny FN-konvention om funktionshindrades rättigheter
Enligt FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna är alla människor födda fria och lika i värde och rättigheter (artikel 1). Trots detta lever personer med funktionshinder ofta i en utsatt situation.

Hösten 2001 tillsatte FN:s generalförsamling en särskild ad hoc-kommitté för att arbeta fram en konvention om funktionshindrade personers lika möjlighet

att åtnjuta de mänskliga fri- och rättigheterna. I kommitténs möten deltar, utöver FN:s medlemsstater, en lång rad organisationer för funktionshindrade samt andra frivilligorganisationer. Sverige deltar mycket aktivt i arbetet.

Sveriges och EU:s gemensamma position är att inte skapa nya rättigheter utan att, i förhållande till existerande rättigheter, lista nödvändiga åtgärder för att motverka diskriminering.

Konventionsutkastet i dess nuvarande form bygger på ett rättighetsperspektiv och består bland annat av

ett antal vägledande principer, såsom autonomi, icke-diskriminering, deltagande, lika möjligheter och hänsyn till variationen av personer med funktionshinder, allmänna förpliktelser samt övervakning av efterlevnaden av konventionen.

Någon tidsgräns för färdigställandet av konventionen har inte satts. Det är av högsta vikt att låta processen ta den tid som behövs för att slutresultatet ska få hög kvalitet och bredaste möjliga förankring samt för att garantera enskilda organisationers aktiva deltagande i processen.

Finansdepartementet

Den globala ekonomiska återhämtningen gav draghjälp åt den svenska ekonomin under 2004 men utvecklingen på arbetsmarknaden släpade efter. Under året har riksdagen givit klartecken till trängselskatter i Stockholms innerstad under en prövotid. Riksdagen har även beslutat om avskaffandet av arvs- och gåvoskatten. Med anledning av naturkatastrofen i Asien tidigarelades ikraftträdandet, för att omfatta även anhöriga till dem som omkom i slutet av 2004.

Sveriges ekonomi

Under året har den internationella konjunkturåterhämtningen påverkat svensk ekonomi i positiv riktning. Industrikonjunkturen har varit stark och exporten ökade i snabb takt. De senaste årens utveckling med fallande investeringar har brutits tack vare låga räntor, ett högt kapacitetsutnyttjande och kraftiga vinstförbättringar för företagen. Hushållens konsumtionsutgifter fortsatte att stiga. Hushållens efterfrågan stimulerades bland annat genom skattesänkningar, fortsatt låga räntor och en god förmögenhetsställning.

Tillväxten under året drevs av en högre medelarbets-tid och stora produktivitetsökningar. Den starkare konjunkturen har ännu inte givit avtryck på arbetsmarknaden i form av fler sysselsatta. Regeringens mål om 80 procents reguljär sysselsättningsgrad nåddes därför inte. Mot den bakgrunden angav regeringen ett antal prioriteringar i budgetpropositionen:

- minskad arbetslöshet och kortare arbetslöshetstider,
- aktivering och rehabilitering av personer med nedsatt arbetsförmåga,

- bättre integration på arbetsmarknaden,
- effektivare utbildning,
- fler äldre i jobb *samt*
- minskat behov av socialbidrag.

Långtidsutredningen presenterade sitt huvudbetänkande i mars och hade totalt 13 fristående underlagsbilagor. Efter remissbehandling slutbehandlades utredningen i bilaga till budgetpropositionen för 2005. Långtidsutredningens huvudtema var denna gång den långsiktiga finansieringen av välfärdstjänster.

Utvecklingen inom EU

Den ekonomiska utvecklingen inom EU under året blev en besvikelse i form av lägre tillväxt än väntat. I flera medlemsstater kombinerades den låga tillväxten med otillräckliga reformer för att komma till rätta med strukturella problem. Resultatet blev försämrade statsfinanser. Ett stort antal medlemsstater blev föremål för underskottsförfarandet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten. Det mest uppmärksammade fallet blev Grekland, efter att det framkom att landet under en följd av år hade redovisat felaktig statistik över de offentliga finanserna. Bland annat visade det sig att landet inte skulle ha klarat referensvärdet på högst tre procents underskott när beslutet togs om Greklands inträde i valutaunionen år 2000.

En diskussion om behovet av en reformering av stabilitets- och tillväxtpakten inleddes under året, med bland annat ett meddelande från kommissionen. Arbetet med översynen av pakten kommer att fortsätta under 2005.

I och med utvidgningen av EU med tio nya medlemsstater den 1 maj förändrades villkoren för arbetsfördelningen mellan Ekofin-rådet och euroländernas samarbetsorgan Euro-gruppen. Tidigare har alla 15 medlemsstater deltagit i förberedelsearbetet inför Eurogruppens möten. Men med 25 medlemsstater och de 12 euroländerna i minoritet beslöt euroländerna att i fortsättningen förbereda gruppens möten i den egna kretsen. Detta innebär att Sveriges insyn och möjligheter att påverka Eurogruppens arbete har minskat.

Arbetet med handlingsplanen för finansiella tjänster avslutades under året och det omfattande uppföljningsarbete som påbörjades under 2003 fortsatte även under 2004. Handlingsplanen är främst inriktad på frågor om värdepappersmarknaden. Ett nytt direktiv om marknader för finansiella instrument antogs i maj som går ut på att harmonisera medlemsstaternas lagstiftning för handeln med finansiella instrument, exempelvis aktier, obligationer och optioner. Värdepappersbolag ska kunna erbjuda sina tjänster även i andra medlemsstater utan att behöva ytterligare tillstånd. Direktivet kommer att leda till en allmän översyn, bland annat av de svenska reglerna om värdepappersrörelse. Införlivandet av direktivet i det svenska regelverket blir en viktig uppgift för Finansdepartementet.

Andra stora frågor för Finansdepartementet inom ramen för EU-samarbetet var:

- halvtids-översynen av Lissabonstrategin,
- förhandlingarna om EU:s långsiktigsbudget 2007–2013 (det så kallade finansiella perspektivet),
- framtagande av en skattepolitisk strategi,
- alliansbyggande med de nya medlemsstaterna,
- utveckling av en strategi för samarbetet med Ryssland *samt*

- frågor kopplade till reglerna för offentlig upphandling.

Nyheter på skatteområdet

Under hösten överlämnade regeringen propositionen *Slopad arvs- och gåvoskatt* till riksdagen, om slopad arvs- och gåvoskatt vid utgången av året. Innebörden av att slopa arvs- och gåvoskatten är att den som förvärvar egendom genom arv, testamente eller gåva inte behöver betala skatt för dessa förvärv. Motivet för förslaget var bland annat att underlätta generationsskiften i småföretag.

Med anledning av flodvågskatastrofen i Asien i december lades en proposition i början av 2005 som riksdagen röstade igenom. Detta innebär att arvs- och gåvoskatten i praktiken slopades från och med den 16 december 2004.

Under året tillkallade finansministern en särskild expertgrupp med uppgift att utreda den fortsatta reformeringen av de så kallade 3.12-reglerna, det vill säga de regler som styr beskattningen av fåmansägda aktiebolag. Ett förslag presenteras i januari 2005.

Under året fortsatte den gröna skatteväxlingen genom förslag i budgetpropositionen för 2005.

För hushållen och servicesektorn höjdes koldioxidskatten och elskatten och vidare höjdes dieselskatten och elskatten för industrin. Höjningarna av de miljörelaterade skatterna balanserades av en inkomstskattesänkning för hushållen och av en sänkning av arbetsgivaravgiften för företagen.

En annan uppmärksammas proposition (*Trängsel-skatt*) var förslaget till lag om trängsel-skatt, som riksdagen röstade igenom. Den nya lagen är utformad så att den kan gälla i hela landet, men kommer till en

början endast att tillämpas i Stockholms innerstad. Trängselskatten kommer att tas ut när exempelvis en bil passerar genom vissa angivna betalstationer in i eller ut ur Stockholms innerstad. Vissa fordon, till exempel miljöanpassade bilar, taxibilar och utryckningsfordon, är undantagna från skatteplikt. Enligt regeringen gynnar trängselskatter trafikmiljön genom att framkomligheten antas öka och näringslivets transporter underlättas. Även förbättrad miljö och förbättringar för kollektivtrafiken anges som skäl till att införa trängselskatten. Försöket med trängselskatt i Stockholm ska pågå till och med juli 2006. Det är regeringen som bestämmer när försöksverksamheten ska påbörjas.

Under året tog regeringen ytterligare initiativ för att bekämpa skattefusket. En särskild utredning tillkallades för att utreda frågan om typgodkända kassaregister inom kontanthandeln och för att föreslå åtgärder för att effektivisera skattebrottsenheternas verksamhet. En arbetsgrupp tillsattes också för att ta fram förslag om schablonbeskattning och förbättrade kontrollmöjligheter för vissa branscher.

Förbättrad finansiell sektor

Ett av regeringens prioriterade politiska mål inom den finansiella sektorn är en effektiv tillsyn av finansmarknaderna. Syftet är ett stärkt förtroende för marknaderna. Ett annat viktigt mål är att finansmarknaderna ska ha en reglering som ger ett gott konsumentskydd. Under året har Finansdepartementet bland annat arbetat med dessa frågor i anslutning till livförsäkringsbolagen.

Mot bakgrund av att delar av regelverket för försäkringsföretag är föråldrat och på grund av de förtroendeproblem som blottlagts på livförsäkringsområdet tillsattes Försäkringsföretagsutredningen under 2003.

Viktiga vägledande principer för arbetet är att förbättra insynen och inflytandet för försäkringstagarna. Utredningens arbete fortsatte under 2004 och slutbetänkandet ska presenteras i augusti 2005. Finansdepartementet utarbetade även dels nya lagregler för försäkringsbolag om bland annat oberoende styrelseledamöter och om riktlinjer för hantering av intressekonflikter, dels en promemoria om flytträtt för pensionssparande.

Regeringen har angivit bekämpningen av penningtvätt som ett prioriterat politiskt mål. Under året arbetade Finansdepartementet med propositionen *Skärpta regler mot penningtvätt*, som innehöll förslag till skärpningar av den svenska lagstiftningen om penningtvätt. Skyldigheterna enligt penningtvättslagen att bland annat kontrollera identiteten hos den man gör affärer med och rapportera misstänkta fall av penningtvätt föreslogs även gälla företag utanför den finansiella sektorn. Till exempel oberoende jurister, godkända och auktoriserade revisorer, skatterådgivare, fastighetsmäklare och kasinon. Lagförslagen antogs av riksdagen i december.

Kommunal ekonomi och lagstiftning

Regeringen anser att det behövs ekonomisk utjämning mellan kommuner och landsting eftersom de lokala förutsättningarna varierar. Finansdepartementet ansvarar för det kommunala statsbidrags- och utjämningsystemet och under året lämnade departementet ett förslag till statsbidrags- och utjämningsystem till riksdagen. Det nya systemet, som införs 2005, innebär bland annat att utjämningen mellan kommuner och mellan landsting, för skillnader i skattekraft, till största delen finansieras med statsbidrag och till en mindre del med avgifter från kommuner och landsting.

I december trädde förändringar av Kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning i kraft. Förändringarna härstammar från Finansdepartementets proposition *God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting*. Bland annat får kommuner och landsting som redovisar underskott tre år på sig att återställa underskottet. Kommuner och landsting ska också ta fram mål och riktlinjer för en god ekonomisk hushållning samt utvärdera om målen har uppnåtts och riktlinjerna följts.

Regeringen vill verka för ökad samverkan mellan kommuner och landsting. Under året har Finansdepartementet utarbetat flera förslag på detta tema och även arrangerat fyra konferenser i olika delar av Sverige. Idén med konferenserna var att stimulera samarbete och informera om de omfattande möjligheter till sådan samverkan enligt gällande lagar.

Ansvarskommittén

Ansvarskommittén är en parlamentarisk kommitté knuten till Finansdepartementet. Den tillsattes av regeringen 2003. Uppdraget är att undersöka om struktur och uppgiftsfördelning inom samhällsorganisationen behöver förändras. Syftet är dels att förbättra samhällsorganisationens möjligheter att hantera framtidens välfärdsåtaganden och bidra till ökad tillväxt, dels att förbättra medborgarnas möjligheter till inflytande, insyn och ansvarsutkrävande.

Utgångspunkten för kommitténs arbete ska vara en välfärd på lika villkor som styrs demokratiskt och är solidariskt skattefinansierad. Kommittén ska ha ett tydligt medborgarperspektiv och ska redovisa resultaten av sitt arbete senast i februari 2007.

I juni tog regeringen beslut om tilläggsdirektiv för

kommittén. Där pekas följande områden särskilt ut som viktiga att undersöka:

- kommunernas samlade uppdrag,
- hälso- och sjukvård,
- regional utveckling och regional samhällsorganisation *samt*
- den statliga styrningen av samhällsorganisationen.

I en proposition till riksdagen i oktober föreslog regeringen att försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne och Västra Götalands län förlängs till och med 2010. Försöket innebär att landstingen i Skåne och Västra Götaland – Region Skåne respektive Västra Götalandsregionen – har övertagit vissa uppgifter från staten som är kopplade till den regionala utvecklingen. Skälet för regeringens förslag om förlängning är att inte föregripa Ansvarskommitténs samlade bedömning av den regionala nivåns struktur och uppgiftsfördelning.

Länsstyrelserna

Finansdepartementet ska verka för att länsstyrelserna har förutsättningar för att kunna göra ett bra arbete. Länsstyrelsen är statens företrädare i länen och samordnar de frågor som staten lagt på länsstyrelsen. Även för många av de offentliga uppgifter som utförs av kommuner eller andra aktörer har länsstyrelserna uppgifter när det gäller bland annat tillsyn, uppföljning och utvärdering. Länsstyrelserna har också omfattande allmänna förvaltningsuppgifter, som att handlägga bidragsansökningar, ansökningar om körkort, jordbruksstöd med mera.

Regeringen beslutade i augusti 2002 om direktiv till en översyn av styrningen av länsstyrelsernas verksamhet. Utredningen överlämnades till regeringen i

februari 2004. Utredningen föreslog bland annat åtgärder för att den ekonomiska styrningen skall för-
enklas och renodlas, att ansvarsförhållandena mellan
länsstyrelserna och vissa statliga myndigheter ska kla-
ras ut, samt att olika åtgärder borde vidtas inom Reger-
ingskansliet i syfte att uppnå en mer samlad styrning
av länsstyrelserna.

I oktober 2004 beslutade regeringen om ett uppdrag
till länsstyrelserna som syftar till att tydliggöra och
utveckla samordningen av de statliga insatserna i det
regionala utvecklingsarbetet. Länsstyrelserna ansvarar
bland annat för att samordna statens insatser i de
regionala tillväxtprogrammen. Samtliga länsstyrelser
ska medverka i uppdraget, vilket samordnas av läns-
styrelserna i Örebro och Västerbottens län. Uppdraget
ska redovisas i november 2005.

Bostäder

Regeringen anser att det är angeläget att vidta åtgärder
för att underlätta ungdomars tillträde till bostads-
marknaden. I landets tillväxtregioner är det stor brist
på små och medelstora hyresrätter. Det gör att ungdo-
mar drabbas hårt av bostadsbristen. I slutet av året fick
Statens bostadskreditnämnd i uppdrag att utreda möj-
ligheterna att underlätta för ungdomar att köpa eller

hyra en egen bostad. I uppdraget ingår att analysera de
problem och hinder av olika slag som finns för ungdo-
mar på bostadsmarknaden. Förslag på åtgärder ska
lämnas i april 2005.

För att främja tillkomsten av fler bostäder ändrades
också regelverken kring de statliga stöden i april 2004.
Investeringsstimulansen och investeringsbidragen
omfattar nu även ombyggnad av vindar och andra
lokaler i byggnader som helt eller huvudsakligen
används till annat än bostäder. Under året infördes ett
tillfälligt bidrag till installation av hiss och andra lyft-
anordningar i samband med ombyggnadsåtgärder i
vissa typer av hus.

Under våren tillsattes en arbetsgrupp inom Reger-
ingskansliet med uppgift att genomföra en genomlys-
ning av det befintliga systemet för bostadsfinansiering,
bostadssubventioner och bostadsmarknadens kapital-
försörjning. Gruppen ska bland annat lämna förslag på
vilken framtida roll staten bör ha i detta system. Målet
är att statens stöd ska vara både kostnadseffektivt och
främja fungerande bygg-, bostads-, fastighets- och kre-
ditmarknader. I synnerhet, anser regeringen, bör kon-
kurrensen förbättras och konsumenternas ställning
och valfrihet stärkas. Uppdraget ska redovisas i april
2005.

Utbildningsdepartementet

Förskolans kvalitet stod i fokus i både en proposition och ett örönmärkt statsbidrag på totalt två miljarder kronor. Regeringens kvalitetsprogram för skolan som inleddes 2003 fortsatte under året. Utveckling och förändring av gymnasieskola och ungdomspolitik behandlades i egna propositioner som lämnades till riksdagen. En handlingsplan för att lyfta matematiken både i skola och i samhälle presenterades. Satsningen mot segregation i skolan fortsatte och arbetet för bättre rekrytering för de yrkesinriktade utbildningarna påbörjades. Minskad social och etnisk snedrekrytering till högskolan behandlades i ett förslag till regeringen.

Kvaliteten i fokus i förskolan

Kvaliteten var den mest prioriterade frågan i förskolan. Regeringen pekade bland annat på att tillgången till kompetent personal som en av de viktigaste förutsättningarna. I arbetet för att förstärka förskolans kvalitet och utveckling lade regeringen i september fram propositionen *Kvalitet i förskolan* till riksdagen. En av satsningarna är ett statsbidrag som införs i januari 2005 och som motsvarar kostnaden för anställning av 6 000 förskollärare, barnskötare och annan personal i Sveriges förskolor.

Barnen har ordet

Utbildningsdepartementet använde ett nytt sätt att hämta in synpunkter under våren. Man bad samtliga barn vid landets förskolor att rita och berätta vad de tyckte om sin förskola. Några lärarstuderande fick dessutom i uppdrag att intervjua ett antal barn, vars svar finns med i ett eget kapitel i propositionen.

Skydd mot övergrepp mot barn och ungdomar

Under året såg en utredning över om det finns luckor i systemet för att skydda barn och ungdomar mot övergrepp i de verksamheter som regeringen har ansvar för. Utredningen *Registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg* överlämnades till regeringen i september. Utredaren föreslog att lagen om registerkontroll av personal inom verksamheterna ändras, så att den omfattar fler personalkategorier än tidigare som arbetar och vistas regelbundet inom de berörda verksamheterna.

Förskolan som arbetsplats

Regeringen gav flera uppdrag till olika myndigheter i kvalitets- och utvecklingsarbetet för förskolan. Myndigheten för Skolutveckling fick i februari regeringens uppdrag att initiera informations- och utvecklingsinsatser om förskolan som arbetsplats. I september fick sedan Skolverket i uppdrag att utfärda en kursplan för en eftergymnasial barnskötarutbildning.

Fler lärare och modernisering av gymnasieskolan

I budgetpropositionen för 2005 tillförs skolor och fritidshem en miljard kronor för att anställa fler lärare och andra specialister. Det sker inom ramen för en rikstad satsning för att anställa ytterligare 15 000 personer i skolan och skolbarnomsorgen under 2001–2006.

Fler elever måste fullfölja gymnasieskolan

För att modernisera och förändra gymnasieskolan lade regeringen fram propositionen *Kunskap och kvalitet* –

KVALITET I FÖRSKOLAN

Propositionen lämnades till riksdagen i september och antogs i december. Lagändringen föreslogs träda i kraft den 1 april 2005. Propositionen innehöll bland annat följande förslag:

- Förskolan blir en egen skolform inom skolväsendet med gemensamma övergripande mål med övriga skolformer.
- Kommunerna får under tre år ett särskilt bidrag för att kunna anställa 6 000 fler förskollärare, barnskötare och annan personal. Statsbidraget införs den 1 januari 2005 och är en miljard 2005 och två miljarder om året från och med 2006.
- Förskolan ska ledas av en rektor som samordnar det pedagogiska arbetet inom sitt ansvarsområde.
- Behörighetsregler ska införas för förskolelärare.
- Ett uppdrag lämnas till högskola/universitet som möjliggör att studenter kan välja inriktning specifikt mot förskolan.
- Skolverket och Myndigheten för skolutveckling får i uppdrag att följa upp och utveckla den öppna förskolan som också kan få ta del av kvalitetssäkringsmedel om kommunerna så önskar.
- Ett mål ska införas i läroplanen att förskolan ska sträva efter att varje barn med annat modersmål än svenska ska få stöd att utveckla såväl svenska språket som sitt modersmål.
- Medel avsätts för att utbilda resurspersoner i jämställdhet och genuskunskap. En delegation för jämställdhet i förskolan har tillsatts.
- Personal och föräldrar ska minst en gång varje halvår genomföra ett samtal om barnets utveckling och lärande.
- Någon form av inflytanderåd för föräldrar, personal och andra berörda ska finnas på varje förskola.
- Alla verksamhetsformer inom förskoleverksamheten ska redovisa sitt kvalitetsarbete.

elva steg för utvecklingen av gymnasieskolan. Gymnasieskolan behöver utvecklas så att fler elever når de gemensamma målen, ansåg regeringen. Man menade också att fler elever måste fullfölja en gymnasieutbildning och att kvaliteten inom framförallt yrkesutbildningarna liksom de individuella programmen behöver förstärkas.

Lyft för matematiken

Matematikdelegationen hade i uppdrag att utforma en handlingsplan för att öka intresset för matematik i hela samhället samt utveckla matematikundervisningen från förskola till högskola. I september överlämnades betänkandet *Att lyfta matematiken – intresse, lärande, kompetens* till regeringen. Förslaget går ut på att stödja och utveckla aktiviteter som ökar intresset för och insikterna om matematikens värde, roll och betydelse i vardag, yrkesliv, vetenskap och samhälle.

Under året beslutade regeringen om ökade anslag till matematik och teknik. De nationella resurscentrumen för matematik, teknik och naturvetenskapliga ämnen fick totalt åtta miljoner kronor extra. De extra resurserna ska främst användas till att sprida exempel på goda initiativ och framgångsrika lokala utvecklingsprojekt som framkom under Matematikdelegationens arbete. Myndigheten för skolutveckling ska under 2005 redovisa hur uppdraget genomförts.

Fortsatt satsning mot segregation i skolan

Myndigheten för skolutveckling fick våren 2003 som sitt främsta uppdrag av regeringen att verka för en förbättrad förskole- och skolsituation i segregerade områden. Under 2004 ville regeringen ytterligare prioritera och utveckla detta arbete och avsatte 225 miljoner kronor

för myndighetens kommande strategiska insatser. Syftet är framförallt att stärka utbildningsvillkoren i skolor med störst behov av utvecklingsresurser, främst i segregerade och utsatta områden.

Utveckling och ökad rekrytering för yrkesutbildningarna

För att höja kvaliteten i gymnasieskolans yrkesinriktade utbildningar ville regeringen samarbeta med näringsliv och fackliga organisationer. Därför tillsattes under året en yrkesutbildningsdelegation som ska medverka till lokalt utvecklingsarbete och ökad rekry-

tering till de yrkesinriktade utbildningarna. Delegationen ska också analysera och identifiera framgångsfaktorer respektive hinder för en positiv utveckling och utgöra ett rådgivande organ direkt till regeringen i yrkesutbildningsfrågor.

Minskad social och etnisk snedrekrytering till högskolan

Rekryteringsdelegationen hade under 2002–2004 regeringens uppdrag att genom bidrag till aktiva rekryteringsåtgärder stödja högskolorna i arbetet med att minska social och etnisk snedrekrytering till högre

KUNSKAP OCH KVALITET – ELVA STEG FÖR UTVECKLINGEN AV GYMNASIESKOLAN

Propositionen lämnades till riksdagen i april 2004 och förändringarna genomförs inför höstterminen 2007. När det gäller kvalitetsförstärkningen på de individuella programmen sker genomförandet den 1 juli 2006. Propositionen lämnar förslag till elva punkter:

- Ämnesbetyg ersätter dagens kursbetyg. Vid varje avslutad kurs sätts ett ämnesbetyg som dels ersätter tidigare betyg i ämnet, dels ger en helhetsbedömning av hur långt eleven nått i ämnet.
- En gymnasieexamen införs som ett kvitto på att eleven fullföljt och tillgodogjort sig gymnasieskolans utbildning.
- Ett gymnasiearbete ersätter dagens projektarbete. Det ska anknyta till den studieväg eleven valt och blir ett krav för att få gymnasieexamen.
- Ökad kvalitet på de individuella programmen ska uppnås genom att eleverna får rätt till utbildning på heltid.
- Frisökning för ökad valfrihet och stimulans av regional samverkan. Eleverna ska kunna söka program som saknar lokala inriktningar i andra kommuner, även om programmen i fråga finns i hemkommunen.

- Historia blir nytt kärnämne som omfattar 50 gymnasiepoäng.
- Kärnämnen bör präglas av utbildningens inriktning.
- En ny lärlingsutbildning föreslås som ett alternativ inom gymnasieskolans nationella yrkesinriktade program.
- Förstärkt kvalitet på yrkesutbildningarna med bättre koppling till arbetslivet. Lokalt samråd mellan kommuner och arbetsmarknadens parter ska vara obligatoriskt. Alla elever ska ges möjlighet till arbetsplatsförlagt lärande med koppling till den utbildning som eleven har valt. Fler elever bör ges möjlighet till praktik och utbildning i utlandet.
- Större kurser för sammanhang och fördjupning. Med undantag för fyra kärnämneskurser ska grundprincipen vara att kurserna ska omfatta minst 100 gymnasiepoäng.
- Lokala kurser måste kvalitetssäkras av Skolverket. För att göra kurserna nationellt likvärdiga för eleverna ska enbart kurser vars innehåll prövats och fastställts av Skolverket få förekomma. Samma regler ska gälla för kurser inom den kommunala vuxenutbildningen.

utbildning. Delegationen överlämnade sitt förslag *Breddad rekrytering – en fråga om visioner, incitament och attityder* till regeringen i oktober. Delegationen har haft 120 miljoner kronor till förfogande och intresset för att ansöka om medel var stort, främst från högskolorna.

Ungdomars tillgång till makt och välfärd

Regeringen hade två övergripande mål i årets satsning på ungdomspolitiken: att ungdomar dels ska ha verklig tillgång till välfärd dels verklig tillgång till makt. I den ungdomspolitiska propositionen *Makt att bestämma – rätt till välfärd* presenterades ett samlat handlingsprogram för de prioriterade åtgärderna. Insatserna tog sin utgångspunkt i att stödja de ungdomar som har sämst förutsättningar. Utgångspunkten är att alla ungdomar är olika, men alla ska ges likvärdiga möjligheter och rättvisa villkor.

Mer medel till forskningen

Under året föreslog regeringen i budgetpropositionen för 2005 att svensk forskning och forskarutbildning under perioden 2005–2008 tillförs 2,3 miljarder. Fördelningen av de nya medlen presenterar regeringen i den forskningspolitiska propositionen under 2005, där satsningar på medicin, teknik och unga forskare kommer att ha hög prioritet.

MAKT ATT BESTÄMMA – RÄTT TILL VÄLFÄRD

Propositionen lämnades till riksdagen i september och några av åtgärderna som föreslås i propositionen är:

- 110 miljoner kronor satsas under 2006 och 2007 till förebyggande ungdoms- och fritidsverksamhet, särskilt bland ungdomar som riskerar att hamna i kriminalitet, missbruk och socialt utanförskap.
- Kommunerna ges ett lagstadgat ansvar att hålla sig informerade om hur unga som inte fyllt 20 år sysselsätter sig för att stödja dem.
- Anställningsstöd införs under 2005 för långtidsarbetslösa ungdomar mellan 20 och 25 år.
- En nationell bostadssamordnare tillsätts med uppgift att arbeta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars tillträde till bostadsmarknaden.
- En översyn om statliga stödformer kan införas som underlättar för unga att förvärva eller hyra en egen bostad ska genomföras.
- En nationell koordinator ska undersöka förutsättningar för arbetsmarknadens parter att sluta avtal för snabbare etablering på arbetsmarknaden.
- Arbetsrättslagstiftningen förändras i syfte att underlätta för dem med tidsbegränsade anställningar samt stärka föräldraledigas ställning.
- Alkohol- och narkotikahandlingsplanerna tillförs 200 miljoner kronor.
- Representationen av yngre ledamöter i statliga myndighetsstyrelser och kommittéer ska öka. Formerna för rekrytering av och stöd till unga ledamöter ska utvecklas.
- Drogfria lokaler för ungdomar stöds med 15 miljoner under 2006 och 2007, främst i socialt utsatta områden.

Jordbruksdepartementet

Under året beslutade regeringen att en jordbruksreform ska genomföras 2005, och att förstärka det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet med 400 miljoner kronor årligen. En tvärdepartemental arbetsgrupp i Regeringskansliet tog fram underlag för en ny konsumentpolitisk strategi som ska gälla från 2006. Propositionen om en ny produktsäkerhetslag lämnades till riksdagen. Frågan om djurskydd hade hög prioritet i den svenska jordbrukspolitiken under året och djurskyddslagen skärptes. Kontrollen över det illegala fisket i Östersjön ökade.

Jordbrukspolitik i förändring

I sin regeringsförklaring den 14 september sade statsminister Göran Persson att EU:s jordbrukspolitik måste reformeras och att regionalpolitiken bör koncentreras till de nya medlemsländerna. I april kom regeringen överens med Vänsterpartiet och Miljöpartiet om hur reformeringen av EU:s jordbrukspolitik ska genomföras i Sverige. De viktigaste punkterna är:

- jordbruksstöden ska inte vara produktionskopplade,
- 400 miljoner satsas på miljö- och landsbygdsutveckling,
- dieselskatten för jordbrukets arbetsmaskiner sänks från och med den 1 januari 2005,
- 30 miljoner satsas bland annat på att främja produktion och försäljning av svensk mat *samt*
- jordbruksreformen genomförs 2005.

En av grundtankarna med att reformera EU:s jordbrukspolitik är att stimulera bönder till att producera vad konsumenterna faktiskt efterfrågar, och inte det

som ger mest bidrag enligt de nuvarande stödsystemen. Det gamla systemet överges 2005.

Jordbruksreformen i Sverige

Den svenska regeringen har varit pådrivande för en hållbar jordbrukspolitik inom EU. Enligt regeringen bör följande vara vägledande för förändringsarbetet:

- ett konkurrenskraftigt svenskt jordbruk,
- en levande landsbygd *och*
- solidaritet med fattiga länder.

Två målsättningar har varit särskilt viktiga för att avgöra hur jordbruksreformen ska genomföras i Sverige. Den första gäller jordbrukets konkurrenskraft på kort och lång sikt. Den andra tar upp bevarandet av landets betesmarker för att uppnå miljömålen. Sverige har valt att införa en regionaliserad stödmodell där stödet i en region fördelas på all jordbruksmark. Utöver detta betalas vissa stöd ut på gårdsnivå. En lantbrukare som tidigare fått stöd kommer alltså att få det även i fortsättningen. Genom jordbruksreformen omvandlas produktionsstöden till nya frikopplade gårdsstöd, totalt 6,6 miljarder kronor från 2007. Pengarna kommer också att användas för landsbygdsutveckling. Dessa medel kompletteras med en återföring från handelsgödsel- och bekämpningskatterna, så att den totala förstärkningen av miljö- och landsbygdsprogrammet uppgår till 400 miljoner kronor årligen 2005 och 2006.

Parlamentarisk landsbygdskommitté

I oktober tillsatte regeringen en parlamentarisk

kommitté med uppdrag att utarbeta en långsiktig strategi för den nationella politiken för landsbygdsutveckling. Strategin ska utgå från målet om en långsiktigt hållbar utveckling av landsbygden och ska inbegripa de areella näringarnas roll och utvecklingsförutsättningar. En första delrapport ska lämnas i april 2005.

Miljö- och landsbygdsprogrammet förstärks

Ett samlat miljö- och landsbygdspolitiskt program infördes i Sverige 1999. Det omfattar ekonomiskt stöd som ska bidra till en hållbar utveckling av den svenska landsbygden. Regeringen beslutade i juni 2004 om förslag till vissa ändringar i programmet. Förslaget överlämnades till EU-kommissionen som godkände detta i december. Som en del i jordbruksreformen föreslog regeringen som tidigare nämnts en förstärkning av miljö- och landsbygdsprogrammet med 400 miljoner kronor. Jordbruket i de minst gynnade områdena i Sverige stärktes genom så kallade LFA-stöd (Less Favoured Areas) med 110 miljoner kronor. Resurserna ska användas till att höja stödet till vall- och betesmarksarealer för att säkerställa att marken används för jordbruk. I övriga delar av landet införs en miljöersättning till vallodling med 100 miljoner kronor.

Regeringen höjde också grundersättningen till betesmarker och slåtterängar med 75 miljoner kronor i syfte att bevara betesmarker och slåtterängar på längre sikt, medan 70 miljoner föreslogs gå till investeringar i bättre djurmiljö. Dessutom avsattes resurser för att stimulera investeringar i småskalig livsmedelsförädling och för främjande av förnyelsebar energi inom jordbruket. Även insatser för kompetensutveckling gavs ytterligare resurser.

Utveckling av hästsektorn

I januari överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen som innehöll en handlingsplan för en fortsatt utveckling av hästsektorn i Sverige. Den fokuserar på hästens betydelse för landsbygden, för barn, funktionshindrade och i övrig fritidsverksamhet samt på vikten av att upprätthålla och förmedla goda kunskaper i hästhållning.

Statens ansvar för hästsektorn går främst ut på att ange ramar för verksamheten, till exempel genom regler för djurskydd. Men det kan också handla om att genomföra utvecklingsprojekt för barn, unga och personer med funktionshinder, att bedriva utbildning och forskning kring hästsektorn. Staten ska även skapa förutsättningar för företagande och entreprenörskap. En samarbetsgrupp med företrädare från myndigheter och organisationer tillsattes under året. De ska utbyta kunskaper och erfarenheter för att bättre kunna möta de förändringar sektorn står inför.

För att stärka hästsektorn fick Jordbruksverket i uppdrag att utreda bland annat hur den nya inriktningen på den gemensamma jordbrukspolitiken påverkar hästsektorn.

I handlingsplanen betonades också hur viktigt det är med säkerheten inom hästsporten och vid hantering av hästar. Idag inträffar tyvärr alltför många olyckor och därför fick Konsumentverket i uppdrag att arbeta för att stärka säkerheten.

Hästsektorn i Sverige omsätter 18 miljarder kronor och ger 40 000 människor hel- eller deltidssysselsättning. Hästsektorn är lantbrukets femte största inkomstkälla.

Konsumentpolitiken

Den nuvarande handlingsplanen för konsumentpolitiken gäller till och med 2005. I oktober 2003 beslutade konsumentminister Ann-Christin Nykvist att tillsätta en projektgrupp med uppgift att ta fram ett förslag till en ny konsumentpolitisk strategi.

Konsumentpolitisk strategi för framtiden

I december presenterades departementspromemorian *Den framtida konsumentpolitiken*. Det huvudsakliga innehållet i promemorian, som bygger på arbetet i projektgruppen där flera departement varit involverade, är målsättningar för konsumentpolitiken under de kommande åren. Bland förslagen till konsumentpolitiska prioriteringar ingår:

- Hållbar utveckling. Hela det konsumentpolitiska arbetet ska genomsyras av ett hållbarhetsperspektiv. Områden som livsmedel, boende och transporter bör prioriteras men även nya expanderande områden inom tjänstesektorn. Kost och hälsa och marknadsföringens roll för matvanor hos barn och unga ska särskilt lyftas fram.
- Utvidgat konsumentskydd på tjänsteområdet. Det behövs förbättrad information och bättre möjligheter för konsumenterna att jämföra produktutbud och priser på de så kallade regelreformerade marknaderna, som el- och telemarknaderna, bland annat med ökat stöd från Allmänna reklamationsnämnden. Det bör också utredas om det civilrättsliga konsumentskyddet på tjänsteområdet behöver utvidgas.
- Säkra varor och tjänster. Sverige ska ha ett produkt-säkerhetsarbete som ligger på en hög nivå. Inom EU ska Sverige vara pådrivande för höga säkerhetskrav och barns säkerhet ska prioriteras. Regeringens arbete

med en tjänstestrategi ska fortsätta och fördjupas med fokus på fritid, sport och turism.

- Trygg och säker e-handel. Konsumenterna ska tryggt och säkert kunna använda tjänster via internet, mobilnät och digital TV. Spam, modemkapningar och bedrägerier som utgör hinder för konsumenterna att e-handla ska bekämpas.
- Ökad konsumentmakt på det finansiella området. Tillsynen på området behöver göras mer effektiv och ändamålsenlig, och vara mer inriktad på ett förebyggande arbete. Rollfördelningen mellan Konsumentverket och Finansinspektionen bör bli tydligare när det gäller konsumentskyddet på det finansiella området.
- Ökad kunskap på konsumentpolitikens område som ska utgöra underlag för konsumentpolitiska prioriteringar och utvecklandet av effektiva styrmedel.

Hållbar konsumtion

I mars fick biologen och samhällsdebattören Stefan Edman regeringens uppdrag att utreda hur hållbar konsumtion ska kunna uppnås och lämna förslag på en handlingsplan. Syftet är att underlätta för konsumenter att medverka till en hållbar utveckling, med utgångspunkt i slutsatserna från FN:s världstoppmöte i Johannesburg 2002. Då enades världens länder bland annat om att förändra ohållbara produktions- och konsumtionsmönster. I uppdraget ingår även att precisera begreppen hållbar konsumtion och hållbara konsumtionsmönster. Utredningen överlämnade ett delbetänkande i november 2004 och en slutlig redovisning ska överlämnas i maj 2005.

Ny lag om produktsäkerhet

I mars överlämnade regeringen propositionen *Ny produktsäkerhetslag* till riksdagen. Den nya lagen trädde i

kraft den 1 juli 2004 och innebär att näringsidkare endast får tillhandahålla säkra varor och tjänster och att de numera är skyldiga att omedelbart underrätta tillsynsmyndigheterna när de får kännedom om att en vara eller tjänst som de har tillhandahållit är farlig.

Tillsynsmyndigheternas befogenheter har stärkts så att de ska kunna ingripa mot farliga varor och tjänster med vitesföreläggande eller vitesförbud. I och med den nya lagen blir Konsumentverket den främsta tillsynsmyndigheten. Lagen kompletterar speciallagstiftningen på produktsäkerhetsområdet när det gäller konsumentvaror och konsumenttjänster.

Djurskydd och djurtransporter

Djurskyddslagen skärptes enligt en proposition som regeringen fattade beslut om redan i november 2003. I januari 2004 tog den nya Djurskyddsmyndigheten i Skara över ansvaret för djurskydd enligt djurskyddslagen från Statens jordbruksverk och Centrala försöksdjursnämnden. En viktig uppgift för den nya myndigheten är att samverka med olika intressenter när det gäller djuromsorg. Det gäller såväl djurskyddsorganisationer som jordbruket.

Upprörande fall av vanvård och djurplågeri i samband med transporter har avslöjats upprepade gånger under de senaste åren och den nuvarande EG-lagstiftningen har vid många tillfällen visat sig vara bristfällig. Frågan om djurskydd och djurtransporter har haft hög prioritet i den svenska jordbrukspolitiken under året.

I oktober arrangerade Jordbruksdepartementet ett europeiskt djurtransportseminarium där såväl representanter från jordbruksdepartementen i EU som svenska och europeiska myndigheter och organisationer deltog.

När EU:s jordbruksministrar träffades i Bryssel i november kom man överens om en ny förordning som innebär skärpta regler om tillsyn, kontroller och utbildningskrav vid djurtransporter. Den klargjorde vilket ansvar organisatörer, transportörer och djurhållare har för att djuren behandlas väl i samband med transporter. Nyheter i förordningen var bland annat utbildningskrav för chaufförer, djurskötare och personal vid djurmarknader och krav på att fordon för långa transporter ska vara utrustade med satellitnavigeringssystem. Dessutom bestäms vilka kontroller som måste utföras före och under långa transporter.

Förstärkt tillsyn av djurskydd och livsmedel

Ökad möjlighet till kommunal samverkan och bättre samordning och planering av tillsynen var huvuddragen i det förslag till lagrådsremiss om förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn som regeringen överlämnade till lagrådet i december. Syftet var att stärka den nuvarande tillsynsorganisationen och göra den likvärdig i alla kommuner. Förslagen innebär att Livsmedelsverkets och Djurskyddsmyndighetens ansvar för att leda och samordna tillsynen blir tydligare och förstärks genom att:

- det ska bli lättare för kommunerna att samverka om tillsynen,
- Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten ska ge ökat stöd till lokala myndigheter,
- krav på att alla kommuner ska ha en tillsynsplan införs,
- samrådsgrupper ska finnas i alla län,
- avgifterna ska ge större kostnadstäckning *samt*
- bättre möjligheter att ingripa mot kommuner som brister i tillsynen.

Tanken var också att komma till rätta med dålig hantering av livsmedel och dålig djurhållning, bland annat genom att en kommuns tillsyn i framtiden skulle kunna fullgöras av en annan kommun om det behövs. Förslaget innebär även att Livsmedelsverket och Djurskyddsmyndigheten ges ökade möjligheter att styra hur den operativa tillsynen ska bedrivas.

Djurskyddsmyndigheten föreslås få rätt att utföra normerande inspektioner för att kunna styra och vägleda de myndigheter som utövar operativ tillsyn, en möjlighet som Livsmedelsverket redan har. Det föreslogs också att centrala och regionala myndigheter ska få möjlighet att ålägga kommunerna att lämna den information som kan behövas för deras tillsyn.

Förslaget framhåller betydelsen av att myndigheter stöder och följer upp den lokala tillsynen med rådgivning och utbildningsinsatser. Propositionen behandlas i riksdagen under våren 2005 och förslaget föreslås träda i kraft i juli 2005.

Skärpt kontroll av det illegala fisket i Östersjön

EU:s medlemsstater har ansvar för att fiskefartyg som seglar under deras flagg följer fiskerilagstiftningen både inom och utanför EU:s vatten. När Fiskerikommissionen för Östersjön (IBSFC) träffades i Gdynia i september enades parterna om ökad kontroll av fisket i Östersjön och en återhämtningsplan för torsken i det östra beståndet. Därmed ska det illegala fisket bekäm-

pas bättre och genom återhämtningsplanen stärks torskbeståndet i östra Östersjön. Däremot kunde man inte komma överens om en torskkvot för det östra beståndet. Motsättningarna mellan Ryssland och EU och mellan EU:s enskilda medlemsländer var för stora.

EU:s medlemsländer påbörjade under hösten ett arbete för att fastställa en så kallad TAC (Total Allowable Catch), en totalt tillåten fångstmängd för det östra torskbeståndet. Beslut om nivån fattades av EU:s fiskeråd i december.

Fiskerikommissionen enades också om en handlingsplan mot illegalt fiske som kan komma att innehålla regler om exempelvis:

- lista över fartyg som fiskar torsk och är underkastade särskilda förvaltningsvillkor,
- fiskelicenser för torskfisket med särskilda villkor för alla fartyg som fiskar och avser att landa torsk,
- begränsad fiskeansträngning genom ett nytt system liknande det som används i Nordsjön,
- krav på föranmälan för att kunna identifiera fartyg, hamn och landningar,
- utökad satellitbaserad fartygsövervakning (VMS) för alla fartyg som är längre än 15 meter,
- förbättrad fångstrapportering,
- effektiva sanktioner,
- köpare inkluderas i inspektionsaktiviteter och
- samarbete mellan kuststater kring gemensamt genomförande av inspektioner.

Kulturdepartementet

Tillgänglighet stod i centrum i årets kulturbudget och regeringen beslutade bland annat om genomförande av den första etappen av övergång till digital-TV. En uppgörelse om den framtida filmpolitiken träffades. Scenkonstens pensioner diskuterades tillsammans med arbetsmarknadens parter och första etappen av reformen med fri entré till statliga museer genomfördes. Rådet för arkitektur, form och design startade sin verksamhet och en satsning på barn och ungdomskultur inleddes.

Skiftet från analog till digital TV påbörjas

En digital-TV-kommission tillsattes under året för att underlätta skiftet från analog till digital TV och för att samordna informationen till allmänheten. I september lade kommissionen fram ett förslag om den första etappen av övergången till digital-TV och i december fattade regeringen beslut. En plan för återstående etapper lämnas under 2005.

FÖRSTA ETAPPEN AV ÖVERGÅNG TILL DIGITAL-TV

Regeringens beslut innebär att de analoga sändningarna från TV-sändarna i Gävle, Motala och Visby kommer att upphöra mellan september och december 2005. Den exakta tidpunkten i varje område kommer att fastställas efter samråd mellan berörda programföretag (Sveriges Television, Sveriges Utbildningsradio och TV 4) och Digital-TV-kommissionen.

Bred uppgörelse om filmpolitiken

En filmpolitisk arbetsgrupp tillsattes av regeringen under året med uppdrag att pröva förutsättningarna

för ett nytt filmavtal när det nuvarande löper ut vid årsskiftet 2005/06. Arbetsgruppen enades i oktober om en avsiktsförklaring för filmpolitiken som ska gälla från 2006. Man förband sig även att fortsätta det påbörjade arbetet med syfte att träffa ett nytt filmavtal för 2006–2010. Målsättningarna med det nya filmavtalet ska bland annat vara att:

- stödja och stimulera förnyelse och utveckling av svensk filmproduktion,
- ge möjlighet till visning av film i hela landet,
- verka för att svensk filmproduktion ska utgöra en dynamisk tillväxtbransch *och*
- öka antalet biobesök.

Parterna var även överens om att ett nytt filmavtal ska genomsyras av ett tydligt genusperspektiv.

FILMPOLITISK ARBETSGRUPP

Arbetsgruppen tillsattes i juni och i den ingår staten, Sveriges Biografägareförbund, Sveriges Television, TV4, Riksföreningen Våra Gårdar, Folkets Hus och Parker, Föreningen Sveriges Filmproducenter, Sveriges Filmhyrareförening och Svenska Filmdistributörers Förening. Dessutom ingår tre tillkommande TV-företag: Modern Times Group MTG AB, C More Entertainment AB (Canal +) och Kanal 5 AB.

Scenkonstens pensioner

Under året förde regeringen en dialog om pensionsfrågor med arbetsmarknadens parter för personalen vid de statligt stödda teater-, dans- och musikinstitutionerna. Regeringen föreslog att sammanlagt 40 miljoner kronor tillförs sektorn för olika pensionslösningar. Av dessa

beräknas 15 miljoner kronor för att möjliggöra en uppbyggnad av en kompletterande ålderspension. Resterade 25 miljoner utgör en retroaktiv kompensation för faktiska kostnader som uppstod vid införandet av försäkringstekniska premier 2001.

Jämställdhet inom scenkonstområdet

Jämställdhetsfrågor är fortsatt prioriterade inom det kulturpolitiska området. Regeringen tillsatte en kommitté för jämställdhet inom scenkonsten med uppgift att lämna förslag till hur ett jämställdhets- och genusperspektiv kan bli en påverkande kraft inom hela scenkonsten. I uppdraget ingår att analysera den rådande könsordningen och lämna förslag till hur dessa strukturer kan förändras, både inom de konstnärliga utbildningarna och inom scenkonsten. Kommittén ska även föreslå vilken myndighet som ska driva arbetet med jämställdhet inom scenkonsten vidare.

Fri entré på statliga museer

Den första etappen av regeringens reform för fri entré till statliga museer genomfördes under året, då Moderna museet och Arkitekturmuseet samt Östasiatiska museet öppnade med fri entré. Den andra etappen av reformen innebär att ytterligare 16 statliga museer inför fri entré från och med den 1 januari 2005.

Nytt råd för arkitektur, form och design

Regeringen utsåg under året ett råd för arkitektur, form och design som ska verka för kvalitet, långsiktighet och förebildlighet i enlighet med det handlingsprogram kallat *Framtidsformer*, som antagits av riksdagen. Rådet inledde sitt fyraåriga uppdrag med en

utfrågning av statliga myndigheter och företag om upphandling av varor och tjänster inom arkitektur, form och design. Det handlar om kostnader som idag uppgår till mångmiljardbelopp.

Inbjudan till Designåret 2005

I mars gav regeringen ett hundratal myndigheter och institutioner i uppdrag att genomföra utåtriktade aktiviteter under *Designåret 2005*. Tanken är att öka och fördjupa kunskapen om form och design i hela Sverige. Dessutom inbjöds landets samtliga kommuner och landsting, liksom näringsliv och föreningsliv, att delta med egna projekt och aktiviteter. Föreningen Svensk Form fick i uppdrag att förbereda och genomföra kampanjen *Designåret 2005*.

Barn- och ungdomskulturens ställning ska stärkas

Regeringen vill stärka barn- och ungdomskulturens ställning, och har beslutat att under en treårsperiod anslå 20 miljoner kronor per år till barn- och ungdomskultur ur Allmänna arvsfonden. Regeringen tillsatte också en arbetsgrupp med uppdraget att ta initiativ till ett modellsamarbete med ett antal kommuner som etablerat föredömliga former för arbetet med barn och kultur. Den så kallade *Aktionsgruppen för barnkultur* ska ge förslag på framtida insatser för att stärka barnkulturens ställning och göra en kartläggning av barnkulturen i Sverige. En slutrapport ska lämnas under våren 2006.

Förberedelser för Mångkulturåret 2006

Regeringen har utlyst 2006 till ett *Mångkulturår*. En särskild nationell samordnare tillsattes under hösten. I uppdraget ingår att tillsammans med myndigheter,

institutioner och andra aktörer utarbeta ett program för *Mångkulturåret* samt att samordna genomförandet. *Mångkulturåret* ska bidra till att permanent öka den etniska och kulturella mångfalden inom kulturlivet. Under hösten redovisade också Mångkulturellt centrum sitt regeringsuppdrag att se över hur myndigheter och institutioner inom kulturområdet har levt upp till kraven på ökad etnisk och kulturell mångfald. Rapporten presenterades i november 2004 för chefer och anställda inom kulturmyndigheterna.

Miljödepartementet

Arbetet med klimat- och kemikaliefrågor stod även detta år i fokus. Flera rapporter om klimatförändringar i Sverige och internationellt presenterades och regeringen har aktivt deltagit i det internationella miljöarbetet i bland annat FN och EU. Den så kallade Stockholmskonventionen trädde i kraft och därmed förbjuds eller begränsas en rad mycket farliga kemikalier, bland dem vår tids värsta miljögifter. Regeringen har också fattat beslut som ska leda till förenklat kretsloppsarbete och mer energieffektiva bostäder.

Begränsningar av farliga kemikalier

Regeringen vill att användningen av hälso- och miljöfarliga kemikalier ska minska, och att de allra farligaste kemikalierna helt ska försvinna från marknaden. Även globalt och inom EU driver Sverige på för säkrare hantering av kemikalier. Inom EU pågick under året förhandlingar om en ny kemikalielagstiftning (REACH). För regeringen är detta en av de högst prioriterade frågorna inom det europeiska samarbetet.

Under hösten publicerades två studier finansierade av Nordiska Ministerrådet om kostnader och vinster med EU:s förslag till kemikalielagstiftning. Den ena studien visade att genomförandet av REACH kostar den europeiska industrin uppemot 3,5 miljarder euro under elva år. Det motsvarar 0,06 procent av den europeiska kemikalieindustrins försäljningsintäkter. I den andra studien redovisas kostnader för PCB-föreningar som REACH syftar till att undvika. En slutsats man kan dra är att REACH kommer att medföra stora samhällsekonomiska vinster genom att man undviker framtida föroreningsfall av PCB-typ.

Tidigare under året trädde den så kallade Stockholmskonventionen i kraft och blev därmed ett lagligt bindande globalt avtal. Sverige har, tillsammans med de övriga nordiska länderna och Kanada, varit initiativtagare. Genom konventionen förbjuds eller begränsas i ett första steg tolv mycket farliga kemikalier som är långlivade, giftiga och kan ackumuleras i levande organismer. Till denna grupp hör vår tids värsta miljögifter, till exempel DDT, PCB och dioxiner. Dessa miljögifter sprids genom luft och vatten långt från utsläppskällan. Konventionen är historisk, eftersom det är den första globala miljökonvention som samlat behandlar handel, produktion, utsläpp och avfall av farliga kemikalier.

Tecken på klimatförändringar

I november bjöd miljöminister Lena Sommestad in till en presskonferens om en ny vetenskaplig rapport om klimatförändringar i Arktis. Rapporten visade bland annat att klimatförändringarna i Arktis under de kommande hundra åren väntas bidra till stora fysiska, ekologiska, sociala och ekonomiska förändringar. Många förändringar har redan börjat ske. Under de senaste årtiondena har årsmedeltemperaturen i Arktis stigit nästan dubbelt så snabbt som temperaturen på lägre breddgrader. Vinteristäcket i Arktis minskar och sommaristäcket har de senaste 50 åren minskat med 20 procent.

Majoriteten av världens klimatforskare är eniga om att jordens klimatsystem håller på att förändras. De är också eniga om att följderna kan bli dramatiska. Detta

är skälet till att klimatproblemet i dag tas på stort allvar över hela världen. Effekterna på jord- och skogsbruk, samhällsbyggande, ekonomi och ekosystem kan bli stora och negativa.

I november redovisade Lena Sommestad även, tillsammans med SMHI, analyser över klimatförändringar i Sverige. Dessa visade bland annat att delar av Skåne kan komma att hotas av stigande havsytta. Rennäringen i Norrland har drabbats av en förändrad vegetation och minskat snötäckte och de viktiga kraftverksdammarna kan komma att behöva förstärkas ytterligare vid ökad nederbörd till följd av fortsatta klimatförändringar.

Den svenska regeringen har en strategi för att minska de nationella utsläppen av klimatpåverkande växthusgaser. En stor del av Sveriges insatser på klimatområdet kanaliseras också genom EU, FN:s klimatkonvention och Kyotoprotokollet.

I Kyotoprotokollet lovar industriländerna att minska sina utsläpp med drygt fem procent i genomsnitt under åren 2008–2012, jämfört med 1990 års nivå. Länderna får själva avgöra på vilket sätt de vill bidra till att målsättningen uppnås, handel med utsläppsrätter är ett möjligt alternativ. År 2004 hade mer än 120 länder ratificerat Kyotoprotokollet. Sverige och många andra länder har väntat på att Ryssland ska ratificera avtalet för att det ska kunna träda ikraft. Detta skedde slutligen i november. Rysslands undertecknande innebär att Kyotoprotokollet träder i kraft den 16 februari 2005.

Åtgärdsprogram mot luftföroreningar

Under året fattade regeringen beslut om ett åtgärdsprogram som ska förbättra luften i Stockholm och Göteborg. Undersökningar har visat att över tusen förtida dödsfall per år i Sverige kan ha samband med

partiklar i inandningsluften. Minskade kvävedioxidhalter har också i flera studier satts i samband med bättre hälsa hos barn. Beslutet innebär att myndigheter och kommuner behöver vidta åtgärder för att klara miljö kvalitetsnormerna för kvävedioxid och partiklar i Stockholms län och normerna för kvävedioxid i Västra Götalands län.

Mer resurser till naturvård

Under året beslutade regeringen att satsa 300 miljoner kronor på lokal och kommunal naturvård under perioden 2004–2006. Regeringen beslutade också att ytterligare tio miljoner kronor ska anslås till friluftorganisationerna 2005. Det innebär att de totalt får dela på 25 miljoner kronor det kommande året. Regeringen menar att en av de positiva effekterna av satsningarna är att de leder till en bättre folkhälsa. Sambanden mellan fysisk inaktivitet och ohälsa är väl dokumenterade, och tryggheten av mark och vatten för friluftsliv, inte minst tätortsnära, anses bidra till att de politiska folkhälsomålen uppnås.

Folk och naturkonferensen

Den 20–21 oktober anordnade Miljödepartementet och Näringsdepartementet för fjärde gången en *Folk och naturkonferens* som detta år ägde rum i Överkalix. Representanter från näringsliv, organisationer, myndigheter och lokala aktörer bjöds in för att lämna synpunkter och idéer som kan utveckla naturvårdspolitik. Temat var lokal utveckling och företagande med skog, natur och naturvård som bas. Konferensen var ett led i arbetet med att genomföra och utveckla regeringens politik inom såväl naturvård som lokal och regional utveckling.

Östersjön särskilt känsligt havsområde

Många av Sveriges kust- och havsområden är starkt påverkade av föroreningar, överfiskning och fysisk exploatering. Havsmiljöproblemen är gränsöverskridande, och lösningar kan bara nås genom att flera av de berörda länderna agerar gemensamt. Under våren fattade FN:s sjöfartsorganisation IMO ett principbeslut om att klassa Östersjön, utom ryska vatten, som ett särskilt känsligt havsområde. Enligt regeringen innebär beslutet att Östersjöns ekosystem och dess sårbarhet för sjöfartens negativa påverkan har givits ett internationellt erkännande. Sverige och övriga berörda länder ska inom två år återkomma till IMO med förslag till nya skyddsåtgärder för det klassade området. Sådana åtgärder skulle till exempel kunna innebära obligatorisk rapportering, trafikövervakning, transportseparering och ruttsystem.

Förenklat kretsloppsarbete

Samhällets produktion och konsumtion leder till stora mängder avfall. Regeringen anser därför att en viktig del i kretsloppsarbetet är en ekologiskt god avfallshantering. Under året beslutade regeringen om en rad förordningsändringar till följd av propositionen *Ett samhälle med giftfria och resurssnåla kretslopp*. Regeringen anser att informationen till konsumenterna om avfallssystemen behöver förbättras och anpassas till de lokala förutsättningarna. Kommunernas roll när det gäller informationen till hushållen har därför förtydligats. Beslutet innebär bland annat att det ska bli enklare för konsumenterna att källsortera avfall.

Regeringen vill också att boende i flerfamiljshus ska ha möjlighet att lämna förpackningar, returpapper och batterier samt elektriska och elektroniska produkter

som inte är skrymmande i ett källsorteringsutrymme i anslutning till huset. För att fler sådana utrymmen ska inrättas beslutade regeringen att fastighetsägare under en begränsad tid ska få ersättning med 30 procent av kostnaderna vid ombyggnationer. Maximalt utgår stöd med 100 000 kronor.

Under hösten gav regeringen Naturvårdsverket i uppdrag att utveckla informationen om produkters miljöbelastning – från uttag av råvara, tillverkning, användning och omhändertagande till transporter. Naturvårdsverket ska också identifiera brister i den nuvarande miljöinformationen. I uppdraget ingår dessutom att se på olika gruppers behov av information. Det handlar bland annat om konsumenternas behov av tydliga exempel för att se vad en vara kostar under dess livscykel. Uppdraget ska redovisas till regeringen i december 2006.

Kärnsäkerhet och strålskydd

EU-kommissionens förslag till direktiv på kärnsäkerhetsområdet fortsatte att förhandlas i Europeiska rådet under året. Sverige motsatte sig dessa direktiv, tillsammans med många andra medlemsstater i EU. Man ansåg att de riskerade att utarma det nationella ansvaret och sänka kraven på kärnkraftsanläggningarna. Förslaget fick därmed inte tillräckligt stöd. I stället beslöt rådet att utarbeta en aktionsplan för arbetet med kärnsäkerhetsfrågorna inom gemenskapen. Aktionsplanen utgår från nu gällande internationella konventioner och det internationella samarbete som pågår.

Råd för hållbar utveckling

Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik och det gäller för alla politikområden.

Under hösten beslutade regeringen att ge Boverket i uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt råd för hållbar utveckling, Hållbarhetsrådet. Det nationella rådet ska arbeta för att genomföra regeringens strategi för hållbar utveckling. Det betyder insatser för en miljödriven tillväxt och välfärd, människors hälsa, hållbart samhällsbyggande och satsningar på barn och ungdomar. Hållbarhetsrådet knyts till Boverket men ska ha sina lokaler i Umeå. Läs mer om hållbar utveckling i kapitel 2.

Regionalt och globalt miljöarbete

Inom FN:s miljöprogram, UNEP, har regeringen arbetat för att UNEP ska ta fram tydliga rekommendationer som gäller vatten, sanitet och boendefrågor. Detta skedde särskilt vid UNEP:s extra styrelsemöte i Sydkorea i mars. Regeringen deltog även aktivt i förhandlingarna om UNEP:s strategiska plan för teknologitöd och kapacitetsbyggnad som togs fram under året. I diskussionerna om att stärka den internationella miljöförvaltningen har regeringen också varit aktiv. Ett exempel är ett internationellt seminarium för att fördjupa diskussionerna om ett stärkande av UNEP som hölls i november.

Regeringen har varit drivande i att lyfta fram kopplingen mellan miljö och jämställdhet. Detta har bland annat gjorts inom Nätverket för kvinnliga miljöministrar, där Lena Sommestad är ordförande. Nätverket har anordnat ett seminarium om vatten, sanitet och jämställdhet vid UNEP:s styrelsemöte i Sydkorea. Vidare träffades nätverket i Kenya i oktober, i samband med en internationell konferens för kvinnor från civila samhället.

OECD genomförde en granskning av Sveriges miljö-

politik under året och gav i sin rapport Sverige överlag ett gott betyg. Man påpekade att Sverige är världsledande på många områden, till exempel när det gäller att använda ekonomiska styrmedel och att bryta sambandet mellan miljöförstöring och ekonomisk tillväxt. Sverige bedöms vara innovativt med bland annat den strukturerade miljöbalken, miljökvalitetsmålen och vårt miljösamarbete med Östersjöregionens länder.

Energieffektiva bostäder

Regeringen har formulerat målet för sin bostadspolitik som att alla ska leva i goda bostäder till rimliga kostnader i en stimulerande och trygg miljö inom långsiktigt hållbara ramar. Energiåtgången i bebyggelsen svarar för 40 procent av energianvändningen i Sverige. I slutet av året gav regeringen Boverket i uppdrag att i samspel med andra redan beslutade åtgärder realisera ytterligare energieffektiviseringar av byggnader. Detta ska kunna ske under deras driftsfas, samtidigt som en god inomhusmiljö säkerställs. Förslag till konkreta åtgärder ska utarbetas i samverkan med Energimyndigheten och Naturvårdsverket med utgångspunkt från Miljövårdsberedningens promemoria om en strategi för energieffektiv bebyggelse och redovisas i september 2005.

(Den 1 november tillträdde samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin som departementschef för Miljödepartementet med ansvar för bland annat bostads- och energifrågor.)

Näringsdepartementet

Sverige hade stark ekonomisk tillväxt under året. Resurserna för arbetsmarknadspolitiska åtgärder ökade kraftigt, inte minst för att rusta de arbetslösa, så att de kan ta de nya jobb som regeringen förväntar sig att konjunkturuppgången ska leda till 2005. Regeringen presenterade en långsiktig strategi för att stärka Sveriges innovativa förmåga, som ett viktigt led i arbetet för ökad konkurrenskraft och tillväxt.

Hälsan i arbetslivet, jämställdhet, trafiksäkerhet, IT-säkerhet, och regelförbättring för småföretagare stod också högt upp på dagordningen.

Handlingsprogram för minskad administration

I december redovisade regeringen i en skrivelse till riksdagen ett handlingsprogram för minskad administration för företagen. Handlingsprogrammet omfattar 291 åtgärder från nio departement och 46 myndigheter. I skrivelsen slår regeringen fast att mål för att minska företagens administrativa kostnader ska sättas upp. Alla mål ska ha nåtts senast i mitten av 2010.

Entreprenörskapsprogram för unga

En rad olika uppdrag och projekt hanterades av Nutek under året. Bland annat inleddes en treårig nationell satsning för att öka intresset för entreprenörskap bland ungdomar, genom rådgivning och utbildning i företagande i skolan och högskolan. Programmet omfattar omkring 130 miljoner kronor och ska pågå under 2005–2007.

Generationsskiften i småföretag

Vid årsskiftet 2004/2005 slopades arvs- och gåvo-

skatten samtidigt som ett program inleddes av Nutek för att underlätta kommande generationsskiften i småföretag. Dessa två åtgärder är tänkta att underlätta för de företagare som är på väg mot pension och som har svårt att hitta någon som vill ta över verksamheten. Det nationella programmet ska genomföras mellan 2005–2007 i bred samverkan mellan näringsliv och offentliga aktörer och ska anpassas efter lokala förutsättningar.

Norsk-svenskt samarbete

I maj ingick regeringen ett avtal med Norge om ett femårigt program för att främja svenska och norska små och medelstora företags affärsmöjligheter och stimulera till ökat handelsutbyte mellan länderna. Programmet finansieras med de medel som stiftelsen Svensk-Norsk Industrifond överlämnade till den svenska respektive norska staten i samband med att fonden avvecklades 2004. För att genomföra programmet inrättas ett sekretariat med representanter från Nutek i Sverige och Innovasjon Norge i Norge.

Strategigrupp för svensk flyg- och rymdindustri

Under 2004 tillsatte regeringen en strategigrupp för flyg- och rymdindustrin med företrädare för näringslivet och berörda myndigheter. Tillsammans med regeringen utarbetade de en omvärldsbeskrivning samt en analys av Sveriges förutsättningar att utveckla verksamhetens internationella konkurrenskraft. Utifrån detta har parterna gjort en gemensam prioritering av åtgärder som gäller exempelvis forskningsprogram

och andra projekt. Arbetet har redovisats i rapporten *Flyg- och rymdindustrin – en del av Innovativa Sverige*.

Satsningar för fordonsindustrin i

Västra Götalandsregionen

Under hösten presenterade regeringen ett åtgärds-paket med satsningar för fordonsindustrin i Västra Götalandsregionen. Syftet var att möjliggöra en fortsatt konkurrenskraftig fordonsindustri i Västsverige. Staten, regionen och näringslivet enades om satsningar främst inom områdena infrastruktur, utbildning samt forskning och utveckling (FoU). Åtgärderna ska långsiktigt gynna hela fordonsindustrin för att trygga samsättning, tillväxt och stärka FoU, men även på kort sikt förbättra Saab Automobiles förutsättningar att bedriva utveckling och produktion i Sverige.

Effektivare konkurrens

I september fick Sten Heckscher i uppdrag att utreda hur förfarandet enligt konkurrenslagen kan effektiviseras. Handläggningen tar ofta lång tid och i uppdraget ingår bland annat att överväga att minska antalet domstolsinstanser. Uppdraget ska redovisas delvis i juli 2005 och i övrigt i februari 2006.

Utredningen om modernisering av konkurrensreglerna lämnade sitt förslag i december. *Konkurrensbrott – en lagstiftningsmodell* behandlade frågan om kriminalisering av överträdelse av förbudet mot konkurrensbegränsande samarbete och förbudet mot missbruk av dominerande ställning. I uppdraget ingick att ta fram en konkret lagstiftningsmodell. Utredningen föreslår bland annat att det straffbara området ska begränsas till karteller.

Staten som företagsägare

I Näringsdepartementets årliga styrelseseminarium i maj deltog närmare 300 ledamöter från samtliga företag som förvaltas av Regeringskansliet. Syftet var att förmedla ägarens inställning i angelägna frågor men även att inspirera och entusiasmera. Under året fortsatte regeringen att precisera och strama upp den statliga ägarpolicyen. Bland annat föreslogs att styrelseledamöter inte bör sitta längre än åtta år i en och samma styrelse eller vara över 70 år.

Näringsdepartementet förvaltar 44 företag med statligt ägande, inklusive tre affärsverk, som har cirka 180 000 anställda. Företagens verksamheter spänner från utbildningstjänster och energi till rymdverksamhet. Flera av dem visade god resultatutveckling under året. Utdelningarna till staten ökade med drygt två miljarder kronor till 12,3 miljarder kronor. Verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande publiceras i maj 2005 och finns då tillgänglig på www.regeringen.se

Innovativa Sverige

I juni presenterade näringsministern, tillsammans med utbildnings- och forskningsministern, *Innovativa Sverige – en strategi för tillväxt genom förnyelse*. Strategin är en långsiktig plattform för regeringens arbete för konkurrenskraft och tillväxt. Genom en rad åtgärder och mer samverkan mellan olika politikområden, forskning, näringsliv och offentlig sektor vill regeringen stärka Sveriges innovativa förmåga. Det handlar bland annat om att stimulera entreprenörskap, ta tillvara människors kompetens och initiativkraft, stärka små och medelstora företags innovativa förmåga och om att använda offentlig sektor som drivkraft för

hållbar tillväxt. Under hösten inrättades även ett innovationspolitiskt råd under ledning av näringsministern. Rådet är ett forum för dialog och samverkan mellan stat, näringsliv och organisationer. Rådets sammansättning varierar beroende på rådsmötenas tema.

Strategin har utarbetats av en arbetsgrupp med representanter från Näringsdepartementet, Utbildningsdepartementet och Utrikesdepartementet. Under arbetets gång fördes dialog med företrädare för såväl näringslivet och fackföreningsrörelsen som forsknings- och utbildningsvärlden och olika myndigheter.

Strategier för informationsteknik

IT-strategigruppen bildades 2003 för att samordna IT-politiken mellan de olika departementen. Gruppen ska vara rådgivande till regeringen och en pådrivande kraft för att uppnå regeringens IT-politiska mål om ett informationssamhälle för alla. I juni lämnades en delrapport om strategigruppens arbete. Strategigruppen har identifierat ett antal fokusområden för sin verksamhet:

- tillväxt,
- tillgänglighet och tillit,
- vård och omsorg,
- skola och lärande,
- kultur,
- miljö och ett ekologiskt hållbart samhälle *samt*
- demokrati, digitala klyftor och biståndspolitik.

För ett antal av fokusområdena har man tillsatt arbetsgrupper för att ta fram nationella strategier. Material från arbetsgrupperna kommer bland annat att lämnas som underlag till arbetet med den IT-politiska proposition som ska lämnas av regeringen till riksdagen i juli 2005.

Europeiskt samarbete för informationssäkerhet

Europeiska nät- och informationssäkerhetsbyrån (Enisa) inrättades i början av 2004 och ska arbeta under fem år. En svensk representant har utsetts till styrelsen, en nationell expert från Sverige finns vid byrån och två svenskar är med i den ständiga intressentgruppen som ska ge råd till vd:n om byråns arbetsprogram. Enisa ska arbeta för en hög nivå på nät- och informationssäkerheten inom EU och bistå kommissionen, medlemsstaterna och näringslivet att uppfylla kraven på nät- och informationssäkerhet. Byrån ska bland annat främja samarbetet mellan den offentliga och den privata sektorn.

Ny IT-strategi för EU

En ny IT-strategi för EU ska träda i kraft 2006 och i december 2004 antog telerådet en resolution om informationstekniken i ett framtidsperspektiv. I den fortsatta processen samlar EU-kommissionen in information från Sverige, övriga medlemsstater och andra aktörer. Bland de frågor som Sverige har lyft fram hittills är hur man kan skapa större tillgänglighet för grupper som på olika sätt står utanför informationssamhället och om den offentliga sektorns viktiga roll som användare och kompetent upphandlare av e-tjänster.

Ökade resurser ska motverka flaskhalsar

Sverige hade stark ekonomisk tillväxt 2004 och under 2005 förväntar sig regeringen att konjunkturuppgången leder till ökad sysselsättning. Under året ökade resurserna för arbetsmarknadspolitiska program med två miljarder kronor, vilket motsvarar 15 000 helårsplatser. Syftet var att rusta de arbetslösa, så att de kan ta de nya jobb som skapas i konjunkturuppgången. På så sätt kan

inflationsdrivande flaskhalsar motverkas och långvarig arbetslöshet undvikas. Insatserna för arbetshandikappade stärktes också, genom ekonomiskt tillskott till Samhall AB, samt resurser som motsvarar drygt 1 000 fler lönebidragsanställningar.

Trots satsningarna ökade den öppna arbetslösheten. Regeringens mål, att 80 procent av befolkningen i åldrarna 20–64 år skulle vara reguljärt sysselsatta år 2004, uppnåddes inte men målet ligger fast och insatserna kommer att fortsätta öka under 2005, då i genomsnitt 111 000 personer ska kunna erbjudas insatser.

Försök med friår

Försöksverksamhet med friår pågick under 2004 i tolv kommuner. Friåret innebär att en anställd kan ansöka om att vara ledig från sitt arbete i tre till tolv månader om en arbetslös anställs som vikarie. Under ledigheten får de friårslediga 85 procent av den ersättning de skulle ha fått om de varit arbetslösa med aktivitetsstöd. I januari 2005 inför regeringen friår i hela landet, bland annat för att skapa nya möjligheter för arbetslösa att ta sig in på arbetsmarknaden. Omfattningen beräknas till i snitt 12 000 helårsplatser. För att ge verksamheten större arbetsmarknadspolitisk inriktning ska arbetsförmedlingens roll vid valet av vikarier stärkas så att prioriterade grupper som exempelvis långtidsinskrivna och arbetshandikappade får större del av vikariatet.

En strategi för hälsa i arbetslivet

I december 2003 presenterade regeringen tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna en så kallad avsiktsförklaring om åtgärder för ett hälsosammare arbetsliv, bland annat följande:

- åtgärder för en rättvis och hållbar sjukförsäkring,

- ett system för arbetsgivares medfinansiering av anställdas sjukpenningskostnader,
- åtgärder för ett förbättrat arbetsmiljöarbete och
- återställd sjukpenningnivå.

Regeringens strategi handlar dels om att förebygga ohälsa i arbetslivet, dels om att ge sjukskrivna möjlighet att snabbt komma tillbaka till arbete. Den försäkrade ska sättas i centrum och arbetsgivarens ansvar ska göras tydligare. I strategin framhålls att det krävs helhetssyn och insatser på flera olika områden för att komma till rätta med ohälsan i arbetslivet. Bestämmelserna om bland annat medfinansiering träder i kraft den 1 januari 2005.

Nytt arbetsmiljöråd

En av punkterna i avsiktsförklaringen är inrättandet av ett arbetsmiljöråd. Arbetsmiljörådet tillsattes av regeringen i april och består av företrädare för samarbetspartierna, företrädare för arbetsmarknadens parter, skyddsombud, chefer, forskare, representanter från företagshälsovården och Arbetsmiljöverket. Enligt arbetslivsminister Hans Karlsson ska rådet dels öka regeringens kunskap om verkligheten, dels stimulera till ett offentligt samtal om arbetsmiljöfrågor. Under året diskuterades bland annat förväntningar på arbetslivet, arbetsorganisation, ungdomar i arbetslivet, utbildningar och utbildningsbehov för skyddsombud, chefer och övriga medarbetare.

Nytt grepp i företagshälsovården

Företagshälsovården är en viktig del i arbetsmiljö- och rehabiliteringsarbetet. I december lämnade företagshälsovårdsutredningen sitt betänkande, *Utveckling av*

god företagshälsovård – ny lagstiftning och andra åtgärder. Där föreslogs bland annat en ny företagshälsovårdslag. Till exempel ska enskilda företagshälsovårdsenheter kunna »kvalitetsdeklarerars». Så kallad godkänd företagshälsovård ska ha kompetens inom medicin, teknik, beteendevetenskap och ergonomi. Den ska tillämpa ett kvalitetssystem samt arbeta tvärdisciplinärt och baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet.

INFORMATION FÖR ÖKAD HÄLSA

Som en del i regeringens strategi för hälsa i arbetslivet genomfördes en gemensam informations- och utbildnings-satsning av Regeringskansliet (Närings-, Social- och Finansdepartementet), Arbetsmiljöverket, Riksförsäkringsverket, Arbetslivsinstitutet och Arbetsmiljöforum. Satsningen skulle stimulera till engagemang, samverkan och samtal på arbetsplatserna om frågor som rör hälsan i arbetslivet och om hur den kan öka.

Man riktade sig särskilt till arbetsgivare, chefer, skyddsombud och anställda inom vård och omsorg, skola, byggbranschen och småföretag. I satsningen ingick allt ifrån regionala och nationella konferenser till nätverksbyggande och spridning av informationsmaterial.

Rätt till heltid

I april beslutade regeringen att tillsätta en utredning som ska undersöka om och hur rätten till heltidsanställning ska stärkas och om och hur arbetsgivarens möjlighet att anställa på deltid ska begränsas. Uppdraget redovisas i november 2005.

Bevakning av kollektivavtal

I juni tillsatte regeringen utredningen *Bättre möjligheter till bevakning av kollektivavtal*. I oktober 2005 ska

utredningen lämna förslag till hur fackliga organisationer med kollektivavtal kan få bättre möjligheter att bevaka hur avtalen efterlevs, även i de fall då organisationen saknar medlemmar på en arbetsplats.

Sexualiseringen av det offentliga rummet

Med sexualiseringen av det offentliga rummet syftar regeringen på de stereotypa föreställningar om könen som förekommer i medier, reklam, filmer och dataspel. Frågan togs upp i en offentlig hearing som anordnades i maj av regeringen i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna. Forskare och representanter från medier och frivilligorganisationer diskuterade utvecklingen, hur situationen ser ut idag och vad som kan göras för att motverka sexualiseringen av det offentliga rummet. I samband med hearingen avsatte regeringen 2,5 miljoner kronor för att stödja projektarbeten med frågan. Över 80 ansökningar kom in, om sammanlagt drygt 28 miljoner kronor. Beslutet om vilka som ska få pengar fattas i februari 2005.

Förslag om utvidgat skydd mot könsdiskriminering

I maj 2004 kom ett förslag till skärpt lagstiftning mot könsdiskriminering i arbetslivet och på en rad andra områden, när Diskrimineringskommittén lämnade sitt delbetänkande *Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering*. Arbetet med att ta fram en ny lagstiftning fortsätter under 2005.

Förslag om nytt kunskapscentrum

I december föreslog en utredning att Rikskvinnocentrum, RKC, ska ombildas till ett nationellt institut. I egenskap av nytt kunskapscentrum skulle man ansvara för klinisk verksamhet och metodutveckling,

erbjuda utbildning, samla och sprida forskning och information samt ge stöd i frågor gällande mäns våld mot kvinnor och våld i samkönade relationer. Utredaren föreslog också att en nationell kristelefon ska inrättas.

Framtidens jämställdhetspolitik

I mars 2004 utsågs Gertrud Åström till utredare av regeringens jämställdhetspolitik. I uppdraget ingår att göra en översyn av jämställdhetspolitikens mål, inriktning, organisation och effektivitet. Bland annat ska man se över vilka mål som bör gälla i framtiden, analysera hur den nuvarande organisationen för jämställdhetspolitiken fungerar och föreslå hur den kan förbättras och effektiviseras. Utredningen ska vara klar i augusti 2005.

Konkurrenskraftig turistnäring

Turistpolitiken ska vara näringsfrämjande och Sverige-främjande! Det är innebörden av den turistpolitiska propositionen (*En politik för långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring*) som regeringen fattade beslut om i december och som bland annat föreslår en tydligare rollfördelning mellan staten och turistnäringen. Verket för näringslivsutveckling, Nutek, den myndighet som ansvarar för utveckling av entreprenörskap och tillväxt i företag, föreslås få i uppgift att stärka näringslivet med information, rådgivning, företagsfinansiering, förbättrade förutsättningar för nyetableringar samt internationalisering för turistnäringen. Förslaget innebär att turistpolitiken får ett tydligt näringsperspektiv samt en avveckling av Turistdelegationen. Propositionen togs fram i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna.

Försvarsomställningen inledd

Fyra landshövdingar fick särskilda uppdrag i samband med att regeringen, i propositionen *Vårt framtida försvar*, slog fast att ett nationellt ansvar måste tas för omställningsarbetet i vissa regioner. Landshövdingarna vid de fyra mest berörda länsstyrelserna (Norrbotten, Jämtland, Gotland och Värmland) ska föreslå åtgärder för omställning som stöder prioriteringarna i de regionala tillväxtprogrammen. Uppdragen ska delrapporteras till Näringsdepartementet senast i februari 2005 och slutrapporteras i december 2005.

Läs mer om *Vårt framtida försvar* i avsnittet om Försvarsdepartementet.

Miljarder till nya vägar och järnvägar

Stora investeringar i väg- och järnvägsnätet ska göras 2004–2015 enligt en överenskommelse som presenterades i februari av regeringen, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna. I den finns beslut om de nationella väg- och järnvägsplanerna samt om länsplaner för respektive län. Totalt fördelas 381,5 miljarder kronor, varav 107,7 miljarder kronor går till nyinvesteringar i järnvägsnätet och 42,1 miljarder kronor till nyinvesteringar i det nationella vägnätet. Det innebär en ambitionsökning med 9,3 miljarder kronor jämfört med tidigare fattade beslut.

Alkolås för säkrare vägtrafik

Sverige är ett av världens trafiksäkraste länder. Ändå dör eller invalidiseras mellan fyra och fem procent av varje årskull av befolkningen till följd av trafikolyckor. I maj överlämnade regeringen propositionen *Fortsatt arbete för en säker trafiksäkerhet* till riksdagen. Här listas fokus mot åtgärder som kan dämpa hastigheterna

och stimulera teknikutvecklingen. I propositionen, som tagits fram i samarbete med Vänsterpartiet och Miljöpartiet de Gröna, föreslås bland annat att krav på alkoholås i alla nya bilar ska införas från 2012. Man vill också ge Vägverket i uppdrag att ta fram en strategi för införandet av ett nytt system för att anpassa hastighetsgränserna till olika vägars förutsättning.

Terrorism leder till nya regler

Som en direkt följd av terrordåden i USA den 11 september 2001 trädde ett nytt globalt säkerhetssystem i kraft den 1 juli, för att skydda sjöfartssektorn från brottsliga handlingar. Från samma datum gäller också den nya svenska lagen om sjöfartsskydd. Den internationella sjöfartsorganisationen, IMO, antog de nya internationella reglerna vid en diplomatkonferens i december 2002.

Ändringar i minerallagen

I oktober överlämnade regeringen propositionen *Ändringar i minerallagen* till riksdagen. Den har arbetats fram i samarbete med Vänsterpartiet och innehåller förslag till ändringar i minerallagen för att bättre balansera exploateringsintresset mot enskilda sakägares behov. Lagen föreslogs gälla från den 1 maj 2005.

Översyn av skogspolitiken

Regeringen fattade beslut i maj om att genomföra en utvärdering och översyn av skogspolitiken under de senaste tio åren. Utredaren ska också lämna förslag till anpassningar och förbättrad måluppfyllelse. I uppdraget ingår att särskilt titta på hur man kan förbättra röjning och återplantering. Utredningen ska rapporteras i december 2005.

Nästa steg i avvecklingen av kärnkraften

I oktober presenterades en strategi för den fortsatta avvecklingen av kärnkraften. Statens förhandlingsman Bo Bylund hade tidigare meddelat att förhandlingarna med kärnkraftföretagen avbrutits. Han lämnade en rapport som framhöll att dagens kärnkraftberoende inte är långsiktigt hållbart och att en omställning till ett långsiktigt hållbart energisystem tar tid. Det poängterades att det är viktigt med en successiv avveckling och att detta innebär att man inte kan skjuta starten långt in i framtiden. Nödvändiga förutsättningar för omställningen som pekades ut var bland andra:

- ökad energieffektivisering,
- effektivare tillståndsprocesser för nya elproduktionsanläggningar,
- svenskt deltagande i internationell utsläppshandel,
- utbyggnad av vindkraft, kraftvärme och möjlig vattenkraft,
- ökad bioenergianvändning och
- långsiktiga forsknings- och utvecklingsinsatser för ny energiteknik.

Fler regler för utsläppsrätter

En ny lag om utsläpp av koldioxid trädde i kraft i augusti. Lagen innehåller vissa bestämmelser om tillstånd för utsläpp av koldioxid och om tilldelning av utsläppsrätter för koldioxid. I propositionen *Handel med utsläppsrätter II*, som lämnades i september, föreslås ytterligare en ny lag som innebär ett fullständigt regelverk för ett handelssystem för utsläppsrätter som gäller koldioxid. Lagen föreslogs gälla från den 1 januari 2005.

Flodvågskatastrofen den 26 december 2004

NATTEN TILL SÖNDAG den 26 december inträffade en kraftig jordbävning utanför Indonesiens kust. Den uppmättes till 8,9 på richterskalan och efter skalvet följde enorma vågor, så kallade tsunamier. Hundratusentals människor i Asien omkom eller skadades av tsunamivågorna, en del av dem var svenska medborgare.

Naturkatastrofen föranledde en mängd aktiviteter i Regeringskansliet under årets allra sista dagar. Ett underlagsmaterial som redovisar Regeringskansliets hantering av följderna av flodvågskatastrofen, lämnades i februari 2005 till kommissionen för utvärdering av nationell krishanteringsförmåga med anledning av naturkatastrofen i Asien (2005 års katastrofkommission).

2005 års katastrofkommission är en oberoende kommitté som ska utvärdera vårt samhälles förmåga att hantera de påfrestringar som naturkatastrofen inneburit och på vilket sätt de erfarenheterna kan tas tillvara. Den ska särskilt belysa hur riksdag, regering och de centrala myndigheterna, inklusive Regeringskansliet och utlandsmyndigheterna, hanterat situationen. Kommissionens betänkande lämnas till regeringen senast den 1 december 2005.

KAPITEL 4

Särskilda projekt och program

I det här kapitlet beskrivs några särskilda projekt och program i Regeringskansliet under 2004:

- *Konferensen Stockholms Internationella Forum
»Att förebygga folkmord«*
- *Demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet 2004*
- *Projekt FLICKA*
- *Informationssatsning om samer och samisk kultur*
- *Projekt om att bekämpa prostitution och människohandel*

MED SÄRSKILDA PROJEKT och program menas verksamhet av förvaltningskaraktär som bedrivs i Regeringskansliet. De bekostas med medel från Regeringskansliets förvaltningsanslag eller från något annat anslag till regeringens eller Regeringskansliets disposition. Det kan till exempel vara när:

- regeringen fördelar projektmedel,
- verksamheten utgör en plattform för debatt och opinionsbildning,
- verksamheten bygger på samverkan med andra delar av statsförvaltningen eller med andra intressenter i samhället *eller*
- projekten är avsedda att pågå under en begränsad tid.

Regeringskansliets riktlinjer anger att särskilda projekt och program bara ska bedrivas i Regeringskansliet när särskilda behov eller förutsättningar föreligger. Det kan till exempel vara att verksamheten inte faller naturligt inom någon annan myndighets ansvarsområde. De kan också gripa över flera samhällssektorer och kräva återkommande ställningstaganden från regeringen eller ett enskilt statsråd som är svåra att göra i ett skriftligt uppdrag. Ofta är de ett viktigt komplement till annan verksamhet hos regeringen.

I detta kapitel beskrivs några av de särskilda projekt och program som bedrevs i Regeringskansliet under året. En förteckning över särskilda projekt och program som pågick under 2004 finns i appendixdelen.

Stockholms Internationella Forum – att förebygga folkmord

Den 26–28 januari 2004 hölls konferensen **Stockholms Internationella Forum: Att förebygga folkmord**. Representanter för 55 regeringar samt 14 internationella organisationer kom till Stockholm, inbjudna av statsminister Göran Persson, för att diskutera nyckelfrågor av humanitär, politisk och moralisk karaktär kring folkmord. Konferensen fokuserade på framtiden och på hur man kan förhindra folkmord eller folkmordsliknande händelser som massmord eller så kallad etnisk rensning.

Sista konferensen i en serie

Konferensen blev den fjärde och avslutande i serien Stockholms Internationella Forum. Den första, om *Utbildning, hågkomst och forskning om Förintelsen*, ägde rum i januari 2000. Den samlade politiska ledare från hela världen vilka gemensamt antog en deklaration om riktlinjer gällande utbildning, hågkomst och forskning om Förintelsen. De två följande konferenserna ägde rum 2001 och 2002: *Om att bekämpa intolerans* respektive *Sanning, rättvisa och försoning*. En grundtanke med konferenserna var att skapa ett forum för utbyte mellan ledande politiker, beslutsfattare och experter av olika slag. Förutom regeringsrepresentanter fanns bland deltagarna akademiker, forskare och personer med specifika kunskaper och erfarenheter inom de olika temaområdena.

Första internationella regeringskonferensen om folkmord sedan 1948

Medan tidigare konferenser i serien i hög utsträckning arbetade utifrån ett historiskt perspektiv låg fokus

denna gång på framtiden. Konferensen genomsyrades dock liksom de tre föregående av en övertygelse om nödvändigheten att lära av egna och andras erfarenheter. Med principen om världssamfundets gemensamma ansvar att förebygga folkmord som utgångspunkt belystes ett stort antal frågor, såsom:

- Hur kan vi upptäcka hot om förestående folkmord, massmord eller etnisk rensning?
- Hur överbryggas klyftan mellan tillgänglig information och politiskt agerande?
- Behöver vi utveckla rådande normsystem för internationella ingripanden?
- Hur kan man bättre utnyttja världssamfundets instrument – diplomatiska, humanitära, ekonomiska, militära och andra – för att förebygga folkmord?

Konferensen syftade till att ta ett helhetsgrepp på olika aspekter av folkmord och därigenom bana väg för preventiva åtgärder. Stockholmsmötet blev den första internationella konferensen på regeringsnivå av detta format som hållits sedan Förenta Nationerna antog konventionen mot folkmord 1948.

Paneler och workshoppar

Flera särskilda huvudtalare framträdde när konferensen öppnades. Det huvudsakliga arbetet bedrevs sedan genom ett antal paneldiskussioner med framträdande deltagare, samt workshoppar inom fyra huvudområden: *hot, ansvar, förebyggande och medvetenhet*.

Deklaration om att förebygga folkmord

Konferensen enades den 28 januari 2004 om att anta en deklARATION om att förebygga folkmord. Deklarationen kan läsas i sin helhet på webbplatsen:

www.motfolkmord.com

Unga reportrar rapporterade!

Konferensen bevakades av mer än 300 journalister från hela världen.

Unga Reportrar fanns också på plats i form av fyra ungdomar från Fredrika Bremergymnasiet i Haninge. De deltog vid många av aktiviteterna på Stockholmskonferensen och intervjuade deltagare på alla nivåer. Materialet publicerades på konferensens webbplats www.motfolkmord.com

Resultat och uppföljning

Omdömena om konferensens resultat var övervägande positiva. Några av de konkreta resultat som konferensen gett upphov till är:

- Under konferensen framförde generalsekreterare Kofi Annan sin avsikt att tillsätta en ny befattning för bevakning av folkmordsfrågor. Det ledde till att Annan i juli 2004 utnämnde Juan E. Mendez till sin särskilde rådgivare i frågor som rör förebyggande av folkmord. Rådgivarens uppdrag är att se till att frågor om folkmord och andra grova kränkningar av mänskliga rättigheter snabbare förs till FN:s säkerhetsråd.
- De internationella organisationer som deltog på konferensen har allmänt sett lyft fram förebyggande-problematiken på dagordningen, och arbetar för närvarande med att följa upp konferensens arbete.
- Inom EU pågår ett intensifierat arbete med att införa konferensens rekommendationer och slutsatser inom ramen för EU:s säkerhetspolitik.
- Ett internationellt samarbete med utbildningsinsatser för vissa nyckelgrupper har startat genom Folke Bernadotteakademin. Insatserna riktas mot grupper som kan tänkas komma i tidig kontakt med tecken på begynnande folkmord, såsom militärer, bistånds-

FAKTA OM DELTAGARNA I KONFERENSEN

I konferensen deltog 55 stater samt 14 internationella organisationer med FN och EU i spetsen. Många av de inbjudna staterna representerades på statschefs- eller regeringschefs nivå och flera därutöver på fackministernivå. FN:s generalsekretare Kofi Annan och generalsekreteraren för Europeiska unionens råd Javier Solana deltog som huvudtalare vid konferensen i Stockholm. Gareth Evans, tidigare delordförande i International Commission on Intervention and State Sovereignty samt medlem i FN:s högnivåpanel, var en av konferensens talare.

Sveriges delegation leddes av statsminister Göran Persson. I övrigt ingick utrikesminister Laila Freivalds; samordnings-

minister Pär Nuder; Hans Blix, ordförande för Internationella Kommissionen om massförstörelsevapen; Thomas Hammarberg, chef för Olof Palmes Internationella Centrum; Helene Lööv, överintendent vid Forum för Levande Historia; Maria Norrfalk, generaldirektör för SIDA; Jasenko Selimovic, vice VD och konstnärlig ledare för Göteborgs stadsteater; Tony Stigsson, generalmajor vid Försvarsmakten; och Karin Söder, f.d. utrikesminister.

I konferensens tre plenarpaneler och tolv workshopar deltog en rad framstående internationella politiker, experter och forskare.

arbetare, journalister och andra som verkar aktivt i riskzoner och utsatta områden.

- Samordningsansvaret för uppföljningen av konferensen om förebyggande av folkmord flyttades under hösten över till UD där en ny tjänst inrättats med uppgift att:
 - följa upp och ta nya initiativ för att stärka Sveriges arbete för förebyggande av folkmord, massmord och etnisk rensning,
 - samarbeta med FN:s särskilde rådgivare för förebyggande av folkmord *och*
 - hålla kontakt med frivilligorganisationer och forskarnätverk i dessa frågor.

Regeringens demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet 2004

Demokrati förutsätter förverkligande av de mänskliga rättigheterna. Samtidigt förutsätter de mänskliga rättigheterna ett demokratiskt styrelseskick och stärks av en demokrati baserad på ett brett medborgerligt deltagande.

Ett av demokratipolitikens mål är att valdeltagandet skall öka. Med anledning av det tidigare låga valdeltagandet i Europaparlamentsvalet samt positiva erfarenheter från regeringens demokratiutvecklingsprojekt, *Tid för demokrati*, och storstadsarbetet, tog regeringen initiativ till en särskild demokratisatsning inför Europaparlamentsvalet 2004. Syftet var att stimulera ett ökat valdeltagande i nämnda val. Tolv miljoner kronor avsattes till satsningen.

Olika studier av valdeltagandet i de svenska valen till Europaparlamentet visar att vissa delar av befolkningen röstar i mindre utsträckning än andra. Det handlar bland annat om ungdomar, personer som bor i socialt utsatta bostadsområden och stadsdelar och personer på landsbygden. Mot den bakgrunden delades demokratisatsningen upp i två huvudaktiviteter, en storstadssatsning och en ungdomssatsning.

Storstadssatsningen

Inom ramen för storstadssatsningen fick de sju kommuner (Botkyrka, Göteborg, Haninge, Huddinge, Malmö, Stockholm och Södertälje) som har tecknat lokala utvecklingsavtal med staten bidrag för att genomföra insatser bland grupper med ett lägre valdeltagande. Exempel på aktiviteter som genomfördes är:

- utbildning av demokratiambassadörer,
- möten med politiker *och*
- tillskapande av mötesplatser där invånarna bland annat kunde få information om valet samt möta politiker.

Ungdomssatsningen

Ungdomsstyrelsen och Myndigheten för skolutveckling hade det operativa ansvaret för ungdomssatsningen. Syftet med satsningen var att genomföra särskilda aktiviteter riktade till förstagångsväljare i åldern 18–23 år. Dels för att uppmuntra dem att rösta, dels för att öka kunskapen och intresset hos förstagångsväljare för hur man som ung EU-medborgare kan delta i och påverka EU-politikens utformning. Inom ramen för satsningen fördelades medel till en rad olika EU-projekt för unga förstagångsväljare. Av 210 sökande aktörer erhöll 50 stycken bidrag. Bland dem som fick bidrag fanns ungdomsorganisationer, gymnasieskolor, politiska ungdomsförbund, kommunal ungdomsverksamhet och ideella organisationer med ungdomsverksamhet.

Inom satsningen togs också ett särskilt utbildningsmaterial fram till elever på gymnasiet och komvux som handlade om EU och dess politiska beslutsprocess. Likaså anordnades regionala informations- och utbildningsinsatser för lärarna.

Projektsamordning

För genomförandet av demokratisatsningen anställdes en projektkoordinator inom Justitiedepartementet som hade till uppgift att:

- ansvara för att regeringen kontinuerligt informeras om aktiviteterna inom demokratisatsningen,
- följa genomförandet av de uppdrag som lagts ut på myndigheter och kommuner, till exempel genom kontinuerliga möten,
- ansvara för den totala budgeten och säkerställa att medlen inte användes i uppdragstagarnas ordinarie verksamhet *samt*
- ansvara för att en utvärdering av demokratisatsningen genomfördes.

Projektmöten

Under året anordnade Justitiedepartementet fem möten där samtliga myndigheter och kommuner inom ramen för demokratisatsningen bjöds in. Syftet var att erbjuda möjlighet till informations- och erfarenhetsutbyte samt diskussion kring aktiviteter. Valmyndigheten inbjöds till ett av mötena för att informera om dels sina planerade insatser inför valet, dels vilket stöd och material aktörerna kunde få från dem. Till det sista mötet bjöds Göteborgs universitet in för att presentera resultaten från sin utvärdering av demokratisatsningen.

Seminarier inför EU:s utvidgning

Inom ramen för Regeringskansliets seminarierie inför EU:s utvidgning den 1 maj arrangerade Justitiedepartementet tillsammans med Ungdomsstyrelsen ett seminarium för att sprida kunskap om europeiska/internationella ungdomsprojekt. Inom ramen för samma seminarierie arrangerade Myndigheten för skolutveckling, tillsammans med EU 2004-kommittén, ett seminarium om hur unga människor på olika sätt kan påverka EU.

Utbildningsdag

I maj anordnade Justitiedepartementet en utbildningsdag för dem som skulle medverka i regeringens demokratisatsning. Här gavs deltagarna en möjlighet att få ytterligare kunskap om hur EU styrs och Europaparlamentets roll. Det talades också om vilka möjligheter till deltagande och påverkan som finns på EU-nivå, samt vilka konsekvenser ett lågt respektive högt valdeltagande kan leda till.

Utvärdering av demokratisatsningen

I maj fick Göteborgs universitet i uppdrag av regeringen att utvärdera demokratisatsningen inför Europaparlamentsvalet 2004.

Utvärderingen visade att det inte finns några entydiga mönster när det gäller satsningens effekter på valdeltagandet. Vissa positiva tendenser kunde utläsas när det gäller ungas valdeltagande som är bosatta i stadsdelar som ingick i demokratisatsningen. Utvärderingen visade också att satsningen skapade möjligheter för ett ökat intresse och engagemang för demokrati- och samhällsfrågor. De involverade aktörerna var relativt ense om att valdeltagandet hade blivit lägre i de aktuella områdena och de aktuella grupperna utan denna satsning. Även valstatistiken indikerade att denna slutsats är riktig. Regeringen planerar för närvarande en ny demokratisatsning inför valet 2006.

Sverige runt med FLICKA

Mellan maj och november 2004 trotsade nära 50 000 flickor och pojkar hällregn, värmebölja, hagel och halv storm för att diskutera självkänsla, jämställdhet, ideal och identitet. I 25 städer anordnades FLICKA-dagar tillsammans med kommunen och lokala organisationer, tjejgrupper och eldsjälar som arbetar med barn och ungdomar. Resan gick från Luleå i norr till Malmö i söder och samlade tiotusentals barn och ungdomar, kommunala tjänstemän, fritidsledare, skolledare, pedagoger, kuratorer, skolsköterskor och unga representanter från ideella föreningar.

Projektet FLICKA startades i november 2003 av barn- och familjeminister Berit Andnor, som följd av den ökande kommersialiseringen och sexualiseringen av samhället. Utgångspunkten var bland annat FN:s konvention om barnets rättigheter som ligger till grund för regeringens barnpolitik. Målet är att barn och unga skall respekteras och ges möjlighet till utveckling och trygghet, delaktighet och inflytande. Flickor och pojkar ska få utvecklas i sin egen takt och utifrån sina egna förutsättningar. Artikel 17 i Barnkonventionen handlar särskilt om massmediernas roll. Bland annat sägs att staten ska uppmuntra utvecklingen av riktlinjer för att skydda barn mot information och material som är »till skada för barns välfärd«.

Projektledare för FLICKA var Sara Damber, som tidigare har startat antimobbningsorganisationen *Friends* och varit ansvarig för Utbildningsdepartementets projekt *Tillsammans*.

Vem var FLICKA till för?

FLICKA vände sig i första hand till flickor och pojkar mellan 10 och 16 år och vuxna i deras närhet, till exempel föräldrar och lärare. FLICKA ville visa positiva motbilder och ge barn och ungdomar verktyg för att kunna se mer kritiskt på medier och reklam. Man ville också inspirera vuxna att ta större ansvar och lyssna till och agera utifrån flickors och pojkars erfarenheter och tankar.

Ett av de viktigaste målen med FLICKA var lyfta fram lokala initiativ och stötta nätverksbyggande. Det gällde såväl dem som utarbetar kommunala handlings- och jämställdhetsplaner som ideella organisationer, skolor, barn- och ungdomsgrupper och eldsjälar. Beslutet om hur FLICKA:s Sverigeresa skulle utformas fattades inte heller på Socialdepartementet. Den planerades och genomfördes i ett intensivt samarbete med engagerade människor runt om i landet.

FLICKA:s Sverigeresa

Under 2004 arrangerades 25 FLICKA-dagar i lika många städer. I kommunerna bildades lokala arbetsgrupper som höll flera förberedande möten. De planerade FLICKA-dagens utformning och innehåll men det handlade också om att lära känna varandra och utbyta erfarenheter. I flertalet kommuner visade det sig att det fanns många som arbetade mot liknande mål men som träffades för första gången i FLICKA:s arbetsgruppsmöten.

En enstaka aktivitetsdag kan aldrig ersätta ett långsiktigt arbete – det var alla överens om. I många

kommuner såg man samarbetet med FLICKA som ett avstamp. På andra orter, där man redan kommit långt med exempelvis jämställdhetsarbete i skolorna, ville man använda FLICKA-dagen för att lyfta fram lokala aktörer och nå ut bredare. I de flesta fall har arbetsgrupperna som bildades i samband med FLICKA fortsatt att träffas. De har blivit ett forum för erfarenhetsutbyte och samverkan kring gemensamma frågor och mål.

Vad hände under FLICKA-dagen?

Varje FLICKA-dag fick en egen karaktär, eftersom varje kommun ansvarade för sitt eget upplägg. I de flesta städerna samlades de berörda lokala aktörerna på en central plats för att möta hundratals, ibland tusentals skolelever. FLICKA-dagarna blev ett slags skyltfönster för lokala initiativ. I Halmstad blottade man bluffen när hundratals skolungdomar gick en mediekritisk stadsvandring förbi reklampelare och skyltfönster. I Umeå demonstrerade Tjejjouren feministiskt självför-svar medan den lokala ELLEN-föreningen visade klot-terplank från sin senaste tjejveckea. I Vänersborg fick man träffa den svenska juniormästarinnan i armbryt-ning och delta i en workshop om genus och medier. Och mycket mer!

Vissa inslag var återkommande – som en föreställ-ning med ungdomarna i teatergruppen Svea Sträng/ Ung utan Pung och information från lokala och natio-nella organisationer. I många städer anordnades visning och debatt kring filmen *Hip Hip Hora!*

Mycket fokus låg på mediers påverkan när det gäller barn och ungdomars självbild och syn på könsroller och jämställdhet. 8 000 flickor och pojkar svarade på FLICKA:s enkät om könsroller, identitet och mediers

påverkan under resans gång. Dessutom har man i tryckt material och på webben tipsat om hur man kan bli mer mediekritisk och om mediekritiska nätverk och litteratur som erbjuder möjlighet till fördjupning och engagemang.

Sverigeresan på webben

FLICKA:s webbplats (www.flicka.gov.se) vände sig främst till barn och unga men fungerade också som verktyglåda, inspirationskälla och informationskanal för skolpersonal, organisationer och föräldrar. Här har man kunnat följa Sverigeresan och läsa intervjuer med unga och vuxna från varje stad. Dessutom kunde lära-re ladda ned skoluppgifter, bland annat om mediekri-tik, självkänsla och jämställdhet.

Dialog med medie- och reklambranschen

Flickor och pojkar mellan 10 och 16 år blir en allt vikti-gare grupp för dem som jobbar med medier och reklam. Unga människor tar ofta djupt intryck eftersom så många av mediernas bilder av hur man ska vara och se ut för att »duga« riktar sig till just dem. FLICKA arbeta-de med utgångspunkt ifrån att både flickor och pojkar behöver fler positiva bilder och hjälp att se mer kritiskt på medier och reklambudskap.

I början av 2004 bad FLICKA en rad personer som jobbar i reklam- och medievärlden att tillfälligt sitta med i en rådgivande grupp, ett så kallat Advisory board. I gruppen fanns bland annat representanter från Reklamförbundet (en organisation för dem som arbetar med reklam i Sverige), Aftonbladet, reklam-byrån Forsman & Bodenfors, MTV, Moderådet, Vecko-Revyn och Lunarstorm. Gruppen diskuterade olika frågor och idén var att komma fram till vad man kan

göra tillsammans för att motverka att reklam och medier stressar barn och unga med kraven på att man ska vara »perfekt«. Resultatet av dessa diskussioner blev bland annat kampanjen flicka.org. Den väckte stor uppmärksamhet i medierna och diskuterades livligt på tidningarnas debattsidor och i etermedier. Läs mer på kampanjens webbplats www.flicka.org.

FLICKAs nätverksträffar

I april bjöd FLICKA in till sin första nätverksträff. En rad organisationer och aktörer möttes på Kulturhuset i Stockholm. Tanken med nätverksträffarna är att samla så många som möjligt av dem som arbetar med frågor som rör unga flickor och pojkar. Syftet är att se hur man kan samarbeta och dra lärdom av varandras erfarenheter. Inbjudna till den första nätverksträffen var ett femtiotal organisationer, myndigheter och föreningar.

I september anordnades den andra nätverksträffen i FLICKA-projektet. Den här gången låg fokus på diskussion och erfarenhetsutbyte.

FLICKA och skolan

I de flesta kommuner fick skolor med klasser från 4 till 9 inbjudan till FLICKA-dagen. Man fick också information om att klassuppgifter och annat material fanns att ladda ned på projektets webbsajt för att lärare skulle kunna förbereda sina elever och följa upp med övningar och fördjupning efter besöket. Ursprungstanken var att såväl flickor som pojkar skulle komma till mötesplatsen men några kommuner valde att låta bara flickorna vara med på FLICKA-dagen. Sammanlagt kom nära 50 000 skolelever till FLICKA-dagarna och många lärare använde sig av undervisningsmaterialet på webben.

Projektet FLICKA avslutas den 30 juni 2005.

Informationssatsning om samer och samisk kultur

I december slutfördes ett informationsprojekt om samer och samisk kultur som Jordbruksdepartementet arbetat med under flera år. Idén med projektet var dels att öka kunskapen om samer och samisk kultur, dels att förebygga och motverka diskriminering av samer. Bakgrunden till satsningen var bristen på kunskap om samerna hos svenska folket.

På regeringens initiativ inledde Jordbruksdepartementet 2001 en nationell informationssatsning under namnet *Regeringens nationella informationssatsning om samer och samisk kultur*. Man avsatte 20 miljoner kronor för projektet, som inleddes i januari 2001 och pågick fram till och med december 2004.

Positiv attityd till samer

Den 6 februari, på Samefolkets dag, presenterade jordbruks- och sameminister Ann-Christin Nykvist en undersökning som Jordbruksdepartementet låtit göra om svenska folkets kunskaper om och attityder till samerna. Undersökningen ingick som en del i informationssatsningen och genomfördes med ett representativt urval av 1 000 personer från hela landet mellan 16 och 75 år.

Undersökningen visade att 86 procent av den svenska befolkningen har en positiv, om än traditionell bild av samer. Sju av tio nämnde renar eller renskötare som något man tänker på när man hör ordet samer. Många nämnde också fjäll, orörd natur och traditionella samiska kläder.

I undersökningen framkom att svenska folket själva

inte upplever att de har särskilt goda kunskaper om samerna. Det framgick också att det är främst genom mediernas som svenskar får sin kunskap om samer och samiska förhållanden. Bland siffrorna kan nämnas att:

- 93 procent av de tillfrågade uppgav att de hade hört om samer nämnas på radio och TV,
- 70 procent hade läst om samer i tidningar och böcker *samt*
- 60 procent hade läst och lärt om samer i skolan.

Undersökningen visade att det finns mycket kvar att göra. Att svenska folkets kunskaper om samerna är begränsade men också att det finns en nyfikenhet bland stora delar av befolkningen att bygga vidare på.

Stöd till projekt

Ett 40-tal olika projekt fick finansiellt stöd som en del av informationssatsningen, varav vissa bedrevs i Jordbruksdepartementets egen regi.

Konkreta informationsvägar

Regeringens nationella informationssatsning under 2003 och 2004 bedrevs under benämningen *Konkreta informationsvägar om samer och samisk kultur*. Konkreta informationsvägar bestod av ett flertal delprojekt, varav ett var det så kallade *Skolprojektet*.

Skolprojektet var en riktad informations- och kunskapsinsats som vände sig till högstadieelever och lärare i hela Sverige under året. En lärdom under informationssatsningens första två år var nämligen att bristen på kunskap om Sveriges urbefolkning grundläggs

redan i skolan, eftersom läromedel med aktuellt innehåll saknas.

Skolprojektet hade tre övergripande syften:

- att öka kunskapen om Sveriges ursprungsfolk,
- att ge högstadielärare underlag för lektioner och
- att inspirera till diskussioner kring samernas situation i dag, liksom kring samisk kultur och historia.

Projektet var uppdelat i olika steg. Det första gick ut på att producera ett informationsmaterial med högsta-die ungdomar som målgrupp. Informationsmaterialet fick namnet *Same, same but different*. En lärarhandledning till materialet producerades också. Det andra steget bestod av seminariet *Same, Same-träffen*. Vid träffen möttes drygt 500 elever och lärare från hela landet för att lära sig mer om samisk kultur, historia och samhälle.

Sápmi och det samiska – ett idéseminarium

Den 18–19 november arrangerade Jordbruksdepartementet i samarbete med Sametinget ett idéseminarium, *Sápmi och det samiska*, som ägde rum i Stockholm.

Seminarieret vände sig till personer som i sitt dagliga arbete eller i föreningslivet informerar, vill informera eller på annat sätt har användning av kunskaper om samiskt samhälle, historia och kultur. Seminarieda-

garna erbjöd föreläsningar, presentationer och goda möjligheter att knyta kontakter för vidare informations- och kunskapsutbyte inom området. Cirka 150 personer från hela Sverige deltog.

Bok om ett ursprungsfolk

Under hösten producerades även en bok om samerna, *Samer – ett ursprungsfolk i Sverige*, som skildrar det samiska folkets liv, kultur och förutsättningar i dagens samhälle. Boken är en vidareutveckling av informationsmaterialet *Same, same but different*, men med allmänheten som målgrupp. Boken producerades i samarbete med Sametinget och det nationella informationscentret. Boken har översatts till engelska för att även kunna nå ut till nya målgrupper, inom och utanför Sveriges gränser.

Nationellt informationscentrum

För att trygga det fortsatta informationsarbetet om samer och samisk kultur gav regeringen 2003 Sametinget i uppdrag att utforma ett nationellt samiskt informationscentrum. Centret, som ska informera allmänheten, påbörjade nyligen sitt uppdrag genom att öppna webbportalen www.samer.se. Regeringen beviljade Sametinget 3 miljoner kronor för uppbyggnaden av informationscentret.

Regeringens arbete mot prostitution och människohandel

Den svenska regeringen prioriterar sedan länge bekämpningen av prostitution och människohandel. I sin handlingsplan för jämställdhetspolitiken under mandatperioden, *Jämt och ständigt*, har regeringen markerat att ett fortsatt arbete med att bekämpa prostitution och människohandel är av yttersta vikt. Arbetet är en väsentlig del av det svenska strävandet efter jämställdhet, både nationellt och internationellt. Det är inte möjligt att tala om jämställdhet i ett samhälle så länge män fortsätter att köpa, sälja och utnyttja kvinnor och barn. Att bekämpa människohandeln är ytterst att arbeta för att stärka alla kvinnors och flickors position i samhället.

Kampen mot människohandel

FN uppskattar att mellan en och fyra miljoner människor, främst kvinnor och barn, finns bland människohandelns offer varje år, och att majoriteten av dem utnyttjas sexuellt och prostituerats. De rekryteras, transporteras, säljs och köps av människohandlare och organiserade brottsnätverk inom länder och över gränser.

Fattigdom och människohandel

Det är i länder där fattigdomen är utbredd och där ett socialt skyddsnät saknas som människohandlarna framför allt hittar sina offer. Sociala, politiska och ekonomiska ojämlikheter i ursprungs- och transitländer utgör en grogrund för prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn. Klyftan mellan de rikare länderna i Västeuropa

och de fattigare länderna i Östeuropa har skapat en marknad för kriminella ligor som profiterar på kvinnor och barns utsatthet och brist på möjligheter till ett värdigt liv i sina hemländer, vilket utnyttjas av köparna. Rikskriminalpolisen uppskattar att mellan 400 och 600 kvinnor förs in till Sverige varje år för att prostitueras eller på annat sätt utnyttjas sexuellt, de flesta av dem från Östeuropa.

Lagen som hjälpmedel

Lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster trädde i kraft den 1 januari 1999. Den 1 juli 2002 infördes människohandel för sexuella ändamål som ett nytt brott i den svenska lagstiftningen. Straffansvaret utvidgades den 1 juli 2004 till att omfatta också människohandel för andra ändamål än för sexuella ändamål, såsom för arbetskraftsexploatering, samt även människohandel som sker inom landets gränser. Dessa lagar är viktiga instrument för att skydda de människor, främst kvinnor och barn, som riskerar att utsättas för prostitution och andra former av sexuellt utnyttjande.

Nationellt handlingsprogram mot människohandel

Regeringen har inlett arbetet med att ta fram ett nationellt handlingsprogram för det fortsatta arbetet med att bekämpa människohandel. Handlingsprogrammet kommer att bestå av två delar:

- *Nationell handlingsplan för det fortsatta arbetet med att bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn.*

Handlingsplanen kommer att omfatta insatser inom en rad områden, utöver en översyn av redan utförda åtgärder mot prostitution och handel med människor i Sverige.

Det handlar om åtgärder för att förebygga prostitution och handel med människor, inklusive särskilda åtgärder för att förebygga och motverka den efterfrågan som främjar alla former av sexuellt utnyttjande av människor och insatser för skydd och bistånd till offren för prostitution och människohandel. Handlingsplanen kommer också att omfatta en genomgång och utveckling av arbetet inom rättsväsendet, polisen och socialtjänsten. Handlingsplanen kommer dessutom att innehålla åtgärder för att främja och öka skyddet av de mänskliga rättigheterna samt utjämna de sociala, politiska och ekonomiska ojämlikheter i ursprungs- och transitländer som utgör en grogrund för prostitution och handel med människor för sexuella ändamål, särskilt kvinnor och barn.

Arbetet samordnas av Jämställdhetsenheten på Näringsdepartementet. En interdepartemental arbetsgrupp har under året fått i uppdrag att ta fram förslag till handlingsplanen. Ett förslag kommer att presenteras inför riksdagen under hösten 2005.

- *Nationell handlingsplan för arbetet att bekämpa människohandel för arbetskraftsexploatering, handel med organ samt andra former av utnyttjande.*

En interdepartemental arbetsgrupp med uppdrag att utarbeta ett förslag till handlingsplanen kommer att tillsättas under 2005 och förslaget väntas presenteras under 2006.

Nordisk-baltisk aktionsgrupp mot människohandel

Som en fortsättning på den nordisk-baltiska kampan-

jen mot kvinnohandel 2002 tog Sverige under 2003 initiativ till en nordisk-baltisk aktionsgrupp mot människohandel – Nordic Baltic Task Force Against Trafficking in Human Beings. Aktionsgruppen utgör en paraplyfunktion för arbetet mot människohandel i den nordisk-baltiska kretsen och har i uppdrag att stärka den politiska hanteringen av frågan i länderna samt verka för att den högsta politiska prioriteringen av frågan upprätthålls.

Samarbete mot handel med kvinnor för sexuella ändamål i Barentsområdet

På svenskt initiativ har ett samarbetsprojekt inletts som har som mål att stoppa handeln med kvinnor från Murmansk och Archangelsk i Ryssland till norra Norge, Sverige och Finland. Alla de fyra länder som berörs av handeln med kvinnor och flickor i regionen deltar i projektet. Samarbetsprojektet delfinansieras av Nordiska Ministerrådet. Projektet påbörjades under hösten 2003 och pågår fram till 2006.

Under insatsen kommer alternativa lösningar baserat på hållbar utveckling att utarbetas och genomföras för att förbättra levnadsomständigheterna och möjligheterna till försörjning för kvinnor och flickor i nordvästra Ryssland. Informationsåtgärder riktade till de män i norra Norge, Sverige och Finland som efterfrågar kvinnor och flickor för prostitutionsändamål kommer också att utarbetas och genomföras.

Insatsen förväntas bidra till ökad kompetens, gemensamt förhållningssätt och samarbete mellan myndigheter, frivilligorganisationer och andra nyckelfunktioner i arbetet mot kvinnohandeln i regionen. Det läggs särskild vikt vid ett samarbete med ursprungsbefolkningarna i området.

KAPITEL 5

Regeringskansliets interna utvecklingsarbete

Arbetet med att utveckla och effektivisera Regeringskansliets arbetsformer, styrning och administration pågår kontinuerligt. I kapitlet redovisas några av de större insatserna.

En effektivare administration

Under 2003 gjordes en större insats med det långsiktiga arbetet med att utveckla och effektivisera Regeringskansliets arbetsformer, styrning och administration. Som ett led i detta förändrades Regeringskansliets organisation i början av 2004. Förändringarna har bland annat inneburit bättre förutsättningar att utveckla personalarbetet i Regeringskansliet.

En juridik- och affärsenhet bildades, som ger stöd till hela Regeringskansliet vid upphandlingar och större affärsuppdrag. Förändringar har också skett inom lokalvårdsorganisationen och närservice.

I början av året genomfördes den fjärde attitydundersökningen bland personalen sedan 1997. Frågorna handlade om de anställdas inställning till bland annat arbetsmiljö, organisation, personalpolitik och ledarskap. Resultatet har varit ett viktigt verktyg i myndighetens interna utvecklings- och förändringsarbete under året. Utifrån detta har handlingsplaner tagits fram på central nivå för hela myndigheten och på departementen.

Rutinerna för hur myndigheten hanterar fakturor förbättrades och enhetliga rutiner infördes för hela Regeringskansliet. Bättre samordning möjliggjordes bland annat genom förbättringar av det ekonomiadministrativa systemet. Under hösten inleddes en översyn av ekonomiadministrationen inom Regeringskansliet i syfte att ytterligare effektivisera administrationen.

Myndighetens interna styrdokument, såsom föreskrifter och riktlinjer, ses över kontinuerligt. I slutet av året beslutade förvaltningschefen om nya föreskrifter för ekonomiadministration för att stärka den interna kontrollen. Nya föreskrifter togs fram även för upphandlingar där nya fasta rutiner infördes för samordning inom myndigheten.

Regeringskansliet fick också nya etiska riktlinjer som bland annat behandlar frågor kring bisysslor, förmögenhetsinnehav, jäv, sekretess, gåvor, representation och tjänsteresor.

På väg mot en gemensam personalpolitik

I april tillsatte Regeringskansliet en personaldirektör med ansvar för att leda det gemensamma personalpolitiska arbetet. Personaldirektören är placerad i Statsrådsberedningen.

Tanken är att vidareutveckla och ytterligare samordna den gemensamma personalpolitiken. De olika riktlinjer för personalpolitiken som tidigare har funnits på varje departement kan nu samlas i en enhetlig personalpolitik för hela myndigheten.

I januari genomfördes en omorganisation inom Förvaltningsavdelningen för att ge stöd till arbetet med personalfrågor i hela Regeringskansliet; arbetsgivarenheten och enheten för kompetensutveckling och kompetensförsörjning inrättades.

Regeringskansliets personalpolitik utgår från verksamhetens mål att vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga dess politik. Regeringskansliet skall vara en attraktiv arbetsgivare så att myndigheten kan rekrytera, utveckla och behålla den personal som behövs för verksamheten.

Regeringskansliet ska vara en arbetsplats som är fri från alla former av diskriminering och där möjligheterna ska vara lika för alla oavsett bakgrund. Här är jämställda löner en viktig faktor och en lönekartläggning och en analys för att identifiera grupper med osakliga löneskillnader genomförs årligen.

Förvärvsarbete och föräldraskap

Under våren genomfördes en undersökning om hur anställda ser på möjligheterna att förena föräldraskap med förvärvsarbete inom Regeringskansliet. Undersökningen resulterade bland annat i en handledning för förvärvsarbete och föräldraskap i Regeringskansliet.

Medarbetare inom Regeringskansliet som tar ut föräldraledighet ska behandlas på samma sätt som övriga medarbetare, såväl under som efter föräldraledigheten. För att upprätthålla och utveckla de föräldraledigas kompetens ska deras närmaste chef erbjuda ett medarbetarsamtal i god tid innan medarbetaren ska komma tillbaka till arbetet.

Föräldralediga ska också omfattas av sedvanliga lönerrevisioner och deras lönesättning får inte påverkas negativt av föräldraledigheten.

Mer mobila IT-lösningar ska bland annat göra det lättare att kombinera föräldraskap med förvärvsarbete. Under året drev IT-enheten ett utvecklingsprojekt för att öka medarbetarnas möjligheter att utföra sina arbetsuppgifter utanför Regeringskansliet, till exempel på resa eller i hemmet. Förutom småbarnsföräldrar är personer som reser mycket i tjänsten en viktig målgrupp för denna satsning.

Ny organisation för arbetet med jämställdhetsintegrering

I april antog regeringen en plan för jämställdhetsintegrering i Regeringskansliet för åren 2004–2009. Planen innebär att Regeringskansliets beslutsprocesser ska utvecklas så att ett jämställdhetsperspektiv alltid finns med i beslutsunderlagen, inom alla politik- och verksamhetsområden. Det innebär bland annat att effekterna av hur ett förslag påverkar kvinnors och mäns situation

alltid ska analyseras i beslutsunderlagen. För att svara upp mot de krav som ställs i planen har alla departement utsett egna jämställdhetsamordnare. Samordnarnas uppdrag är att koordinera och driva på arbetet med jämställdhetsintegrering inom sitt departement.

Under 2004 har fokus legat på en jämställdhetsintegrering av budgetprocessen. I den jämställdhetspolitiska handlingsplan som lämnades till riksdagen år 2003 åtog sig regeringen att genomföra jämställdhetsanalyser inom alla politikområden och att därefter formulera jämställdhetspolitiska mål och indikatorer. Analysarbetet påbörjades hösten 2004 och avslutas under våren 2005. Nästan 200 handläggare i Regeringskansliet är involverade i arbetet och under 2004 har särskilda utbildningsinsatser nått cirka 400 personer.

Fortsatt utveckling av miljöledningsarbetet

Regeringskansliets miljöledningsarbete består av två delar: den interna verksamheten samt beslut som regeringen fattar i olika frågor på såväl nationell som internationell nivå och som kan påverka miljön i något avseende.

År 2001 tog regeringen ett beslut om miljöledning i Regeringskansliets beslutsprocesser. Då slog man bland annat fast att en miljöbedömning ska ingå i underlaget för alla propositioner, förordningar med mera, om besluten kan ha någon betydelse för miljön.

I maj tog regeringen ett beslut om att revidera miljöpolicy, målen och handlingsprogrammet för Regeringskansliets miljöledningsarbete. Där ingår bland annat att:

- förslag till myndighetsuppdrag i frågor som kan påverka miljön ska innehålla en begäran om att en miljöbedömning av förslagen ska göras,
- Departementspromemorior i Departementsserien

- (Ds) som behandlar frågor som förväntas ha betydelse för miljön ska innehålla en miljöbedömning *samt*
- extern uppföljning och revision av såväl det interna administrativa miljöarbetet som miljöledning i beslutsprocesserna ska ske under 2006.

En användbar och tillgänglig webbplats

I slutet av april lanserade Förvaltningsavdelningen tillsammans med departementen en ny version av regeringens och Regeringskansliets webbplats: *www.regeringen.se* samt en ny version av den engelska webbplatsen *www.sweden.gov.se*. Ledorden för de nya webbplatserna är användbarhet och tillgänglighet. Under året infördes även ett nytt system för publicering och administration av den externa webbplatsen. Informationsstrukturen har förändrats och det finns numera tre huvudavdelningar som speglar besökarnas vanligaste behov:

- att hitta handlingar och dokument,
- att få information om aktuella regeringsförslag, initiativ och aktiviteter i Regeringskansliet *och*
- att få reda på hur beslutsprocesserna fungerar.

En guide till webbplatsen finns på sista uppslaget i årsboken.

Webbplatsen är anpassad för grupper med särskilda behov, enligt internationella riktlinjer. Det går också att lyssna till innehållet på den svenska och engelska webbplatsen. Viss information finns tillgänglig på lättläst svenska. Anpassningen är ett led i ett större arbete att kontinuerligt anpassa information, lokaler och verksamhet till funktionshindrades behov. En annan del i detta arbete är den översyn av den fysiska arbetsmiljön som genomfördes under året.

Modernisering av utrikesförvaltningen

Utrikesdepartementet bildade i januari »Enheten för verksamhetsutveckling« som ska lägga grunden för långsiktigt moderniseringsarbete inom utrikesförvaltningen. Enheten håller samman utvecklingsarbetet och är pådrivande, men hela organisationen är delaktig i genomförandet. Tanken är att utvecklingsarbete ska bli en del i den vardagliga verksamheten inom utrikesförvaltningens olika arbetsplatser.

Enheten arbetade under året med framför allt två uppdrag: att ta fram en gemensam värdegrund och att hitta metoder att identifiera förändringsbehov. Alla medarbetare inom utrikesförvaltningen inbjöds att delta i värdegrundsarbetet. En rapport om resultatet överlämnades till departementsledningen i november.

Under året påbörjade enheten en kartläggning av arbetsmetoder och processer i utrikesförvaltningen. Kartläggningen ska fungera som underlag för ett metodiskt förbättringsarbete och en kontinuerlig verksamhetsutveckling.

Ytterligare ett led i moderniseringsarbetet är den samordning av IT-miljön som gjordes i UD under året. UD har nu samma IT-plattform som finns i resten av Regeringskansliet. IT-tekniken har uppgraderats på utlandsmyndigheterna och samtliga medarbetare har nu tillgång till ett gemensamt nätverk, oavsett var i världen man är stationerad.

Appendix

I det här avsnittet beskrivs Regeringskansliet och dess verksamhet i ett antal statistiska mått. Uppgifterna är strukturerade utifrån sju huvudverksamheter som täcker det arbete som bedrivs inom Regeringskansliet:

- *Lagstiftningsprocessen*
- *Budgetprocessen och styrning av myndigheter*
- *Förvaltningsärenden*
- *Internationell samverkan*
- *Extern kommunikation*
- *Särskilda projekt och program*
- *Internt stöd och utvecklingsarbete*

Inledning	116	Arbetsgrupper i internationella organ utanför EU.....	141
Lagstiftningsprocessen	116	Förvaltningskommittéer i kommissionen.....	141
Tjänstgörande i kommittéer	117	Faktapromemorior	142
Kommitté- och tilläggsdirektiv.....	117	Arbetsdagar i rådsarbetsgrupper.....	142
Förteckning över kommittédirektiv under 2004	118	Arbetsgrupper i andra EU-institutioner	143
Statens offentliga utredningar och departementsserien	122	Totalt antal registrerade internationella handlingar	143
Förteckning över SOU och Ds under 2004	123	Extern kommunikation	144
Propositioner och skrivelser	127	Interpellationssvar till riksdagen	144
Förteckning över propositioner och skrivelser under 2004	128	Frågesvar till riksdagen.....	145
Budgetprocessen och myndighetsstyrning	133	Brevsvar	145
Budgetprocessen i korthet	133	Resdagar i Sverige.....	146
Statsbudgeten i sammandrag	134	Särskilda projekt och program	147
Myndighetsstyrning.....	136	Internt utvecklingsarbete med mera	150
Författningsärenden	136	Tjänstgörande per personalgrupp	150
Myndigheter med regleringsbrev.....	137	Andel kvinnor.....	151
Förvaltningsärenden	138	Medelålder och anställningstid.....	151
Totalt antal beslutade regeringsärenden	138	Tjänstgörande per departement	151
Registrerade ärenden.....	138	Personalrörlighet.....	152
Internationellt arbete	139	Föräldraledighet och vård av barn	152
Utlandsmyndigheter.....	139	Jämställda löner	152
Utlandsstationerade.....	140	Sjukfrånvaro.....	153
Dagar med utlandstraktamente.....	140	Attitydundersökning.....	153
		Regeringskansliets utgifter.....	154

Inledning

Regeringskansliet har under en lång tid successivt förändrats från en förvaltningstung relativt stabil organisation till ett mer flexibelt kansli. Komplexiteten i de frågor som behandlas inom Regeringskansliet har i många fall ökat, bland annat på grund av ökande internationalisering. Samtidigt har beslut i många enklare förvaltningsärenden lagts ut på andra myndigheter.

Lagstiftningsprocessen

Lagar beslutas av riksdagen. Lagar arbetas vanligtvis fram på regeringens initiativ och det sker i allmänhet på följande sätt. Regeringen tillsätter en utredning som får i uppdrag att utreda ett visst sakområde och också att lämna ett lagförslag. Utredningen får sina instruktioner genom ett *kommittédirektiv*. En utredning, som ibland också kallas kommitté, tillsätts för en begränsad tid. De kan ha olika sammansättningar men består vanligtvis av en ordförande samt några sakkunniga och experter. En utredning med ledamöter som representerar riksdagspartierna kallas för en parlamentarisk kommitté.

När utredningen har avslutat sitt arbete överlämnar den sitt förslag till regeringen i ett *utredningsbetänkande*. Utredningsbetänkanden publiceras fortlöpande i Statens offentliga utredningar, SOU. Det förekommer att lagförslag utreds och arbetas fram inom Regeringskansliet. Sådana förslag redovisas i promemorior som löpande publiceras i Departementsserien, Ds.

Den ökande och varierande komplexiteten gör att jämförelser över tid och mellan departement bör göras med försiktighet. Detta förstärks av att arbetsuppgifter ibland flyttar mellan departementen, framför allt i samband med regeringsombildningar.

Betänkandet remitteras till myndigheter och organisationer för synpunkter. I vissa fall sker även ett remissförfarande med Lagrådet. Efter remissförfarandet skrivs en proposition där regeringen lämnar ett lagförslag. En *proposition* innehåller utöver lagförslaget en motivering och en kommentar till förslaget samt också en redovisning av remissinstansernas synpunkter. Propositionen överlämnas till riksdagen. Det förekommer att regeringen redovisar sin inställning i vissa frågor för riksdagen utan att samtidigt lämna några lagförslag. Sådana redovisningar kallas *skrivelser*. Propositioner och skrivelser trycks allteftersom de beslutas. En årlig sammanställning publiceras i riksdagstrycket.

Efter riksdagsbehandlingen beslutar riksdagen om regeringens förslag. Regeringen utfärdar därefter lagen och ombesörjer också att den kungörs. Författningar publiceras i Svensk Författningssamling, SFS, som kommer ut i princip varje tisdag.

Tjänstgörande i kommittéer

Tabellen visar antalet kommittéanställda som var i tjänst hela eller del av december månad respektive år.

	1997	1999	2001	2003	2004
SB	0	0	0	0	0
Ju	49	46	53	50	58
UD	6	4	1	10	13
Fö	10	4	11	8	8
S	57	67	27	66	73
Fi	33	44	32	36	46
U	39	33	30	32	22
Jo	8	6	7	12	14
Ku	24	24	18	15	24
M	31	39	16	23	21
N	88*	36	47	65	71
Gemensamt	0	0	8	14	9
RK	345	303	250	331	359

Kommitté- och tilläggsdirektiv

Tabellen nedan visar antalet kommitté- och tilläggsdirektiv respektive år.

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	3	2	0	3	2	2
Ju	17	19	23	20	33	22
UD	3	7	4	9	9	12
Fö	6	5	8	11	6	8
S	20	28	14	12	25	23
Fi	22	19	16	13	14	30
U	17	16	13	12	20	12
Jo	8	8	2	4	7	11
Ku	5	9	9	6	12	14
M	14	5	5	5	7	10
N	50*	37*	17	24	36	39
RK	165	155	111	119	171	183

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Efter granskning har justering av antalet kommitté och tilläggsdirektiv skett i förhållande till uppgifter i bl.a. tidigare årsböcker.

FÖRTECKNING ÖVER KOMMITTÉDIREKTIV UNDER 2004

Av förteckningen framgår årets kommittédirektiv och tilläggsdirektiv. Numreringen hör ihop med den löpande årsserien. När det gäller tilläggsdirektiv till en pågående utredning har även kommitténs beteckning angivits inom parentes. Direktiven finns att läsa i Regeringskansliets rättsdatabas. Se externa länkar på www.regeringen.se

Statsrådsberedningen

2004:79 Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén (SB 2001:01).

2004:155 Tilläggsdirektiv till EU 2004-kommittén (SB 2001:01).

Se även sidan 16.

Justitiedepartementet

2004:6 Finska språket i Stockholms- och Mälardalsregionen.

2004:10 Obehörig användning av kontokort samt konsumentskydd vid s.k. modemkapning.

2004:14 Föräldransvar och skydd av barn i internationella situationer.

2004:33 Tilläggsdirektiv till Kriminalvårdskommittén (Ju 2002:13).

Se även sidan 21.

2004:38 Uppköpserbjudanden.

2004:40 Tilläggsdirektiv till utredningen om utvärdering av lokala utvecklingsavtal (Ju 2003:10).

2004:51 Skyddet för den personliga integriteten.

2004:54 Makt, integration och strukturell diskriminering.

2004:56 Tilläggsdirektiv till Utredningen om förmyndare, gode män och förvaltare (Ju 2002:04).

2004:60 Tilläggsdirektiv till Fondkommissionsutredningen (Ju 2001:11).

2004:73 Tilläggsdirektiv till Personskyddsutredningen (Ju 2003:11).

2004:78 Tilläggsdirektiv till Ungdomsbrottsutredningen (Ju 2002:14).

2004:89 Tilläggsdirektiv till Gränskontrollutredningen (Ju 2003:7).

2004:96 En samlad översyn av regeringsformen.

2004:102 Hot och våld mot förtroendevalda.

2004:110 Granskning av rymningarna från kriminalvårdsanstalterna Kumla, Hall och Norrtälje. **Se även sidan 21.**

2004:119 Polisens behov av stöd i samband med terroristattentat m.m.

2004:126 Omprövning av medborgarskap.

2004:132 Svensk kod för bolagsstyrning.

2004:136 Tilläggsdirektiv till Utredningen om granskning av rymningarna från kriminalvårdsanstalterna Kumla, Hall och Norrtälje (Ju 2004:08). **Se även sidan 21.**

2004:167 Tilläggsdirektiv till 2002 års vårdnadskommitté (Ju 2002:09).

2004:180 Fristående brottsutredningsorgan för anmälningar mot polis och åklagare, m.m.

Utrikesdepartementet

2004:2 Tilläggsdirektiv till Marknadskontrollutredningen (UD 2003:01).

2004:9 Tilläggsdirektiv till Utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening (UD 2004:01).

2004:20 Tidsbegränsat uppehållstillstånd för dokumentlösa asylsökande.

2004:81 Utredning rörande organisation av ett Östersjöcentrum.

2004:109 Tilläggsdirektiv till Utredningen om tidsbegränsat uppehållstillstånd för dokumentlösa asylsökande (UD 2004:02).

2004:112 Ansökan och utredning om uppehållstillstånd på grund av anknytning.

2004:114 Skyddsgrunder och rättigheter för flyktingar och alternativt skyddsbehövande.

2004:115 Barn i asylprocessen som uppvisar svåra stressreaktioner i form av stark uppgivenhet.

2004:122 Tilläggsdirektiv till Översyn av krigsmateriellagstiftningen (UD 2003:03).

2004:127 Unionsmedborgares och deras familjemedlemmars rätt att fritt röra sig och uppehålla sig inom medlemsstaternas territorier.

2004:149 Förberedelser för en ny instans- och processordning för utlännings- och medborgarskapsärenden samt avveckling av Utlänningsnämnden. **Se även sidan 27.**

2004:171 Tilläggsdirektiv till utredningen om uppehållstillstånd för familjeåterförening och varaktigt bosatta tredjelandsmedborgare (UD 2004:01).

Försvarsdepartementet

2004:12 Styr- och finansieringsformerna i försvaret.

2004:17 Översyn av lagen (1994:1720) om civilt försvar.

- 2004:46 Tilläggsdirektiv till Utredningen angående vissa frågor om informationssäkerheten i samhället (Fö 2002:06).
- 2004:85 Utredning om behov av rörlig ledningsstödsresurs.
- 2004:113 Tilläggsdirektiv till Utredningen om styr- och finansieringsformerna i försvaret (Fö 2004:02).
- 2004:142 Översyn av bestämmelserna om hantering och import av brandfarliga och explosiva varor.
- 2004:143 Behandling av personuppgifter i Kustbevakningens verksamhet.
- 2004:181 Lednings- och myndighetsorganisationen inom det militära försvaret.

Socialdepartementet

- 2004:3 Utvecklingen när det gäller införsel och försäljning av alkohol.
- 2004:36 Tilläggsdirektiv till Översyn av vård och omsorg för äldre – tio år efter Ädelreformen.
- 2004:43 Tilläggsdirektiv till Utredningen om översyn av möjligheterna att fastställa och fördela utdelningsbara överskott i den inkomstgrundade ålderspensionens fördelningssystem (S 2002:02).
- 2004:44 Översyn av föräldraförsäkringen.
- 2004:52 Nationellt register över personer som utövar alternativ- eller komplementärmedicin.
- 2004:61 Begränsning av rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) om insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).
- 2004:64 Tilläggsdirektiv till Utredningen om bilstöd till personer med funktionshinder (S 2003:11).
- 2004:83 Behov av bestämmelser om obligatorisk registerkontroll av personal vid hem för vård eller boende.
- 2004:84 Tilläggsdirektiv till Utredningen för genomförande av WHO:s ramkonvention om tobakskontroll m.m. (S 2003:14).
- 2004:95 Tilläggsdirektiv till Utredningen om författningsreglering av nationella kvalitetsregister inom hälso- och sjukvården, m.m. (S 2003:03).
- 2004:100 Tilläggsdirektiv till Utredningen om vissa hjälpmedel för personer med funktionshinder samt om vissa insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (S 2001:06).
- 2004:107 Översyn av personlig assistans för vissa personer med funktionshinder.
- 2004:108 Tilläggsdirektiv till Alkoholinförselutredningen (S 2004:01).

- 2004:120 En ny myndighet för internationella adoptionsfrågor.
- 2004:129 Översyn av socialförsäkringarna. **Se även sidan 35.**
- 2004:145 Vräkning och hemlöshet bland barnfamiljer.
- 2004:148 Tilläggsdirektiv till Utredningen om utländska kvinnors rätt att få abort i Sverige (S 2003:10).
- 2004:157 Tilläggsdirektiv till Utredningen om begränsning av rätten till bistånd enligt socialtjänstlagen (2001:453) och insatser enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS).
- 2004:162 Stöd till kvalitetsutveckling inom den kommunala vården och omsorgen om äldre genom kompetensutveckling för personalen. **Se även sidan 36.**
- 2004:164 En vårdöverenskommelse om missbrukarvården.
- 2004:178 En stärkt och tydligare tillsyn inom socialtjänstens område.
- 2004:179 Tilläggsdirektiv till Kommittén om en översyn av personlig assistans för vissa personer med funktionshinder (2004:06).
- 2004:182 Tilläggsdirektiv till Utredningen om bilstöd till personer med funktionshinder (S 2003:11).

Finansdepartementet

- 2004:7 Tilläggsdirektiv till Vägtrafikskatteutredningen (Fi 2001:08).
- 2004:19 Översyn av systemen för insättningsgaranti och investerarskydd.
- 2004:23 Tilläggsdirektiv till Utredningen om en förändrad modell för lönegarantins finansiering (Fi 2003:07).
- 2004:26 Kontroll av omsättningen i kontantbranscherna och översyn av skattebrottsenheternas verksamhet. **Se även sidan 42.**
- 2004:27 Tilläggsdirektiv till Utredningen om insiderhandel och otillbörlig marknadspåverkan.
- 2004:28 Tilläggsdirektiv till 2002 års Företagsskatteutredning (Fi 2002:03).
- 2004:34 Beslutsformer och förfarande vid indelningsändringar.
- 2004:41 Värdepappersprospekt.
- 2004:47 Genomförande av EG:s direktiv om offentlig upphandling och upphandling på områdena vatten, energi, transporter och posttjänster.
- 2004:53 En översyn av Statens personadressregister m.m.
- 2004:57 Översyn av reglerna om avdrag för ökade levnadskostnader vid dubbel bosättning.
- 2004:59 Utredning om regeringens rapportering till riksdagen avseende fastighets- och anläggningsfrågor inom försvaret.

- 2004:65 Översyn av Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom EU.
- 2004:76 Översyn av lotterilagen.
- 2004:77 Premiepensionssystemets funktion.
- 2004:90 Värdepappersmarknadsfrågor.
- 2004:92 Översyn av bestämmelserna om inkomstbeskattning av idrottslig verksamhet.
- 2004:93 Tilläggsdirektiv till Ansvarskommittén (Fi 2003:02).
Se även sidan 43.
- 2004:99 Översyn av den skattemässiga behandlingen av tjänstepensioner och privat pensionssparande, m.m.
- 2004:105 Kontrolluppgift för beräkning av kapitalvinst och kapitalförlust vid avyttring av aktier och andra värdepapper.
- 2004:118 Översyn av Finansinspektionens tillsyn på försäkringsområdet.
- 2004:138 Uppbyggnad och samordning av ett utvecklingsprogram för bygg-, fastighets- och anläggningssektorn.
- 2004:146 Utredning om sambandet mellan redovisning och beskattning.
- 2004:153 Tilläggsdirektiv till BRAS-utredningen (Fi 2003:06).
- 2004:154 Tilläggsdirektiv till Mervärdesskatteutredningen (Fi 2002:11).
- 2004:163 Tilläggsdirektiv till Prospektutredningen.
- 2004:165 Tonnageskatt för sjöfartsnäringen.
- 2004:166 Regeringens stabstödd.
- 2004:168 Regionala stimulansåtgärder inom skatteområdet.
- 2004:172 Tilläggsdirektiv till Utredningen om värdepappersmarknadsfrågor.

Utbildningsdepartementet

- 2004:4 Entreprenader i gymnasieskolan m.m.
- 2004:31 Forskning och produktutveckling inom mikroelektronik vid IMEGO aktiebolag.
- 2004:48 Utbildningsvetenskaplig forskning.
- 2004:49 Resurstilldelningssystemet för grundläggande högskoleutbildning.
- 2004:62 Tilläggsdirektiv för Matematikdelegationen (U 2003:02).
- 2004:66 Tilläggsdirektiv till Utredningen om kartläggning och utvärdering av skolans ledningsstruktur (U 2003:03).
- 2004:72 Yrkesutbildningsdelegationen. **Se även sidan 47.**
- 2004:88 Tilläggsdirektiv till Utredningen om forskning och produktutveckling inom mikroelektronik vid IMEGO Aktiebolag (U 2004:02).
- 2004:101 Utbildning av kontakttolkar.

- 2004:106 Rätten till resultaten av högskoleforskningen.
- 2004:111 Översyn av vissa frågor om etikprövning av forskning.
- 2004:183 Studieavgifter för studenter från länder utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Jordbruksdepartementet

- 2004:1 Tilläggsdirektiv till Utredningen (Jo 2003:04) om avveckling av Centrala försöksdjursnämnden.
- 2004:37 En handlingsplan för hållbar konsumtion – för hushållen.
Se även sidan 51.
- 2004:45 Utvärdering av den svenska fiskerikontrollen.
- 2004:80 Uppfödning av tjänstehundar.
- 2004:82 Översyn av djursjukdata.
- 2004:87 En strategi för hållbar landsbygdsutveckling. **Se även sidan 50.**
- 2004:133 Utredning om fiskevårdens finansiering.
- 2004:140 Avgifter för foder-, livsmedels- och djurskyddstillsyn.
- 2004:141 Tilläggsdirektiv till Utredningen om en gränsdragningskommission för renkötselområdet (Jo 2002:01).
- 2004:147 Offentliggörande av resultat från livsmedelstillsyn.
- 2004:158 Tilläggsdirektiv till Utredningen om utvärdering av den svenska fiskerikontrollen (Jo 2004:02).

Kulturdepartementet

- 2004:15 Tilläggsdirektiv till Utredningen om behandling av folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheterna (Ku 2003:03).
- 2004:22 Vissa frågor på det uppdragsarkeologiska området.
- 2004:24 Rådet för arkitektur, form och design.
- 2004:32 Kommission för övergång till digital marksänd TV.
Se även sidan 54.
- 2004:39 Jämställdhet inom scenkonsten. **Se även sidan 55.**
- 2004:67 Tilläggsdirektiv till Kommittén om radio och TV i allmänhetens tjänst (Ku 2003:01).
- 2004:68 Tilläggsdirektiv till Utredningen om finansiering m.m. av radio och TV i allmänhetens tjänst (Ku 2003:02).
- 2004:69 Tilläggsdirektiv till Radio- och TV-lagsutredningen (Ku 2000:01).
- 2004:71 Tilläggsdirektiv till Utredningen om Unidroitkonventionen om återlämnande av stulna och olagligt exporterade kulturföremål (Ku 2004:01).
- 2004:116 Orkesterverksamheten i Sverige.
- 2004:117 Aktionsgrupp för barnkultur. **Se även sidan 55.**

- 2004:131 Tilläggsdirektiv till Radio- och TV-lagsutredningen (Ku 2000:01).
- 2004:137 Översyn av frågor inom dagspress- och presstödsområdet.
- 2004:169 Samordning av Mångkulturåret 2006. **Se även sidan 55.**

Miljödepartementet

- 2004:16 Frågor om fukt, mögel och buller i byggnader m.m.
- 2004:29 Tilläggsdirektiv till Frågor om byggnadsdeklarationer, byggnadsregister och byggfelsförsäkringar (M 2002:06).
- 2004:63 Tilläggsdirektiv till Finansieringsutredningen (M 2003:01).
- 2004:144 Kunskapsupbyggnad om de biologiska förhållandena i Sverige.
- 2004:150 Tilläggsdirektiv till PBL-kommittén (M 2002:05).
- 2004:159 Miljöskadeansvar m.m.
- 2004:160 Översyn av atomansvaret.
- 2004:161 Tilläggsdirektiv till Byggnadsmiljöutredningen (M 2004:01).
- 2004:170 Åtgärdsprogram för att uppfylla miljö kvalitetsnormer.
- 2004:175 Tilläggsdirektiv till Frågor om byggnadsdeklarationer, byggnadsregister och byggfelsförsäkringar (M 2002:06).

Näringsdepartementet

- 2004:5 Svensk sjömansservice i enlighet med ILO:s konvention nr 163.
- 2004:8 Inrättandet av en ny luftfartsmyndighet.
- 2004:11 Ombildning av Rikskvinnocentrum till ett nationellt institut.
- 2004:13 Tilläggsdirektiv till Utredning om den könssegregerade svenska arbetsmarknaden.
- 2004:18 Översyn av jämställdhetspolitiken. **Se även sidan 66.**
- 2004:21 Översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring.
- 2004:25 Organisation av ett nationellt centrum för miljödriven näringslivsutveckling och miljöteknikexport.
- 2004:30 Tilläggsdirektiv till Utredningen om förarbevis för moped klass I och för terrängskoter, Förarbevisutredningen (N 2003:08).
- 2004:35 Organisationskommitté för inrättandet av en ny järnvägsmyndighet.
- 2004:42 Förutsättningarna för en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (ALT).
- 2004:50 Stärkt rätt till heltidsanställning. **Se även sidan 65.**
- 2004:55 Översyn av de ekonomiska aspekterna av patentering för företags tillväxt.
- 2004:58 Tilläggsdirektiv till Fjärrvärmeutredningen (N 2003:03).

- 2004:70 Utvärdering och översyn av skogspolitiken. **Se även sidan 67.**
- 2004:74 Ägaransvar vid trafikbrott.
- 2004:75 Tilläggsdirektiv till Miljöteknikutredningen (N 2004:05).
- 2004:86 Tilläggsdirektiv till Utredningen Information till och samråd med arbetstagare (N 2003:11).
- 2004:91 Översyn av vissa delar av arbetsmiljölagen.
- 2004:94 Tilläggsdirektiv till Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09).
- 2004:97 Tilläggsdirektiv till Miljöteknikutredningen (N 2004:05).
- 2004:98 Bättre möjligheter till bevakning av kollektivavtal. **Se även sidan 65.**
- 2004:103 Utredning om avgifter på planerade och nya sträckor av väg E6 i Västra Götalands län.
- 2004:104 Tilläggsdirektiv till EI- och gasmarknadsutredningen.
- 2004:121 Tilläggsdirektiv till Utredningen om svensk sjömansservice i enlighet med ILO:s konvention nr 163.
- 2004:123 Kompetens- och utbildningskrav för förare vid gods- och persontransporter på väg.
- 2004:124 Tilläggsdirektiv till Utredningen om kvinnofridsuppdragen (N 2003:13).
- 2004:125 Tilläggsdirektiv till Utredningen om ombildning av Rikskvinnocentrum till ett nationellt institut (N 2004:06).
- 2004:128 Ökad effektivitet på konkurrensområdet m.m. **Se även sidan 62.**
- 2004:130 Tilläggsdirektiv till Fjärrvärmeutredningen (N 2003:03).
- 2004:134 Tilläggsdirektiv till Utredningen om utvärdering av vissa regelreformerade marknader (N 2004:02).
- 2004:135 Utökad användning av alkohol m.m.
- 2004:139 Tilläggsdirektiv till Skogsutredningen (N 2004:12).
- 2004:151 Tilläggsdirektiv till Utredningen om byggnaders energiprestanda (N 2003:12).
- 2004:152 Tilläggsdirektiv till Post- och kassaserviceutredningen (N 2003:09).
- 2004:156 Rätt till tjänstledighet för att gå ned i arbetstid.
- 2004:173 Tilläggsdirektiv till Jämställdhetspolitiska utredningen (N 2004:07).
- 2004:174 Översyn av bestämmelserna inom parkeringsområdet.
- 2004:176 Tilläggsdirektiv till Utredningen om förutsättningarna för en sammanslagning av Samhall Resurs AB och Arbetslivstjänster (ALT).
- 2004:177 Organisation för genomförande av EU:s sammanhållningspolitik, m.m.

STATENS OFFENTLIGA UTREDNINGAR OCH DEPARTEMENTSSERIEN

I tabellerna nedan anges antal publikationer i Statens offentliga utredningar (SOU) respektive Departementsserien (Ds) respektive år.

Antal SOU

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	2	0	0	1	0	1
Ju	18	13	52	28	15	28
UD	13	5	4	6	4	6
Fö	14	4	5	9	8	8
S	18	24	22	16	20	15
Fi	22	34	18	10	21	23
U	12	11	10	8	12	16
Jo	3	12	3	4	7	2
Ku	6	23	10	3	8	6
M	10	12	7	7	8	11
N	33*	55*	20	18	27	19
RK	151	193	151	110	130	135

Antal Ds

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	1	3	1	3	0	2
Ju	10	18	15	23	21	17
UD	3	7	1	5	5	6
Fö	4	0	3	2	2	1
S	9	10	8	3	7	7
Fi	26	17	14	13	13	8
U	6	4	2	3	3	4
Jo	1	3	0	2	1	6
Ku	2	3	5	3	1	0
M	5	5	2	3	0	2
N	16*	19*	5	18	13	4
RK	83	89	56	78	66	57

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

FÖRTECKNING ÖVER SOU OCH DS UNDER 2004

Under året har nedanstående utredningar publicerats i SOU respektive Ds. Förteckningen är indelad efter departement. Numreringen inom parentes hör ihop med utredningens löpnummer i serien. Varje SOU respektive Ds finns att läsa under Publikationer och informationsmaterial på www.regeringen.se

Statsrådsberedningen

SOU

- [82] Sluta strunta i EU – EU 2004-kommitténs förslag till permanent bidragsgivning och utåtriktad verksamhet.

Ds

- [27] Ersättningar och förmåner till statsråd m.m.
[45] Myndigheternas skrivregler.

Justitiedepartementet

SOU

- [1] Ett nationellt program om personsäkerhet.
[6] Översyn av personuppgiftslagen.
[7] Ledningsrätt.
[15] Tolkförmedling. Kvalitet registrering tillsyn.
[18] Brottsförebyggande kunskapsutveckling.
[21] Egenförsörjning eller bidragsförsörjning? Invandrarna, arbetsmarknaden och välfärdsstaten.
[22] Allmänhetens insyn i partiets och valkandidaters intäkter.
[33] Kunskap för integration. Om makt i skola och utbildning i mångfaldens Sverige.
[45] Nationaldagen – ny helgdag. **Se även sidan 16.**
[46] Svensk kod för bolagsstyrning. Förslag från Kodgruppen.
[47] Näringslivet och förtroendet. + Bilagedel.
[48] Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media, och vardag.
[49] Engagemang, mångfald och integration. Om möjligheter och hinder för politisk jämlikhet.
[55] Ett utvidgat skydd mot könsdiskriminering.
[59] Kvinnors organisering.
[61] En översyn av Brottsoffermyndigheten.
[75] Insyn och sekretess – i statliga företag – i internationellt samarbete.
[79] Allt ljus på storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal? Förslag till nationellt utvärderingsprogram.
[80] Kompletterande bestämmelser till den nya Bryssel II-förordningen.

- [81] Ett steg mot ett enklare och snabbare skuldsaneringsförfarande.
[91] Reformerad hyressättning.
[108] Personskyddet för den centrala statsledningen.
[110] Gränskontrolllag – effektivare gränskontroll.
[111] Ny vallag.
[112] Frågor om Förmyndare och ställföreträdare för vuxna. Band I–III.
[114] Vissa tryck- och yttrandefrihetsrättsliga frågor. Internationellt rättsligt bistånd, brottskatalogen, målhandläggningsfrågor m.m.
[122] Ingripanden mot unga lagöverträdare.
[130] Svensk kod för bolagsstyrning.

Ds

- [3] Ändringar i mönsterskyddslagen på grund av EG-förordningen om gemenskapsformgivning.
[4] Samråd efter folkinitiativ.
[7] Ökad användning av intensivövervakning med elektronisk kontroll.
[8] Ökad säkerhet i pass m.m.
[12] Några frågor om säkerhetskyddslagen.
[19] Föräldraskap vid assisterad befruktning för homosexuella.
[20] Diskriminering inom det sociala området på grund av sexuell läggning.
[23] Förbättrade ersättningsmöjligheter vid oljeskador till sjöss.
[24] Effektivare regler om förverkande av fordon vid trafikbrottslighet.
[32] Förstärkt kontroll av vapen m.m.
[34] Strukturella brister inom polisen.
[35] Genetiska fingeravtryck.
[40] Lag om tillträdesförbud.
[49] Föreningsliv, makt och integration.
[50] Internationell rättslig hjälp i brottmål. Tillträde till 2000 års konvention om ömsesidig rättslig hjälp i brottmål mellan Europeiska unionens medlemsstater m.m.
[55] Upplyst franchising.
[56] Barnen i brottets skugga.

Utrikesdepartementet

SOU

- [24] Utlandstjänstens villkor. Arbetsvillkor, ersättningsystem och skatteregler för statligt anställda under utlandsstationering.
- [31] Flyktingskap och könsrelaterad förföljelse.
- [57] Tillsyn för säkra varor och öppna marknader.
- [74] Utlänningslagstiftningen i ett domstolsperspektiv. **Se även sidan 27.**
- [124] Utredning rörande organisation av ett Östersjöcentrum.
- [132] Tidsbegränsat uppehållstillstånd vid oklar identitet och resväg.

Ds

- [17] Svensk OECD-strategi – övergripande prioriteringar och organisation.
- [38] Sveriges tillträde till FN:s tilläggsprotokoll mot människosmuggling.
- [46] Tänka om världen. Rapport från Omvärldsanalysutredningen.
- [52] Fördraget om upprättande av en konstitution för Europa. Del 1–4.
- [54] Mottagandet av barn från annat land som kommer till Sverige utan medföljande legal vårdnadshavare (s.k. ensamkommande barn).
- [57] Bistånd vid transitering i samband med återvändande med flyg.

Försvarsdepartementet

SOU

- [5] Från klassificering till urval. En översyn av Totalförsvarets pliktverk.
- [25] Informera om samhällets säkerhet.
- [32] Informationssäkerhet i Sverige och internationellt – en översikt.
- [41] Totalförsvarets forskningsinstitut. En översyn.
- [58] Försvarshögskolan. En översyn.
- [77] Snö, mörker och kyla.
- [87] Ny reglering för transporter av farligt gods.
- [134] Krishantering och civilt försvar i kommuner och landsting.

Se även sidan 32.

Ds

- [30] Försvar för en ny tid. Försvarspolitisk rapport från Försvarsberedningen.

Socialdepartementet

SOU

- [3] Tvång och förändring. Rättssäkerhet, vårdens innehåll och eftervård. + Bilagor.
- [12] Patientskadelagen och läkemedelsförsäkringen – en översyn.
- [13] Samhällets insatser mot hiv/STI – att möta förändring.

- [20] Genetik, integritet och etik.
- [54] Handikappolitisk samordning – organisation för strategi och genomförande.
- [68] Sammanhållen hemvård.
- [71] Sexuell exploatering av barn i Sverige.
- [83] Hjälpmedel. + Lättläst, DAISY och sammanfattning på teckenspråk.
- [86] Var går gränsen?
- [88] Tobakskontroll i internationellt perspektiv.
- [103] LSS – Särskilt personligt stöd. + Lättläst sammanfattning, DAISY och sammanfattning på teckenspråk.
- [105] Utdelning av överskott i inkomstpensionssystemet.
- [118] Beviljats men inte fått. + Lättläst sammanfattning, Daisy och kassett.
- [123] Ett nationellt register över yrkesutövare av alternativ- eller komplementär medicin.
- [127] Försäkringskassan.

Ds

- [5] Rätt nivå på socialbidraget. Är det lönsamt att inte arbeta?
- [6] Sprutbytesverksamhet för injektionsmissbrukare.
- [13] Formerna för den framtida läkemedelsreklamen.
- [16] Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro.
- [28] Legitimation och skyddad yrkestitel.
- [41] Ekonomiskt utsatta barn. **Se även sidan 36.**
- [48] Godkännande och registrering av läkemedel m.m.

Finansdepartementet

SOU

- [2] Vem tjänar på att arbeta? Bilaga 14 till Långtidsutredningen 2003/04.
- [11] Sveriges ekonomi – utsikter till 2020. Bilaga 1–2 till Långtidsutredningen 2003/04.
- [14] Det ofullständiga pusslet. Behovet av att utveckla den ekonomiska styrningen och samordningen när det gäller länsstyrelserna. **Se även sidan 43.**
- [19] Långtidsutredningen 2003/04. **Se även sidan 40.**
- [23] Från verksförordning till myndighetsförordning.
- [28] Hyressättning av vissa ändamålsbyggnader.
- [34] Regional utveckling – utsikter till 2020. Bilaga 3 till Långtidsutredningen 2003/04.
- [36] Reformerade egendomsskatter.
- [44] Kan vi räkna med de äldre? Bilaga 5 till Långtidsutredningen 2003/04.

- [56] E-tjänster för alla.
- [63] Skatt på väg.
- [65] En statsförvaltning i utveckling och förnyelse.
- [66] Egendomsskatter. Reform av arvs- och gåvoskatter.
- [69] Marknadsmisbruk.
- [70] Tid och pengar – dela lika? Bilaga 13 till Långtidsutredningen 2003/04.
- [73] Migration och integration – om framtidens arbetsmarknad. Bilaga 4 till Långtidsutredningen 2003/04.
- [93] Lönegarantiförsäkring – en partsfråga.
- [95] Nya regler om prospekt m.m.
- [96] Remissvaren på 2003/04 års Långtidsutredning.
- [100] Tillsyn. Förslag om en tydligare och effektivare offentlig tillsyn.
- [101] Genomförande av tjänstepensionsdirektivet.
- [107] Att granska och pröva ansvar i kommuner och landsting. + Bilaga.
- [128] En lag om Sveriges indelning i län och landsting.

Ds

- [10] Försäkringsförmedling.
- [18] Kommunal medverkan i landstingets sjuktransporter.
- [25] Sjätte AP-fonden i det reformerade pensionssystemet.
- [26] Ändringar i det kommunala utjämningssystemet enligt proposition 2003/04:155 – preliminära utfallsberäkningar.
- [31] The Swedish Local Government Act.
- [33] Ändringar i Arbetsgivarverkets instruktion.
- [37] Samordnad upphandling.
- [43] Byggentreprenadavdrag samt omvänd skattskyldighet (moms).

Utbildningsdepartementet

SOU

- [8] Folkbildning och lärande med ITK-stöd – en antologi om flexibelt lärande i folkhögskolor och studieförbund.
- [27] En ny doktorsutbildning – kraftsamling för excellens och tillväxt.
- [29] Tre vägar till den öppna högskolan.
- [30] Folkbildning i brytningstid – en utvärdering av studieförbund och folkhögskolor.
- [35] Utan timplan – med målen i sikte.
- [42] Lärare, forskare och läkare – tre kompetenser i en befattning.
- [50] Skolans ansvar för kränkningar av elever.
- [51] Vem får vara med? En belysning av folkbildningens relation till icke deltagarna.
- [53] Bevara ljud och rörlig bild. Insamling, migrering – prioritering.

- [60] Samspel och integration. Nationell organisation för deltagande i EU:s forsknings- och utvecklingsarbete.

- [89] Verksamheten vid IMEGO AB.

- [97] Att lyfta matematiken – intresse, lärande, kompetens.

Se även sidan 46.

- [98] För oss tillsammans. Om utbildning och utvecklingsstörning.

- [104] Att lära för hållbar utveckling.

- [115] Den könade förskolan – om betydelsen av jämställdhet och genus i förskolans pedagogiska arbete.

- [116] Skolans ledningsstruktur. Om styrning och ledning i skolan.

Ds

- [2] Högre utbildning i utveckling. Bolognaprocessen i svensk belysning.

- [21] Finansiering av starka forskningsmiljöer – en internationell utblick.

- [42] Registerkontroll inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg. **Se även sidan 45.**

- [53] Ett barn tillägg till studerande.

Jordbruksdepartementet

SOU

- [72] Utsädeskontroll i förändring.

- [119] Hållbara laster. Konsumtion för en ljusare framtid. **Se även sidan 51.**

Ds

- [9] Genomförandet av EU:s jordbruksreform i Sverige.

- [11] Förbättrad djurskydds- och livsmedelstillsyn.

- [14] Lag om ändring i epizootilagen.

- [15] Tillstånd vid förvärv av lantbruksegendom i glesbygd.

- [39] Det går långsamt fram ... – jämställdheten inom jord- och skogsbrukssektorn.

- [51] Den framtida konsumentpolitiken. – Ett underlag till en ny konsumentpolitisk strategi 2006. **Se även sidan 51.**

Kulturdepartementet

SOU

- [9] Bokpriskommissionens fjärde delrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter IV.

- [16] Digital Radio.

- [39] Nytt regelverk för marksänd digital-TV. **Se även sidan 54.**

- [90] Bokpriskommissionens femte delrapport. Det skall vara billigt att köpa böcker och tidskrifter V.

- [94] K-märkt. Förslag till förbättrat skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

- [106] Folkbokföringsuppgifter hos arkivmyndigheterna.
Integritet – Effektivitet – Tillgänglighet.

Miljödepartementet

SOU

- [4] Förnybara fordonsbränslen. Nationellt mål för 2005 och hur tillgängligheten av dessa bränslen kan ökas.
- [37] Miljöbalkens sanktionssystem och hänsynsregler.
- [38] Alternativ för miljöbalkens prövningsorganisation.
- [40] Kortare instanskedja och ökad samordning. Alternativ för plan- och bygglagens prövningsorganisation.
- [64] Allmänna vattentjänster.
- [67] Kunskapsläget på kärnavfallsområdet 2004.
- [78] Byggnadsdeklarationer. Inomhusmiljö och energianvändning.
- [99] Kärnavfall – demokrati och vetenskap.
- [120] Kärnavfall. Tillbakablick och framtidsperspektiv i KASAM:s verksamhet.
- [125] Betalningsansvaret för kärnavfallet. + Underlagsrapporter.
- [133] Introduktion av förnybara fordonsbränslen.

Ds

- [29] Århuskonventionen.
- [44] Sweden's third national report under the Convention on Nuclear Safety. Swedish implementation of the obligations of the Convention.

Näringsdepartementet

SOU

- [10] Rätten till skadestånd enligt konkurrenslagen.
- [17] Turistfrämjande för ökad tillväxt.
- [26] Arbetstid vid vägtransporter – förslag till ny lag.
- [43] Den könsuppdelade arbetsmarknaden. **Se även sidan 65.**
- [52] Samhällets behov av betaltjänster.
- [62] Handla för bättre klimat – handel med utsläppsrätter 2005–2007, m. m.
- [76] Godstransporter – noder och länkar i samspel.
- [84] SWENTEC AB – för en nationell kraftsamling på svensk miljöteknik.
- [85] Genomförande av direktivet om information och samråd.
- [92] En samlad järnvägslagstiftning. + Bilagedel.
- [102] Ekonomisk brottslighet inom taxinäringen.
- [109] Energideklarering av byggnader. För effektivare energi-användning.

- [113] Utveckling av god företagshälsövård – ny lagstiftning och andra åtgärder. **Se även sidan 64.**

[117] Nytt nationellt kunskapscentrum. Ombildning av RKC.

- [121] Slag i luften. En utredning om myndigheter, manskvald och makt.
Se även sidan 65.

[126] Vänd på kuttingen! Tillväxt och utveckling i ett nytt perspektiv.

[129] El- och naturgasmarknaderna. Energimarknader i utveckling. + Bilaga med rapporter.

[131] Konkurrensbrott. En lagstiftningsmodell. **Se även sidan 62.**

[135] Inlandet har möjligheter.

[136] Skäligt pris på fjärrvärme.

Ds

- [1] Mer trä i byggandet. Underlag för en nationell strategi att främja användning av trä i byggandet.
- [22] Öppna dörrar – Sänkta trösklar. Slutrapport från arbetsgruppen Samverkan för arbetsmarknadsintegration.
- [36] Innovativa Sverige. En strategi för tillväxt genom förnyelse.
Se även sidan 62.
- [47] Lönegaranti vid gränsöverskridande situationer.

PROPOSITIONER OCH SKRIVELSER

Tabellen anger antal regeringsbeslut rörande propositioner och skrivelser per år. Antal regeringsbeslut är något högre än antalet propositioner och skrivelser eftersom en proposition kan ge anledning till flera regeringsbeslut.

Beslutade regeringsärenden angående propositioner och skrivelser

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	3	1	1	1	1	1
Ju	34	32	28	51	42	47
UD	21	22	15	13	24	22
Fö	3	3	9	7	5	5
S	19	21	19	26	27	23
Fi	57	29	35	28	37	41
U	12	10	14	15	4	7
Jo	13	6	4	7	13	6
Ku	4	14	9	4	2	3
M	16	9	4	10	9	10
N	53*	40*	18	26	21	30
RK	235	187	156	188	185	195

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Uppgifterna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regerings-sammanträdena. Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts (dvs. flera diarienummer).

FÖRTECKNING ÖVER PROPOSITIONER OCH SKRIVELSER UNDER 2004

Förteckningen innehåller även regeringens skrivelser till riksdagen, vilka ingår i samma löpnummerserie. Propositioner eller skrivelser med nummer som saknas i början och i slutet av nedanstående förteckning har lämnats till riksdagen under 2003 respektive 2005. Samtliga propositioner och skrivelser finns att läsa under Publikationer och informationsmaterial på www.regeringen.se

Statsrådsberedningen

Skr. 2003/2004:75 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen.

Justitiedepartementet

Prop. 2003/2004:45 Stärkt konsumentskydd vid småhusbyggande.
Prop. 2003/2004:70 Europarådets straffrättsliga konvention om korruption, m.m.
Prop. 2003/2004:73 Inteckningsfrihet vid avstyckning, m.m.
Prop. 2003/2004:74 Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning.
Prop. 2003/2004:77 Säkerhetsprövning av offentliga ombud.
Prop. 2003/2004:78 Prövningstillstånd för riksåklagaren i hovrätt och Högsta domstolen.
Prop. 2003/2004:79 Höjda begränsningsbelopp för redares skadeståndsansvar.
Prop. 2003/2004:87 Rättshjälp i gränsöverskridande rättsliga angelägenheter.
Prop. 2003/2004:89 Åtgärder för ett effektivare och snabbare brottmålsförfarande.
Prop. 2003/2004:92 Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på bötesstraff.
Prop. 2003/2004:93 Några frågor om sekretess.
Prop. 2003/2004:94 Bostadsrätt – underrättelser till socialnämnden.
Skr. 2003/2004:103 Kommittéberättelse 2004.
Prop. 2003/2004:108 Inteckning i utländsk valuta.
Skr. 2003/2004:110 Demokratipolitik. **Se även sidan 21.**
Prop. 2003/2004:111 Ett utvidgat straffansvar för människohandel. **Se även sidan 82.**
Prop. 2003/2004:112 Europabolag.
Prop. 2003/2004:113 Stärkt barnperspektiv i mål om utvisning på grund av brott.

Prop. 2003/2004:115 Ändringar i fastighetsbildningslagens förfaranderegler, m.m.
Prop. 2003/2004:136 Ledningsrätt för elektroniska kommunikationsnät.
Prop. 2003/2004:150 Ny försäkringsavtalslag. **Se även sidan 23.**
Prop. 2003/2004:147 Sveriges antagande av rambeslut om minimi-bestämmelser för brottsrekvisit och påföljder för olaglig narkotikahandel.
Skr. 2003/2004:153 Reformeringen av tingsrättsorganisationen fortsätter.
Prop. 2003/2004:157 Nya bestämmelser om revisionsberättelsens utformning.
Prop. 2003/2004:159 Tillfälligt omhändertagande av egendom för att förhindra trafiknykterhetsbrott.
Prop. 2003/2004:164 Sveriges antagande av rambeslut om angrepp mot informationssystem.
Prop. 2003/2004:166 Sveriges antagande av rambeslut om förverkande av vinning, hjälpmedel och egendom som härrör från brott.
Skr. 2003/2004:168 Den fortsatta utvecklingen av rättsinformationsutvecklingen.
Prop. 2003/2004:174 Några frågor om ordningslagen.
Prop. 2003/2004:177 Ändringar i mönsterskyddslagen på grund av EG-förordningen om gemenskapsformgivning.
Skr. 2003/2004:178 Handlingsplan mot den ekonomiska brottsligheten.
Prop. 2004/2005:13 Distans- och hemförsäljningslag m.m.
Prop. 2004/2005:22 Diskriminering inom det sociala området på grund av sexuell läggning. **Se även sidan 23.**
Prop. 2004/2005:23 Nationaldagen den 6 juni som allmän helgdag. **Se även sidan 16.**
Prop. 2004/2005:24 Internationell redovisning i svenska företag.
Prop. 2004/2005:26 En ny åklagarorganisation. **Se även sidan 22.**
Prop. 2004/2005:34 Ökad användning av intensivövervakning med elektronisk kontroll. **Se även sidan 21.**

- Prop. 2004/2005:35 Herrelösa fastigheter samt ansvar för konkurskostnader.
- Skr. 2004/2005:36 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2003.
- Prop. 2004/2005:37 Sveriges antagande av rådets beslut om införande av ett antal nya funktioner för Schengens informationssystem.
- Prop. 2004/2005:41 Förbättrad kontroll av rättsliga biträdens ersättningsanspråk, m.m.
- Skr. 2004/2005:44 2004 års redogörelse för tillämpningen av lagen (1999:572) om särskild utlänningskontroll.
- Prop. 2004/2005:45 En ny sexualbrottslagstiftning. **Se även sidan 19.**
- Prop. 2004/2005:50 Åtgärder mot missbruk av stiftelser.
- Prop. 2004/2005:55 Sveriges antagande av rambeslut om tillämpning av principen om ömsesidigt erkännande på beslut om förverkande.
- Prop. 2004/2005:63 Vissa ändringar i reglerna om Högsta domstolens sammansättning.
- Prop. 2004/2005:64 Ny ordning för utfärdande av rättsintyg.

Utrikesdepartementet

- Prop. 2003/2004:50 Åtgärder för att klarlägga asylsökandes identitet, m.m. **Se även sidan 27.**
- Skr. 2003/2004:53 Resultat och kostnader i asylprocessen.
- Prop. 2003/2004:59 Prövning av verkställighetshinder i utlänningsärenden.
- Skr. 2003/2004:60 Berättelse om verksamhet i Europeiska unionen under 2003.
- Prop. 2003/2004:61 Svenskt deltagande i Förenta nationernas mission i Liberia.
- Prop. 2003/2004:68 Överenskommelse med Förenta nationerna om immunitet och privilegier vid FN-möten i Sverige.
- Prop. 2003/2004:71 Fortsatt svenskt deltagande i en internationell säkerhetsstyrka i Afghanistan.
- Prop. 2003/2004:72 Svensk anslutning till det femte protokollet till konventionen om förbud mot eller inskränkningar i användningen av vissa konventionella vapen som kan anses vara ytterst skadebringande eller ha urskillningslösa verkningar.
- Skr. 2003/2004:81 Redogörelse för verksamheten inom Europa-rådets ministerkommitté m.m. under år 2003.

- Skr. 2003/2004:82 Redogörelse för verksamheten inom Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) under år 2003.
- Skr. 2003/2004:84 Sveriges samarbete inom Euroatlantiska partnerskapsrådet (EAPR) och Partnerskap för fred (PFF).
- Skr. 2003/2004:90 Nordiskt samarbete 2003.
- Skr. 2003/2004:114 Strategisk exportkontroll 2003 – Krigsmateriel och produkter med dubbla användningsområden.
- Skr. 2003/2004:119 Särskilda regler under en övergångsperiod för arbetstagare från nya medlemsstater enligt anslutningsfördraget.
- Prop. 2003/2004:171 Sveriges tillträde till avtalet om immunitet och privilegier för Internationella brottsmålsdomstolen.
- Prop. 2003/2004:176 Privilegier och immunitet för Athena inom ramen för den europeiska säkerhets- och försvarspolitik.
- Skr. 2004/2005:4 Sveriges politik för global utveckling. **Se även sidan 28.**
- Prop. 2004/2005:14 Svenskt deltagande i en EU-ledd styrka i Bosnien och Hercegovina.
- Prop. 2004/2005:28 Bostadsersättning för asylsökande.
- Skr. 2004/2005:47 Migration och asylpolitik.
- Prop. 2004/2005:49 Privilegier och immunitet för Nordiska kulturfonden.
- Skr. 2004/2005:52 Regeringens politik för humanitär bistånd.

Försvarsdepartementet

- Prop. 2004/2005:5 Vårt framtida försvar. **Se även sidorna 30, 66.**
- Prop. 2004/2005:7 Vissa rättigheter vid internationellt militärt samarbete och internationell krishantering.
- Skr. 2004/2005:42 Återkallelse av del av proposition 2004/05:5 Vårt framtida försvar.
- Prop. 2004/2005:43 Försvarsmaktens grundorganisation. **Se även sidan 31.**

Socialdepartementet

- Skr. 2003/2004:47 Utveckling av den nationella strategin för att förverkliga FN:s konvention om barnets rättigheter. **Se även sidan 37.**
- Prop. 2003/2004:65 Rökfria serveringsmiljöer. **Se även sidan 37.**

- Prop. 2003/2004:69 En ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration. **Se även sidan 34.**
- Prop. 2003/2004:96 Vissa socialförsäkringsfrågor.
- Prop. 2003/2004:98 Konvention mellan Sverige och Luxemburg om social trygghet.
- Skr. 2003/2004:125 Redovisning av fördelningen av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 2003.
- Prop. 2003/2004:131 Internationella adoptionsfrågor.
- Skr. 2003/2004:143 Redovisning av regeringens insatser för barn och unga i statsbudgeten för år 2004.
- Prop. 2003/2004:146 Höjd åldersgräns för läkares och sjukgymnasters rätt till offentlig ersättning m.m.
- Prop. 2003/2004:148 Stamcellsforskning.
- Prop. 2003/2004:152 Anpassningar med anledning av en ny statlig myndighet för socialförsäkringens administration. **Se även sidan 34.**
- Prop. 2003/2004:158 Extraordinära smittskyddsåtgärder. **Se även sidan 38.**
- Prop. 2003/2004:161 Alkoholpolitiska frågor. **Se även sidan 38.**
- Skr. 2003/2004:172 Jämkning av avgift för färdiglagad mat och andra sociala tjänster.
- Prop. 2003/2004:179 Transplantationer räddar liv.
- Prop. 2004/2005:16 Konvention mellan Sverige och Amerikas förenta stater om social trygghet.
- Prop. 2004/2005:21 Drivkrafter för minskad sjukfrånvaro. **Se även sidan 34.**
- Prop. 2004/2005:39 Kvalitet, dokumentation och anmälningsplikt i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), m.m.

Finansdepartementet

- Skr. 2003/2004:63 Meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna för överföring av periodiseringsfond och expansionsfond vid ombildning till aktiebolag.
- Prop. 2003/2004:64 En begränsningsregel för förmögenhetsskatten, m.m.
- Prop. 2003/2004:76 Vissa fastighetstaxeringsfrågor, m.m.
- Prop. 2003/2004:85 Samtjänst vid medborgarkontor.
- Prop. 2003/2004:91 Vissa premiepensionsfrågor.
- Prop. 2003/2004:97 Om ändring i tullagstiftningen med anledning av Tullverkets omorganisation.

- Prop. 2003/2004:99 Följdändringar med anledning av nya regler för bank- och finansieringsrörelse samt inlåningsverksamhet.
- Prop. 2003/2004:100 2004 års ekonomiska vårproposition.
- Skr. 2003/2004:101 Årsredovisning för staten 2003.
- Skr. 2003/2004:102 Utvecklingen inom den kommunala sektorn.
- Skr. 2003/2004:104 Utvärdering av statens upplåning och skuldförvaltning 1999–2003.
- Prop. 2003/2004:105 God ekonomisk hushållning i kommuner och landsting. **Se även sid 43.**
- Skr. 2003/2004:107 Meddelande om kommande förslag om ändring av reglerna om uttag av stämpelskatt vid företagsinteckning.
- Prop. 2003/2004:109 Förstärkt skydd för försäkringstagare i livförsäkringsbolag.
- Prop. 2003/2004:117 Beskattning av viss privatinförsel av tobaksvaror, m.m.
- Prop. 2003/2004:126 Undantag från skattskyldighet för vissa ersättningar i form av royalty och avgifter.
- Skr. 2003/2004:130 Redovisning av AP-fondernas verksamhet 2003.
- Prop. 2003/2004:133 Överföring av periodiseringsfond och expansionsfond vid ombildning till aktiebolag, m.m.
- Prop. 2003/2004:134 Beskattning av Europabolag.
- Prop. 2003/2004:144 Skattebefrielse för el i vissa industriella processer.
- Prop. 2003/2004:145 Trängselskatt. **Se även sidan 41.**
- Prop. 2003/2004:149 Avtal mellan Sverige och Danmark om vissa skattefrågor m.m.
- Prop. 2003/2004:151 Beskattning av lokalanställd personal vid utländska beskickningar och konsulat i Sverige.
- Prop. 2003/2004:155 Ändringar i det kommunala utjämningssystemet. **Se även sidan 42.**
- Prop. 2003/2004:156 Skärpta regler mot penningtvätt. **Se även sidan 42.**
- Prop. 2003/2004:162 Medlemskap för de baltiska staterna i Nordiska investeringsbanken.
- Prop. 2003/2004:163 Skattereduktion för utgifter för byggnadsarbete för bostadshus.
- Prop. 2003/2004:165 Stämpelskatt i samband med företagsinteckning.
- Prop. 2003/2004:169 Kommunal medverkan vid statlig trängselskatt.
- Prop. 2003/2004:173 Skatteavtal mellan Sverige och Malaysia.

- Skr. 2003/2004:175 Avdrag för s.k. sponsring.
- Prop. 2004/2005:1 Budgetpropositionen för 2005.
- Prop. 2004/2005:3 Vissa ändringar på spel- och lotteriområdet.
- Skr. 2004/2005:6 Kontroll av postförsändelser.
- Prop. 2004/2005:8 Förlängd försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Skåne län och Västra Götalands län. **Se även sidan 43.**
- Prop. 2004/2005:12 Lag om avtal mellan Sveriges Exportråd och Taipeis delegation i Sverige beträffande skatter och inkomster.
- Prop. 2004/2005:15 Mervärdesskatt vid omsättning av gas och el, m.m.
- Prop. 2004/2005:17 Kommunal medverkan i landstingens sjuktransporter.
- Prop. 2004/2005:19 Beskattning av utomlands bosatta.
- Prop. 2004/2005:20 Skatteavtal mellan Sverige och Chile m.m.
- Prop. 2004/2005:25 Slopad arvsskatt och gåvoskatt. **Se även sidan 41.**
- Prop. 2004/2005:27 Genomförande av ändringar i moder- och dotterbolagsdirektivet.
- Prop. 2004/2005:30 Finansiella säkerheter.
- Prop. 2004/2005:31 Sänkt avkastningsskatt för vissa livförsäkringar, m.m.
- Prop. 2004/2005:32 Utökade möjligheter till överföring av periodiseringsfonder och expansionsfond, m.m.
- Prop. 2004/2005:33 Skatteregler för elcertifikat och utsläppsrätter.
- Prop. 2004/2005:38 Ränitebeläggning av periodiseringsfonderna.
- Prop. 2004/2005:51 Effektivare handläggning av stämpelskatteärenden.

Utbildningsdepartementet

- Prop. 2003/2004:138 Tillfälligt vidgad användning av rekryteringsbidrag till vuxenstudier.
- Prop. 2003/2004:140 Kunskap och kvalitet – elva steg för utvecklingen av gymnasieskolan. **Se även sidan 45.**
- Prop. 2004/2005:2 Makt att bestämma – rätt till välfärd. **Se även sidan 48.**
- Prop. 2004/2005:11 Kvalitet i förskolan. **Se även sidan 45.**

Jordbruksdepartementet

- Skr. 2003/2004:54 Handlingsplan för åtgärder inom hästsektorn. **Se även sidan 50.**
- Prop. 2003/2004:86 Ändringar i sametingslagen (1992:1433), m.m.

- Prop. 2003/2004:121 Ny produktsäkerhetslag. **Se även sidan 51.**
- Skr. 2003/2004:137 Genomförande av EU:s jordbruksreform i Sverige.
- Prop. 2004/2005:29 Genomförande av EG:s direktiv om gemenskapsåtgärder för bekämpning av mul- och klövsjuka.
- Prop. 2004/2005:53 Ändringar i jordförvärvslagen (1979:230).

Kulturdepartementet

- Prop. 2003/2004:66 Reklam i TV.
- Prop. 2003/2004:118 Digitala TV-sändningar.
- Prop. 2003/2004:182 Skärpta krav för närradiotillstånd, m.m.

Miljödepartementet

- Prop. 2003/2004:57 Vattendistrikt och vattenmiljöförvaltning.
- Prop. 2003/2004:116 Miljöbedömningar av planer och program.
- Prop. 2003/2004:124 En hållbar svensk politik i fråga om valar.
- Skr. 2003/2004:129 En svensk strategi för hållbar utveckling.
- Skr. 2003/2004:141 Sanering och återställning av förorenade områden – resultatredovisning.
- Prop. 2004/2005:9 Kvaliteten på bensin och dieselbränsle.
- Prop. 2004/2005:59 Miljökonsekvensbeskrivning enligt plan- och bygglagen m.m.

Näringsdepartementet

- Prop. 2003/2004:56 ILO:s konvention och rekommendation om arbetarskydd i lantbruket m.m.
- Prop. 2003/2004:62 Avgift till den kompletterande arbetslöshetskassan.
- Prop. 2003/2004:67 Den reviderade Eurocontrolkonventionen.
- Prop. 2003/2004:80 Moderniserad konkurrensövervakning.
- Prop. 2003/2004:83 Digitala färdskrivare vid vägtransporter.
- Prop. 2003/2004:88 Övervakning av sjötrafik m.m.
- Prop. 2003/2004:95 Utökade planeringsramar för väg- och järnvägsinvesteringar 2004–2015.
- Prop. 2003/2004:106 Lag om sjöfartsskydd.
- Skr. 2003/2004:120 2004 års redogörelse för företag med statligt ägande.
- Prop. 2003/2004:122 Arbetstagarinflytande i Europabolag.
- Prop. 2003/2004:123 Järnvägslag.
- Prop. 2003/2004:127 Ett stärkt Green Cargo AB för hållbara transportlösningar.

- Prop. 2003/2004:128 Medel för Fonden för den mindre skeppsfarten.
- Prop. 2003/2004:132 Handel med utsläppsrätter I.
- Prop. 2003/2004:135 Särskild förvaltning av elnät.
- Prop. 2003/2004:139 Avtal mellan Sverige och Norge om vitaliserat näringslivssamarbete.
- Prop. 2003/2004:142 Ändring i lagen om behandling av personuppgifter i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.
- Prop. 2003/2004:154 Lag om luftfartsskydd.
- Prop. 2003/2004:160 Fortsatt arbete för en säker vägtrafik.
- Se även sidan 66.**
- Prop. 2003/2004:167 Inspektioner inom sjöfartsskyddet.
- Prop. 2003/2004:170 Program för energieffektivisering, m.m.
- Prop. 2003/2004:180 Tydligare genomförande av EG:s arbetsdirektiv.
- Prop. 2004/2005:10 En ny luftfartsmyndighet – lagstiftning.
- Prop. 2004/2005:18 Handel med utsläppsrätter II. **Se även sidan 67.**
- Prop. 2004/2005:40 Ändringar i minerallagen. **Se även sidan 67.**
- Skr. 2004/2005:48 Regeringens handlingsplan för minskad administration för företagen m.m. **Se även sidan 61.**
- Prop. 2004/2005:56 En politik för en långsiktigt konkurrenskraftig svensk turistnäring. **Se även sidan 66.**
- Prop. 2004/2005:58 Ändringar i skogsvårdslagen.

Budgetprocessen och myndighetsstyrning

Regeringskansliets arbete med budgetprocessen respektive styrningen av de statliga myndigheterna är så beroende av varandra att de brukar betraktas som *en* av Regeringskansliets huvudverksamheter.

Budgetprocessen i korthet

Arbetet med statsbudgeten börjar mer än ett år innan det aktuella budgetåret startar. I december redovisar Finansdepartementet prognoser för samhällsekonomins utveckling för regeringen. Under januari fortsätter Finansdepartementet arbetet med att se över och uppdatera prognoserna. Samtidigt reviderar de övriga departementen prognoserna för sina respektive utgiftsområden och anslag. De totalt över 500 anslagen sorterar under de 27 utgiftsområdena och anger ett belopp som efter beslut av riksdagen får användas för visst ändamål.

I februari lämnar departementen konsekvensberäkningar till Finansdepartementet för de tre kommande åren. I slutet av månaden inkommer myndigheterna med sina årsredovisningar respektive budgetunderlag för de kommande tre åren. Detta material analyseras av departementen.

I mars hålls regeringsöverläggningar om statsbudgeten. Huvudinriktningen på den ekonomiska politiken för de kommande åren slås fast i vårpropositionen som lämnas till riksdagen i april. I regel innehåller vårpropositionen även tilläggsbudget med förslag till ändrade anslag för det innevarande året.

Fram till mitten av maj arbetar departementen med att fördela medel på enskilda anslag. Detta sker inom de ramar för de olika utgiftsområdena som regeringen kom överens om vid överläggningen i mars.

Regeringen lämnar budgetpropositionen till riksdagen under andra halvan av september. Budgetpropositionen innehåller förslag om hur statens pengar ska fördelas per anslag inom de 27 utgiftsområdena för det närmast följande året. Dessutom redovisas föregående års verksamhet inom olika politikområden.

Medan riksdagen behandlar budgetpropositionen inleder departementen arbetet med att ta fram regleringsbrev (se nedan) för sina respektive myndigheter. Riksdagen fattar beslut om de ekonomiska ramarna för varje anslag i mitten av december. Därefter ska regeringen besluta om regleringsbrev före årsskiftet.

STATSBUDGETEN I SAMMANDRAG

I budgetprocessen hanteras över 700 miljarder kronor. I tabellerna nedan redovisas utfallet av statsbudgetens inkomster respektive utgifter under de senaste åren i löpande priser.

Inkomster i miljarder kronor

	2001	2002	2003	2004
Inkomstskatt – privatpersoner*	33,2	-17,2	-38,1	-26,9
Inkomstskatt – juridiska personer	94,1	76,5	61,7	67,1
Övriga inkomstskatter	7,6	5,8	6,1	5,4
Socialavgifter	238,8	249,8	259,0	266,0
Fastighetsskatt	23,3	23,3	21,2	23,5
Övrig skatt på egendom	16,5	16,9	14,9	13,6
Mervärdesskatt	184,8	198,3	205,1	213,2
Punktskatter m.m.	86,7	91,8	93,3	95,6
Utjämningsavgift och komp. för mervärdesskatt	20,9	23,7	-1,8	-5,8
Betalningsdifferenser, fördelningskonto, skatter	-19,7	-4,2	-4,4	-5,5
Nedsättning av skatter	-1,6	-5,4	-8,6	-9,5
Inkomster av statens verksamhet	50,8	49,1	29,2	35,1
Inkomster av försåld egendom	0,2	0,1	0,0	0,1
Återbetalning av lån	2,6	2,7	2,5	2,4
Kalkylmässiga inkomster	8,4	9,9	9,5	8,3
Bidrag m.m. från EU	8,5	9,3	12,0	11,6
Totala inkomster	755,1	730,5	661,7	694,4

* Från inkomsttiteln Fysiska personers inkomstskatt dras utbetalningar till kommuner och omföring av inkomster till andra inkomsttitlar av. Kassamässig redovisning tillämpas

Inkomster	755,1	730,5	661,7	694,4
Utgifter m.m.	716,4	729,3	708,1	747,8
Statsbudgetens saldo	38,7	1,2	-46,3	-53,3

Utgifter i miljarder kronor

<i>Utgiftsområde</i>	2001	2002	2003	2004
1 Rikets styrelse	5,4	7,3	7,5	7,5
2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	2,1	8,8	9,0	9,2
3 Skatt, tull och exekution	6,4	8,0	8,3	8,6
4 Rättsväsende	24,1	24,1	25,5	26,3
5 Internationell samverkan	3,0	1,1	1,1	1,3
6 Försvar samt beredskap mot sårbarhet	44,9	44,6	45,1	42,8
7 Internationellt bistånd	17,0	15,7	15,9	19,9
8 Invandrare och flyktingar	5,3	6,7	7,7	7,5
9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg	29,5	31,0	34,1	36,8
10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och handikapp	107,3	112,9	121,5	122,9
11 Ekonomisk trygghet vid ålderdom	33,8	33,8	52,0	51,2
12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn	48,3	50,2	52,2	53,9
13 Arbetsmarknad	58,6	61,0	64,2	67,5
14 Arbetsliv	8,5	1,1	1,1	1,1
15 Studiestöd	19,1	20,7	19,9	20,8
16 Utbildning och universitetsforskning	33,3	40,9	42,0	44,0
17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	7,8	8,1	8,4	8,7
18 Samhällsplanering, bostadsförsörjning, byggande	10,4	8,7	8,8	8,7
19 Regional utveckling	3,3	3,4	3,9	3,3
20 Allmän miljö- och naturvård	2,2	2,9	2,8	3,3
21 Energi	2,0	2,3	1,9	2,1
22 Kommunikationer	24,6	24,4	24,9	29,1
23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar	16,6	13,9	9,6	12,2
24 Näringsliv	3,3	3,5	3,3	3,7
25 Allmänna bidrag till kommuner	100,6	102,3	72,4	69,8
26 Statsskuldsräntor m.m.	81,3	67,3	42,2	52,7
27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	23,3	20,6	18,3	25,6
Minskning av anslagsbehållningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Summa utgiftsområden	722,0	725,3	703,5	740,7
Kassamässig korrigerig	-34,4	-46,3	-7,5	-3,3
Riksgäldskontorets nettoutlåning m.m.	28,8	50,3	12,1	10,3
Totala utgifter	716,4	729,3	708,1	747,8

MYNDIGHETSSTYRNING

Utöver lagstiftning om myndigheternas befogenheter och skyldigheter samt budgetprocessen som beskrevs ovan, beslutar regeringen även om förutsättningarna för de enskilda myndigheternas verksamhet.

Det grundläggande styrdokumentet för varje myndighet är en instruktion, i form av en förordning. Regeringen kan även stifta andra förordningar för att styra myndigheterna. Den löpande styrningen sker formellt i årliga regleringsbrev. Andra medel som regeringen kan styra myndigheterna med är särskilda regeringsbeslut och direktiv samt genom utnämning av generaldirektören (motsvarande) för myndigheten. Regeringen eller enskilt statsråd får dock aldrig påverka ett enskilt ärende som handläggs på myndigheten.

Tjänstemännen vid departementen tar fram underlag för regeringsbeslut och analyserar rapporter från myndigheterna, bland annat årsredovisningarna. En betydande del av myndighetsstyrningen består av en löpande dialog mellan myndigheten och myndighetssamordnaren på departementet.

FÖRFATTNINGSÄRENDEN

En stor del av de författningsärenden som regeringen beslutar berör myndighetsstyrning på olika sätt. I tabellen nedan ingår dock samtliga författningsärenden, även de som inte berör myndighetsstyrning.

Beslutade regeringsärenden angående författningsärenden

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	3	2	4	6	1	2
Ju	119	133	197	203	158	170
UD	54	60	41	34	35	52
Fö	71	46	53	35	39	35
S	109	84	79	102	99	115
Fi	350	144	150	110	105	149
U	132	83	69	116	53	58
Jo	72	75	53	41	37	51
Ku	25	44	40	35	22	16
M	86	50	57	78	46	54
N	339*	230*	122	137	99	161
RK	1 360	951	865	897	694	863

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Uppgifterna avser författningsärenden inklusive författningar som kungjorts i annan författningssamling än SFS.

Uppgifterna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regerings-sammanträdena. Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts (dvs. flera diarienummer).

MYNDIGHETER MED REGLERINGSBREV

Regeringens löpande styrning av myndigheterna sker i normalfallet genom årliga så kallade regleringsbrev. I dessa anges bland annat vilka mål myndigheten ska uppnå med sin verksamhet, vilka ekonomiska resurser den har till sitt förfogande och hur medlen ska fördelas mellan olika verksamheter. Regeringen kan under pågående budgetår justera det som angivits i regleringsbrevet genom ändringsbeslut. Tabellen nedan visar antal myndigheter med regleringsbrev samt antal regleringsbrev och ändringsbeslut under år 2004. De senaste årens regleringsbrev och ändringsbeslut finns i Statsliggaren som kan läsas på Internet, www.esv.se

Myndigheter med regleringsbrev

	Regleringsbrev	Ändringsbeslut
SB	5	6
Ju	17	55
UD	11	69
Fö	12	54
S	16	43
Fi	46	95
U	60	123
Jo	16	45
Ku	28	61
M	12	35
N	49	153
RK	272	739

Förvaltningsärenden

Regeringskansliet är landets högsta förvaltningsmyndighet. Tjänstemännen bereder dispensärenden och andra partsärenden, överklaganden, anslags- och bidragsärenden med mera inför beslut av regeringen.

Totalt antal beslutade regeringsärenden

Tabellen anger det totala antalet regeringsärenden, både förvaltningsärenden (som står för flertalet) och ärenden inom övriga huvudverksamheter.

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	44	52	38	50	36	38
Ju	2 250	1 524	1 766	1 831	1 681	1 675
UD	1 528	751	730	749	873	821
Fö	667	737	675	539	594	577
S	761	630	935	3 027	781	666
Fi	1 184	762	819	577	791	785
U	717	619	686	614	537	446
Jo	370	431	367	379	320	284
Ku	418	645	662	418	383	352
M	1 161	495	931	904	822	819
N	2 591*	2 727*	1 398	1 433	1 116	1 152
RK	11 691	9 373	9 007	10 521	7 934	7 615

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Uppgifterna avser antalet nummer på ärendeförteckningarna vid regerings-sammanträdena. Under ett nummer på förteckningarna kan det finnas flera ärenden som avgjorts (dvs. flera diarienummer).

Registrerade ärenden

Med ärende avses här även s.k. samlingsnummer för enskilda handlingar i ett visst ämne. Ett ärende omfattar i regel flera handlingar.

	2001	2002	2003	2004
SB	11 563	13 925	12 420	11 345
Ju	13 195	13 993	14 167	16 070
UD	1 830	2 172	1 834	2 024
Fö	2 985	3 023	3 013	3 406
S	11 439	10 053	10 595	9 841
Fi	4 729	4 865	6 654	6 562
U	4 950	4 921	5 015	5 386
Jo	3 983	3 115	2 997	2 897
Ku	2 994	2 814	2 739	2 735
M	5 348	4 240	4 109	4 432
N	11 906	12 493	9 554	10 321
FA	1 770	1 866	2 002	1 920
RK	76 715	77 480	75 099	76 939

Justitiedepartementets siffror omfattar även förvaltningsärenden vid enheten för brottmålsärenden och internationellt rättsligt samarbete, samt nåde-enhetens diarium. Inom UD förs utöver denna sammanställning särskilda diarium för personalsociala ärenden samt ärenden som rör klagomål mot Sverige inför europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna eller FN:s kommittéer upprättade enligt FN:s konventioner om skydd för mänskliga rättigheter.

Internationellt arbete

I TAKT MED GLOBALISERINGEN och Sveriges medlemskap i EU har Regeringskansliets internationella arbete ökat. Samtliga departement bereder svenska ståndpunkter inför möten i internationella organisationer, företräder Sverige i internationella förhandlingar och återför internationella överenskommelser till svensk politik. Andra exempel på departementens internationella arbete är att samordna och bevaka mål i EG-domstolen, hantera internationella överträdelseärenden, delta i bilaterala möten med andra medlemsländer, genomföra stödinsatser för kandidatländer, sköta informationsuppföljning och internationella konfe-

renser, ge information om det internationella arbetet till riksdagen med mera.

Utrikesdepartementet ger dessutom via sina ambassader konsulärt stöd till svenskar utomlands och utfärdar viseringar för utländska besökare. Ambassaderna rapporterar om den politiska och ekonomiska utvecklingen och om mänskliga rättigheter i verksamhetslandet, främjar svenska ekonomiska intressen och stimulerar till utländska investeringar i Sverige. I länder där Sverige har biståndsverksamhet arbetar ambassaderna för att biståndsinsatserna ska bli så effektiva som möjligt.

Utlandsmyndigheter

Nedan följer en förteckning över Sveriges 103 utlandsmyndigheter år 2004. Utlandsmyndigheterna är fristående myndigheter men samtidigt underställda UD.

Ambassader

Abidjan	Brasilia	Haag	London	Paris	Tallinn
Abu Dhabi	Bratislava	Hanoi	Luanda	Peking	Teheran
Abuja	Bryssel	Harare	Lusaka	Prag	Tel Aviv
Addis Abeba	Budapest	Havanna	Luxemburg	Pretoria	Tokyo
Alger	Buenos Aires	Helsingfors	Madrid	Pyongyang	Vientiane
Amman	Bukarest	Islamabad	Managua	Rabat	Vilnius
Ankara	Canberra	Jakarta	Manila	Reykjavik	Warszawa
Athen	Colombo	Kairo	Maputo	Riga	Washington
Bagdad	Dakar	Kampala	Mexico City	Riyad	Wien
(f.n.obemannad)	Damaskus	Kiev	Moskva	Rom	Windhoek
Bangkok	Dar es Salaam	Kinshasa	Nairobi	Santiago de Chile	Zagreb
Belgrad	Dhaka	Kuala Lumpur	New Delhi	Sarajevo	
Berlin	Dublin	Köpenhamn	Nicosia	Seoul	
Bern	Gaborone	Lissabon	Oslo	Singapore	
Bogotá D.C.	Guatemala	Ljubljana	Ottawa	Sofia	

Utlandsmyndigheter

Konsulat	
Gdansk	Kanton
Hamburg	Los Angeles
Hongkong	New York
Istanbul	S:t Petersburg
Jerusalem	Shanghai
Kaliningrad	Mariehamn

Utlandsstationerade

Utlandsmyndigheterna bemannas av Regeringskansliet samt av ca 1 000 lokalanställda. Tabellen nedan visar antalet tjänstgörande från Regeringskansliet vid utlandsmyndigheterna i december respektive år.

	2003	2004
SB	0	0
Ju	5	5
UD	543	577
Fö	13	13
S	2	2
Fi	9	9
U	2	2
Jo	4	4
Ku	5	5
M	2	2
N	8	8
FA	3	2
RK	596	629

Delegationer
Representationen vid EU, Bryssel
Representationen vid Europarådet i Strasbourg
Representationen vid FN, New York
Representationen vid de internationella organisationerna i Genève
Delegationen vid OECD, Paris
Delegationen vid OSSE, Wien

Dagar med utlandstraktamente

Även andra tjänstgörande inom Regeringskansliet än de utlandsstationerade arbetar i varierande grad utomlands. Ett mått på detta är antalet dagar med utlandstraktamente bland tjänstgörande som inte är utlandsstationerade. Traktamentet utbetalas endast för tjänsteresor som sträcker sig över flera dagar.

	2003	2004
SB	511	582
Ju	3 150	3 006
UD	14 392	20 681
Fö	1 488	1 927
S	2 009	2 583
Fi	3 454	3 772
U	2 084	1 954
Jo	2 905	2 501
Ku	521	488
M	2 917	3 096
N	4 900	4 932
FA	2 901	2 735
RK	41 232	48 257

Arbetsgrupper i internationella organ utanför EU

	2003	2004
Ju	75	83
UD	300	371
Fö	45	39
S	32	35
Fi	67	46
U	55	46
Jo	80	80
Ku	14	15
M	82	84
N	131	77
RK	881	875

Statistiken utgår från i efterhand insamlade uppgifter från varje enhet.
Uppgifter för Statsrådsberedningen ingår inte.

Förvaltningskommittéer i EU-kommissionen

Förvaltningskommittéerna bistår och övervakar EU-kommissionen i genomförandet av den lagstiftning som har antagits inom EU. Kommittéerna har även stort inflytande över EU-kommissionens förslag till ny lagstiftning och nya åtgärder inom EU. Här anges antal förvaltningskommittéer som enheterna inom respektive departement varit verksamma i.

	2003	2004
Ju	9	14
UD	31	38
Fö	6	2
S	16	16
Fi	26	22
U	15	13
Jo	55	63
Ku	3	2
M	16	22
N	48	30
RK	225	222

Statistiken utgår från i efterhand insamlade uppgifter från varje enhet.
Uppgifter för Statsrådsberedningen ingår inte.

Faktapromemorior

Faktapromemorior innehåller en sammanfattning av förslag från EU-kommissionen och ger regeringens syn på kommissionens förslag. Faktapromemorior lämnas till riksdagens EU-nämnd och behandlas i riksdagens utskott. Faktapromemoriorna finns att läsa på www.riksdagen.se/debatt

	2003	2004
SB	0	0
Ju	17	19
UD	20	15
Fö	0	1
S	3	0
Fi	17	14
U	0	0
Jo	23	13
Ku	0	2
M	10	14
N	34	34
RK	124	112

Arbetsdagar i rådsarbetsgrupper

I rådsarbetsgrupperna bereder tjänstemän från medlemsländerna förslag från EU-kommissionen. Därefter behandlas förslaget av Coreper, innan det tas upp vid möte i ministerrådet. Sverige företräds av representationen i Bryssel, som är en del av Regeringskansliet. I tabellen anges antal arbetsdagar som respektive departement deltagit i rådsarbetsgrupperna.

	2003	2004
Ju	313	250
UD	841	815
Fö	15	19
S	38	82
Fi	459	284
U	85	93
Jo	450	308
Ku	27	20
M	179	284
N	380	288
RK	2 787	2 443

Statistiken utgår från i efterhand insamlade uppgifter från varje enhet. Uppgifter för Statsrådsberedningen ingår inte.

Arbetsgrupper i andra EU-institutioner

Tabellen nedan visar antal arbetsgrupper inom EU, utöver rådsarbetsgrupper och förvaltningskommittéer, som departementen har deltagit i under respektive år.

	2003	2004
Ju	32	37
UD	33	32
Fö	9	14
S	25	27
Fi	81	78
U	45	39
Jo	33	33
Ku	0	0
M	18	32
N	76	70
RK	352	362

Statistiken utgår från i efterhand insamlade uppgifter från varje enhet. Uppgifter för Statsrådsberedningen ingår inte.

Totalt antal registrerade internationella handlingar

	2001	2002	2003	2004
SB	0	0	162	0
Ju	3 946	3 797	2 995	1 004
UD	109 168	96 548	91 305	88 292
Fö	107	190	213	64
S	665	620	728	211
Fi	9 483	8 360	7 827	4 007
U	617	529	458	217
Jo	1 387	1 344	1 549	623
Ku	217	128	112	81
M	2 389	2 053	1 980	847
N	2 913	3 097	3 430	1 353
FA	0	1	0	8 139
RK	130 892	116 667	110 759	104 838

UD:s internationella handlingar härrör både från EU och andra länder. På Finansdepartementets internationella avdelning förs ett särskilt diarium över handlingar från Internationella valutafonden, Europeiska utvecklingsbanken, OECD och Världsbanken. Under 2004 har mängden diarieförda handlingar minskat sedan den internationella avdelningen lyckats begränsa inflödet av handlingar som inte är relevanta för Regeringskansliets verksamhet.

För övriga departement är det endast EU-handlingar som ingår i tabellen. Från och med den 1 maj 2004 registrerar samtliga departement utom Finansdepartementet och UD EU-handlingar som ärenden. Officiella rådsdokument som kommer in till Regeringskansliet (inklusive UD) registreras fr.o.m. 1 maj 2004 enbart hos FA.

Extern kommunikation

EN VIKTIG DEL av Regeringskansliets verksamhet är kommunikation med omvärlden. Det handlar till exempel om att:

- Besvara frågor och interpellationer från riksdagen.
- Skriva tal åt statsråden.
- Besvara brev från allmänheten.
- Informera och samråda med näringslivet, intresseorganisationer och allmänhet.
- Delta i seminarier, mässor med mera.

Här beskrivs en del av denna verksamhet i ett antal statistiska mått.

Interpellationssvar till riksdagen

En interpellation är en skriftlig fråga som ställs av en riksdagsledamot till ett statsråd. Frågan ska gälla statsrådets tjänsteutövning och besvaras muntligt i kammaren. Departementen tar fram underlag till svaret. Interpellationer och svaren kan sökas på www.riksdagen.se/debatt/

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	7	3	1	3	14	8
Ju	11	25	39	51	65	76
UD	22	45	30	28	61	78
Fö	1	12	12	3	12	14
S	18	50	56	29	62	76
Fi	18	29	47	36	74	93
U	9	25	36	39	62	61
Jo	16	22	19	5	16	19
Ku	6	13	14	10	16	15
M	10	26	25	9	15	18
N	36*	100*	97	71	89	84
RK	154	350	376	284	486	542

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Frågesvar till riksdagen

Här avses svar på mer allmänna frågor från riksdagsledamot till ett statsråd och som inte rör statsrådets tjänsteutövning. Under särskilda frågestunder i riksdagen kan ledamöterna ställa frågor till statsråden som gäller statsrådets respektive ansvarsområden. Frågorna besvaras direkt. En fråga kan även ställas skriftligt och får då ett skriftligt svar. Här redovisas antalet skriftliga frågesvar. Frågor och frågesvaren kan sökas på www.riksdagen.se/debatt/

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	28	5	7	5	16	21
Ju	64	76	104	169	223	261
UD	54	111	141	176	254	359
Fö	22	34	54	47	45	67
S	68	122	164	184	213	190
Fi	58	73	107	132	138	145
U	46	59	85	98	123	190
Jo	47	41	77	74	73	88
Ku	18	33	50	53	55	52
M	52	69	76	78	57	71
N	160*	300*	239	244	245	305
RK	617	923	1 104	1 260	1 442	1 749

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

Brevsvar

Regeringskansliet får varje år ett stort antal brev från enskilda personer. En del av dessa berör olika framställningar till regeringen och till departementen, exempelvis överklaganden och ansökningar. Brev från enskilda som innehåller exempelvis frågor eller förslag till regeringen besvaras vanligen genom brevsvaret. I tabellen anges antalet brevsvaret som sänts från respektive departement under de två senaste åren.

	2003	2004
SB	4 980	4 062
Ju	3 292	4 034
UD	1 056	1 091
Fö	521	612
S	4 740	3 792
Fi	3 256	2 540
U	1 697	2 321
Jo	779	930
Ku	587	691
N	2 265	2 560
M	721	800
FA	134	49
RK	24 028	23 482

Resdagar i Sverige

Politiker och tjänstemän vid Regeringskansliet har naturligtvis dagligen kontakt med övriga delar av samhället även i olika former av möten. En stor del av dessa kontakter sker i Stockholm och dess närhet, men en del sker även i andra delar av landet. Ett sätt att mäta en del av denna aktivitet är att räkna antalet dagar med inrikes traktamente. Traktamentet utbetalas endast för tjänsteresor som sträcker sig över flera dagar.

	2003	2004
SB	179	159
Ju	1 338	1 325
UD	972	1 218
Fö	416	465
S	1 574	1 715
Fi	1 294	1 313
U	1 340	1 253
Jo	1 228	1 205
Ku	255	239
M	689	607
N	2 196	1 857
FA	972	940
RK	12 453	12 296

Särskilda projekt och program

Särskilda projekt och program inom Regeringskansliet är tidsbegränsade projekt med viss förvaltningskaraktär. Definition och exempel framgår i kapitel 4.

Förteckningen nedan visar fler exempel på projekt och program inom Regeringskansliet som bedrivit verksamhet under år 2004.

Projekt/program	Start	Slut	Information
SB Att förebygga folkmord	2003	2004	Internationell konferens om hur folkmord kan förhindras i framtiden. Resultat redovisas på Internet, www.motfolkmord.com . Se även kapitel 4.
Ju Demokratisatsning 2004	2004-01-01	2004-12-31	Projektet har utvärderats av Göteborgs universitet i »Utvärdering av demokratisatsningen inför Europaparlamentsvalet 2004«. Se även kapitel 4.
Ju Folk rörelseforum	2002	2007	Folk rörelseforum utgör en plattform för dialog mellan regeringen och föreningslivet. Inom ramen för forumet sker det årligen en rad seminarier, hearingar och konferenser. Projektets verksamhet beskrivs på Internet. Sök på www.regeringen.se
Ju Internationell konferens om patriarkalt våld, med fokus på hedersrelaterat våld	2004-04-15	2005-02-28	Konferensen utmynnade i förslag om hur det internationella arbetet mot patriarkalt våld kan stärkas. Rapport från konferensen och annan information finns på Internet. Sök på www.manskligarattigheter.gov.se
Ju Seminar on International Judicial Cooperation – Central Authorities in the Baltic Sea Region	2004-03-11	2004-03-12	Representanter från centralmyndigheterna i Östersjöområdet träffades för att förbättra det straffrättsliga samarbetet. Rapporten »Seminar on International Judicial Cooperation« finns vid Justitiedepartementet (tryckt av GOTAB).
UD Projektet Världens chans	2002-10-01	2005-12-31	En annonskampanj för millenniemålen av UD tillsammans med 72 andra aktörer. Verksamheten tas upp i budgetpropositionen 2005 UO 7 s. 45. Sök även på www.regeringen.se
UD Dag Hammarskjöld 100 år	2004-01-01	2005-12-31	Projektet behandlas i budgetpropositionen 2005 UO 5, s. 19 och 30. Sök även på www.dh100.se

Projekt/program	Start	Slut	Information
UD Östersjömiljardsekretariatet	1999	2006	Redovisning har skett i budgetpropositionen 2005 UO 24, s. 88–89. Utvärderingen »Östersjömiljard 2 – mer än företagsfrämjande« (Statskontoret 2004:3) redovisades i januari 2004. Rapporten »Utvärdering av den första Östersjömiljarden« och sammanställningen »Näringslivsutveckling i Östersjöregionen« överlämnades till näringsutskottet i juni respektive september 2004.
UD Nordisk-baltiska aktionsgruppen mot människohandel	2003-09-27	2006-08-01	Aktionsgruppen utgör en paraplyfunktion för arbetet mot människohandel. Rapporter m.m. finns på www.against-trafficking.org . Se även kapitel 4.
S Internationellt forum för vård på lika villkor	2003	Oklart	Verksamheten har behandlats i budgetpropositionen 2005 UO 9 s. 23–24. Information om verksamheten finns även på www.regeringen.se
S FLICKA	2003-11-01	2005-06-30	Projektet handlar bland annat om unga flickors självbild i förhållande till reklam och medieflödet. Verksamheten beskrivs på www.flicka.gov.se Se även kapitel 4.
Fi Svensk-ryska samarbetsprogrammet	1992-03-01	2007-12-31	Programmet syftar till att förmedla förvaltningskunskande mellan Finansdepartementet och dess ryska motsvarighet. Resultat redovisas i samband med anslagsframställning till Sida och UD. Den senaste utvärderingen, »Utvärdering av svensk-ryska samarbetsprogrammet SRSP«, slutfördes i oktober 2003.
Fi Hälsa i staten	2003-07-01	2005-02-28	Forum för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro i staten. Resultat, inklusive slutrapport, redovisas på Internet, www.halsaistaten.se
Fi Expertgruppen för studier i samhällsekonomi	2003-11-20	2006-05-31	Syftar till att bredda och fördjupa underlaget för budgetpolitiska och samhällsekonomiska avgöranden, samt bidra till kunskaps-spridning om budgetpolitiska frågor. Mer information kan sökas på www.regeringen.se
Jo Samer som Sveriges urbefolkning och samernas kultur	2001-01-01	2004-12-31	Syftet var att öka kunskapen om samisk kultur och att motverka diskriminering mot samer. De projekt som beviljats medel från informations-satsningen har redovisat sin verksamhet till Jordbruksdepartementet innan medel utbetalats. Se även kapitel 4.

Projekt/program	Start	Slut	Information
N Jämna pengar	2002	2006	Projektet har redovisats i budgetpropositionen för både 2004 och 2005. Projektet behandlas också i »Jämt och ständigt« (Skr. 2002/03:140).
N Handel med kvinnor	2001	2005	Projektet har redovisats i budgetpropositionen för både 2004 och 2005. Projektet behandlas också i »Jämt och ständigt« (Skr. 2002/03:140). Se även kapitel 4.
N Sexualisering av det offentliga rummet	2004-05-24	2005-02-17	Fördelning av projektmedel till projekt som ska arbeta med problematiken kring sexualiseringen av det offentliga rummet. Mer information kan sökas på www.regeringen.se
N Särskilda medel inom arbetslivsområdet	2003-05-28	2004-12-01	Regeringen har fördelat medel för utvecklingsinsatser inom arbetslivsområdet. En del av resultatet har presenterats i budgetpropositionen 2005 UO 13 s. 66 och UO 14 s. 41.
N Informations- och utbildningsinsatsning för hälsa i arbetslivet	2003	2004	Verksamheten under 2003 har redovisats i budgetpropositionen 2005 UO 14 s. 18 och 19. Verksamheten under 2004 presenteras under våren 2005.
N Internationellt samarbete på energiforskningsområdet	2001-02-01	2004-12-31	Projektet omfattar internationellt energiforskningsarbete och metodutvecklingsarbete för uppföljning och resultatredovisning av det långsiktiga energipolitiska programmet (1998–2004). I budgetpropositionen för 2005 UO 21, s. 53–80, har vissa slutsatser redovisats.

Internt utvecklingsarbete med mera

I kapitel 5 beskrivs det interna utvecklingsarbetet under år 2004. I tabellerna nedan skildras Regeringskansliets interna organisation i ett antal statistiska mått.

Tjänstgörande per personalgrupp

Med tjänstgörande avses antalet anställda, inklusive kommittéanställda och utlandsstationerade, som varit i tjänst hel eller del av december månad respektive år. Tjänstledigheter och sjukfrånvaro på heltid har avräknats. Semestrar avräknas inte.

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
Chefer	388	428	430	442	413	390
Handläggare	1 444	1 735	1 899	2 096	2 348	2 474
Specialister	577	620	605	544	580	585
Politiskt anställda	160	152	155	166	184	182
Baspersonal	1 201	1 214	1 131	1 085	1 023	990
Hela RK	3 770	4 149	4 220	4 333	4 548	4 621
Räknat som arbetskrafter	3 660	4 055	4 119	4 249	4 457	4 490

Med **chefer** avses de som går på Regeringskansliets chefsavtal, exklusive statssekreterare. Biträdande chefer och sektionschefer (främst vid UD och FA) går inte på chefsavtal utan räknas här bland handläggare.

Till **specialister** räknas dem som går på Regeringskansliets specialistavtal. Detta är främst tidsbegränsade kommittéanställda, rätts- och ämnessakkunniga med flera.

I gruppen **politiskt anställda** ingår statsråden, statssekreterarna, politiskt sakkunniga och övriga på Regeringskansliets politikeravtal.

Med **baspersonal** menas bland annat kanslisekreterare, assistenter och servicepersonal.

Arbetskrafterna beräknas som summan av de tjänstgörandes omfattning av tjänst under december när även deltidsledigheter hela månaden avräknats. Exempel på ledigheter som avräknas utöver vad som gäller för definitionen av tjänstgörande är deltidsföräldraledighet, deltidssjukfrånvaro (sjukfrånvaro avräknas fr.o.m. 2004), deltidspension och deltidstjänstledigheter för annat arbete utanför Regeringskansliet eller studier under hela december.

Som framgår av tabellen är antalet tjänstgörande chefer, specialister och politiskt anställda i stort sett oförändrat sedan 1995, förutom ett tjugotal politiskt sakkunniga från samarbetspartierna som tillkom år 2003.

Antalet handläggare har ökat till följd av att Regeringskansliet fortsatt sin utveckling från förvaltningsorganisation med stabil organisation till ett flexibelt kansli. Arbetsuppgifterna inom Regeringskansliet har blivit allt mer komplexa, bland annat till följd av ökande internationalisering.

Samtidigt har administrationen effektiviserats. Andelen baspersonal av det totala antalet tjänstgörande har minskat från 32 % år 1995 till 21 % år 2004.

Förändringen av totala antalet tjänstgörande från år 2003 till 2004 beror i huvudsak på att antalet tjänstgörande inom kommittéer och antalet utlandsstationerade ökat.

Andel kvinnor per personalgrupp

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
Chefer	24 %	25 %	26 %	30 %	33 %	34 %
Handläggare	45 %	51 %	51 %	53 %	54 %	54 %
Specialister	48 %	49 %	47 %	48 %	50 %	53 %
Politiskt anställda	47 %	47 %	56 %	51 %	52 %	53 %
Baspersonal	82 %	81 %	80 %	80 %	80 %	79 %
Hela RK	55 %	56 %	56 %	57 %	57 %	58 %

Tabellen ovan visar att andelen kvinnor ökar något totalt sett och i grupperna handläggare, specialister och politiskt anställda, men fördelningen är fortfarande jämn. Andelen kvinnor på chefsavtalet har ökat successivt, liksom andelen män bland baspersonal.

Medelålder och genomsnittlig anställningstid december 2004

	Medelålder	Anställningstid
Chefer	53	18
Handläggare	43	10
Specialister	42	2
Politiskt anställda	41	4
Baspersonal	46	14

Tjänstgörande per departement

Tabellen visar antalet tjänstgörande i december respektive år per departement, inklusive kommittéanställda och utlandsstationerade.

	1995	1997	1999	2001	2003	2004
SB	49	57	51	57	58	57
Ju	192	210	261	341	327	340
UD	1 443	1 544	1 630	1 502	1 530	1 520
Fö	128	125	126	136	144	159
S	204	226	236	217	267	286
Fi	384	398	414	416	473	457
U	168	198	192	211	220	218
Jo	106	122	122	134	154	163
Ku	70	99	150	93	84	101
M	166	166	191	175	182	194
N	542*	610*	378	462	474	484
FA	318	394	469	589	591	604

* I Näringsdepartementets uppgifter för 1995 och 1997 ingår även uppgifter för Kommunikations-, Arbetsmarknads- och Inrikesdepartementen som slogs samman med Näringsdepartementet 1999. Delar av de nedlagda departementens verksamhet övergick dock till andra departement.

I samband med regeringsombildningar och andra omorganiseringer flyttas verksamheter mellan departementen, varför jämförelser mellan åren bör göras med försiktighet. Ett exempel på detta är att Förvaltningsavdelningen successivt har övertagit administrativ personal från departementen, bland annat lokalvård, expeditionstjänst, bibliotek och IT-service.

PERSONALRÖRLIGHET

Som framgick av uppgifterna om medelanställningstid per personalgrupp har många i de fast anställda personalgrupperna arbetat länge inom Regeringskansliet. Detta beror bland annat på att möjligheterna att byta arbetsuppgifter inom Regeringskansliet är goda.

En del av Regeringskansliets arbetsuppgifter kräver dock aktuella yrkeserfarenheter från andra delar av samhället. Detta gäller bland annat personer på Regeringskansliets specialistavtal och anställda i kommittéer. I tabellen nedan redovisas antal externa rekryteringar och avslut under år 2004.

	Departementsanställda	Kommittéanställda
Avslut	413	131
<i>varav från tidsbegränsade anställningar</i>	<i>269</i>	<i>131</i>
Rekryteringar	441	128
Rörlighet	9%	–

FÖRÄLDRALEDIGHET OCH VÅRD AV BARN

Att de flesta föräldrapenningdagar respektive dagar för vård av sjukt barn (vab-dagar) inom Regeringskansliet tas ut av kvinnor beror delvis på att 58 % av Regeringskansliets medarbetare är kvinnor. Tabellen nedan visar männens andel av föräldrapenning- respektive vab-dagar när hänsyn tagits till att de utgör 42 % av medarbetarna. Som referens anges även motsvarande andel i övriga riket.

Männens andel av dagar, justerat för andel män

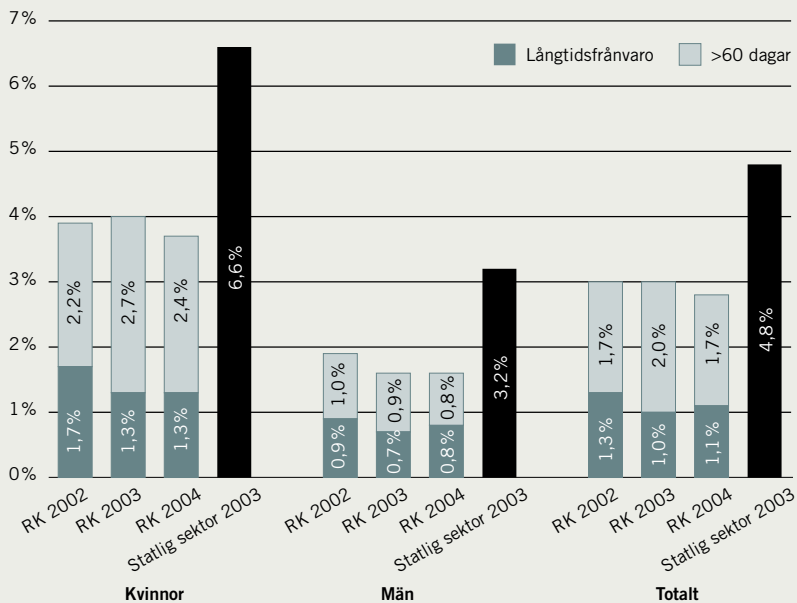
	Föräldrapenning*	vab
RK	30,1 %	38,4 %
Hela riket	20,1 %	35,8 %

*I föräldrapenningdagar ingår även garantidagar och pappadagar i samband med barns födelse.

JÄMSTÄLLDA LÖNER

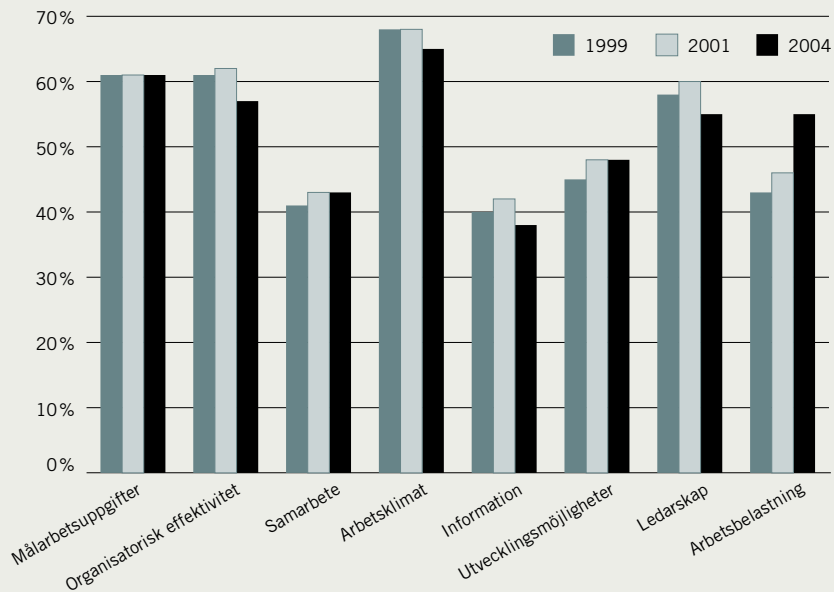
Regeringskansliet upprättar årligen en handlingsplan för jämställda löner. Handlingsplanen grundas på en lönekartläggning där kvinnors och mäns löner jämförs. Jämförelsen genomförs dels inom grupper med arbetsuppgifter som är i huvudsak lika, dels mellan kvinno- respektive mansdominerade grupper med arbetsuppgifter som i huvudsak är likvärdiga. Kartläggningen visar således på statistiska löneskillnader. Därefter granskar departementen i samband med lönerevision om skillnaderna har saklig grund eller inte. Uppföljning av utfallet i lönerevisionerna 2003 och 2004 visar att löneskillnaderna har minskat i de grupper som definierats i kartläggningen.

I 2004 års kartläggning konstaterades 56 grupper med arbetsuppgifter som är lika eller i huvudsak lika där både kvinnor och män arbetade. Efter analys konstaterades att kvinnornas löneutveckling särskilt skulle beaktas i sex grupper och männens i fem grupper.

SJUKFRÅNVARO

Sjukfrånvaron inom Regeringskansliet har minskat från 3,0 % år 2003 till 2,8 % år 2004. Sjukfrånvaron är betydligt lägre inom Regeringskansliet än inom den statliga sektorn som helhet. Detta gäller både bland kvinnor och bland män.

ATTITYDUNDERSÖKNING

I januari 2004 genomfördes en attitydundersökning bland Regeringskansliets medarbetare. I undersökningen svarade medarbetarna på frågor om hur de upplevde sin arbetssituation ur ett antal olika perspektiv. Motsvarande undersökning genomfördes även år 1997, 1999 och 2001.

Diagrammet är en sammanfattning av hela Regeringskansliets resultat 1999 till 2004. Det visar den genomsnittliga andelen positiva (svarsalternativ fyra och fem på en femgradig skala) på ett antal frågor under respektive område.

Resultatet från attitydundersökningen har under året behandlats på olika nivåer i organisationen, och åtgärder har gjorts för att förbättra arbetssituationen ytterligare.

REGERINGSKANSLIETS UTGIFTER

Regeringskansliets verksamhet, exklusive transfereringar, finansieras i huvudsak via förvaltningsanslaget. Därtill finansieras särskilda verksamheter och tjänster via sakanlag. I tabellerna nedan redovisas kostnaderna på förvaltningsanslaget.

Regeringskansliets ekonomi framgår mer i detalj i »Årsredovisning för Regeringskansliet 2004«.

Utgifter per departement i miljoner kronor

	1999	2001	2003	2004
SB	46	55	64	63
Ju	182	257	243	263
UD	1 929	2 279	1 906	1 977
Fö	88	131	133	139
S	188	180	209	210
Fi	274	304	392	377
U	113	134	150	159
Jo	100	138	128	130
Ku	90	71	74	82
M	108	126	134	134
N	262	330	322	350
FA	302	435	515	526
Gemensamt*	554	666	763	721
RK	4 238	5 108	5 033	5 133

*Under rubriken »Gemensamt« redovisas Regeringskansliets hyreskostnader och vissa andra gemensamma kostnader.

Regeringskansliets förvaltningsanslag för år 2004 var 5 341 miljoner kronor inklusive indragningar. Det utgående anslags-sparandet ökade således med 208 miljoner kronor under år 2004.

Utgifter per kostnadsslag i miljoner kronor

	2000	2001	2002	2003	2004
Löner, arvoden och övriga personalkostnader	2 578	2 836	2 934	3 188	3 218
Kurser, utbildning och konferenser	54	184	51	43	63
Resor och traktamenten	281	326	247	245	272
Konsulter och övriga köpta tjänster, annonser	322	325	232	252	285
IT-utrustning, licenser	65	66	72	64	60
Telefoni, datakommunikation, porto	106	118	115	108	98
Möbler, inredning och övrig utrustning	46	87	30	35	31
Kontors- och förbrukningsmateriel, böcker m.m.	67	56	48	48	53
Tryckning och kopiering, bokbinderi	37	42	39	37	40
Bevakning och säkerhet	26	36	25	26	28
Lokalkostnader i Sverige och utlandet inkl. underhåll, lokalvård m.m.	1 003	1 011	1 060	1 084	1 072
Övrigt, inklusive räntor och amortering	349	443	344	287	274
Inkomster*	-372	-424	-394	-384	-362
Summa	4 563	5 108	4 803	5 033	5 133

* Regeringskansliets inkomster består till ca hälften av fakturerade utlägg. Andra delar är uthyrda lokaler, EU-bidrag, räntor med mera.

Kontakt med regeringen och Regeringskansliet

POSTADRESS

Samtliga departement
(förutom Utrikesdepartementet)
103 33 Stockholm

Utrikesdepartementet
103 39 Stockholm

TELEFON

Växel: 08-405 10 00

BESÖKSADRESSER, E-POST OCH FAX Statsrådsberedningen

Besöksadress: Rosenbad 4
registrator@primeminister.ministry.se
fax: 08-723 11 71

Justitiedepartementet

Besöksadress: Rosenbad 4
registrator@justice.ministry.se
fax: 08-20 27 34

Utrikesdepartementet

Besöksadress: Gustav Adolfs torg 1
Fredsgatan 6
Malmtorgsgatan 3
Vasagatan 8–10
Stora Nygatan 2 b
registrator@foreign.ministry.se
fax: 08-723 11 76

Försvarsdepartementet

Besöksadress: Jakobsgratan 9
registrator@defence.ministry.se
fax: 08-723 11 89

Socialdepartementet

Besöksadress: Fredsgatan 8
registrator@social.ministry.se
fax: 08-723 11 91

Finansdepartementet

Besöksadress: Drottninggatan 21
registrator@finance.ministry.se
fax: 08-21 73 86

Utbildnings- och kulturdepartementet

Besöksadress: Drottninggatan 16
registrator@educult.ministry.se
fax: 08-723 11 92

Jordbruksdepartementet

Besöksadress: Fredsgatan 8
registrator@agriculture.ministry.se
fax: 08-20 64 96

Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet

Besöksadress: Tegelbacken 2
registrator@sustainable.ministry.se
fax: 08-24 16 29

Näringsdepartementet

Besöksadress: Jakobsgratan 26
registrator@industry.ministry.se
fax: 08-411 36 16

Förvaltningsavdelningen

Besöksadress: Fredsgatan 8
registrator@adm.ministry.se
fax: 08-24 46 31

FRÅGOR

Allmänna frågor

om regeringen och Regeringskansliet besvaras av Information Rosenbad
telefon växel: 08-405 10 00
fax: 08-405 42 95

Ämnesspecifika frågor

besvaras av respektive departement,
telefon växel: 08-405 10 00

REGERINGSKANSLIETS INFORMATIONSBUTIK

Här finns informationsmaterial, utställningar, faktarum och souvenirer. Vi har även informationsmaterial för elever och lärare. Besöksadressen är Drottninggatan 5, Stockholm, öppet mån–tors 11–17, fre 11–16.30.

WWW.REGERINGEN.SE

På regeringens webbplats hittar du information och publikationer om regeringens arbete, lagar, SOU och propositioner. Här finns även en temaplats för skolan. Du kan följa webbutskändningar från presskonferenser i Rosenbad och prenumerera på pressmeddelanden, tal och artiklar.

ARKIV- OCH DOKUMENTCENTER

Alla kan ta del av allmänna handlingar som kommit in till eller upprättats av Regeringskansliet, såvida dessa inte omfattas av sekretess. Besök gärna Regeringskansliets arkiv- och dokumentcenter, Fredsgatan 8, Stockholm, öppet vardagar 9–16.

BESTÄLLA TRYCKT MATERIAL

Beroende på vilket material du ska beställa och vilket år det är producerat, ska du vända dig till olika förlag.

Propositioner, skrivelser och kommittédirektiv, Riksdagens tryckeriexpedition.

Departementsserien (Ds) och *Statens offentliga utredningar (SOU)*, Fritzes. (SOU och Ds utgivna under 1999 beställer du från Thomson Fakta.)

Svensk författningssamling (SFS)
t.o.m. 1996: Fritzes
fr.o.m. 1997: Thomson Fakta

Ordertelefon och beställning via e-post:
Riksdagens tryckeriexpedition
telefon: 08-786 58 10,
ordermottagningen@riksdagen.se

Fritzes, telefon: 08-690 91 90
kundservice@nj.se
Thomson Fakta, telefon: 08-587 670 00
thomsonfakta.order@thomson.com

BRA ATT KÄNNA TILL

www.sverige.se är startpunkten för sökningar på alla kommuners, landstings och myndigheters webbplatser.

www.lagrummet.se är portalen till det offentliga rättsinformationssystemet som bl.a. innehåller lagar, förordningar och rättspraxis.

Webbguide

www.regeringen.se är regeringens och Regeringskansliets webbplats.

Besök pressavdelningen med pressmeddelanden, information kring konferenser, arkiv för pressbilder med mera.

Ta del av information om aktuella regeringsförslag, initiativ och aktiviteter i Regeringskansliet.

Sök och ladda ner rättsinformation (SOU:er, propositioner med mera) och informationsmaterial.

Ta reda på hur beslutsprocesserna fungerar.

Hitta kontaktinformation per departement och roll samt öppettider och karta.

Navigera, sök och prenumerera på information utifrån departement, statsråd och ämnesområde.

Regeringskansliets årsbok 2004

Årsboken berättar om vad Regeringskansliet arbetat med under 2004. Regeringskansliet är en myndighet och består av Statsrådsberedningen med statsministerns närmaste medarbetare, alla departement med de olika ministrarnas medarbetare samt den gemensamma administrationen.

Årsboken innehåller också tabeller med statistik. Det finns uppgifter om olika beslut som regeringen fattat under året, förteckningar över propositioner, betänkanden, utredningar och mycket annat samt uppgifter om Regeringskansliets personal och ekonomi.

En del av dina frågor om Regeringskansliet kan du få svar på i denna årsbok. Andra frågor kan du få svar på via regeringens webbplats: www.regeringen.se. Du är också välkommen att besöka Information Rosenbad, som är Regeringskansliets informationscenter och finns på Drottninggatan 5 i Stockholm.

REGERIN

REGERINGSKANSLIET